

El Pla d'Orientació Acadèmica i Professional (POAP).

Assessorament psicopedagògic per a la seva elaboració i planificació dins del PAT del centre: els programes basats en l'educació per a la carrera.

Alumne: Francesc Carabasa Giribet.

Tutor: Irene Puig Pi.

Estudis de psicopedagogia.

Universitat Oberta de Catalunya.

Any 2002. 2n. semestre.

Als de casa: la Montse, la Laura i la Clàudia per la seva paciència i suport incondicional durant aquest quatre anys.

A tots els companys que m'he trobat al llarg d'aquests anys, als que m'han ajudat a fer possible aquest treball i especialment a la Teresa perquè ella fou qui m'introduí en aquests estudis i finalment ha estat qui m'ha ajudat a acabar-los.

"Carrera" és la totalitat del treball que un fa durant la seva vida. Cada un de nosaltres té únicament una carrera. La carrera de quasi totes les persones comença no més tard dels seus primers anys escolars i continua fins quan un es retira. Òbviament inclou treball pagat i no pagat.

Kenneth B. Hoyt (1991).

© **Francesc Carabasa Giribet.**

Reservats tots els drets. Està prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, compresos la impressió, la reprografia, el microfilm, el tractament informàtic o qualsevol altre sistema, així com la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, sense l'autorització escrita de l'autor.

Índex.

I. INTRODUCCIÓ	5
1.1. Raons de l'elecció	5
1.2. Objectius i estructura del treball.....	6
1.3. Metodologia que fonamenta la intervenció	7
1.4. Descripció de l'àmbit d'intervenció.....	10
II. MARC TEÒRIC	15
2.1. Caracterització del model d'assessorament psicopedagògic que proposa el projecte.....	15
2.2. Marc legal	16
2.3. Revisió de la documentació del centre pel que fa a l'orientació acadèmica i professional	19
2.4. L'orientació acadèmica i professional	22
2.4.1. L'orientació professional: conceptes, principis i funcions	22
2.4.2. Orientació i educació. L'orientació acadèmica i professional	29
2.4.3. Models d'intervenció en orientació professional.....	31
2.4.4. Enfocaments de l'orientació professional	34
2.5. El moviment de l'educació per a la carrera	38
III. MARC PRÀCTIC.....	41
3.1. Objectius psicopedagògics específics	41
3.2. Revisió del procés d'orientació acadèmica i professional que s'està desenvolupant al centre.....	42
3.2.1. L'anàlisi documental com a instrument de recollida d'informació.....	42
3.2.2. L'entrevista com a instrument de recollida d'informació	44
3.3.3. El qüestionari com a instrument de recollida d'informació	45
3.3. Anàlisi de resultats.....	47
3.4. El Pla d'Orientació Acadèmica i Professional (POAP) com a proposta de millora	52
3.5. Conclusions i prospectiva.....	63
3.5.1. Conclusions generals	63
3.5.2. Limitacions	65
3.5.3. Paper de l'orientador	66
3.5.4. Prospectiva.....	68
IV. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	69

V. ANNEXOS.....	72
ANNEX 1: programació de la tutoria grupal.....	73
ANNEX 2: documentació reunió famílies	74
ANNEX 3: presentació crèdit variable d'orientació.....	75
ANNEX 4: indicadors c.v.d'orientació i acció orientadora	77
ANNEX 5: entrevista professional de l'E.A.P.	80
ANNEX 6: qüestionari adreçat als alumnes.....	85
ANNEX 7: qüestionari adreçat als professors.....	87
ANNEX 8: resultats qüestionari dels alumnes	90

I. Introducció.

1.1. Raons de l'elecció.

La Reforma considera l'orientació com quelcom inherent a la mateixa educació que contribuirà a la formació integral dels alumnes i a la implicació, formació i assessorament dels pares i la resta dels agents de la comunitat educativa. La seva tasca consistirà a promoure i facilitar el desenvolupament personal, educatiu i professional de l'alumnat a través de l'assessorament i l'ajuda tècnica necessària. L'acció tutorial i l'orientació es converteixen en un dels factors determinants de la qualitat i millora de l'ensenyament.

Aquest nou model de l'orientació concep l'orientació com alguna cosa integrada en el procés educatiu. L'educació ha de preparar per a la vida a través d'un disseny curricular flexible, amb una opcionalitat progressiva i amb la responsabilitat d'haver de donar resposta a la diversitat dels alumnes, estimulant al màxim el seu desenvolupament personal, donant resposta a les exigències d'una societat en canvi constant i preparant-los per a la inserció a la vida activa. Tot això exigirà un gran protagonisme de l'orientació en l'educació i molt especialment de l'orientació professional.

Per ajudar als alumnes que estan passant per l'etapa de secundària i que han iniciat el seu particular camí cap tot allò vinculat amb el món professional, hem de potenciar-los-hi la presa de consciència de la situació en la que viuen, desenvolupant aquelles destreses i habilitats que els permetin analitzar la seva pròpia història personal i assolir una actitud positiva cap a ells mateixos.

També serà necessari treballar les destreses de recerca d'informació i de participació i comunicació personal que els ajudi a sentir-se membres d'una societat. Tot això amb el propòsit d'assolir la capacitat d'elaboració de projectes personals i professionals tant per a la seva inserció professional com per cada vegada que ho necessitin davant de les dificultats generades per la situació actual del món del treball.

Dins del procés d'E-A en el que ens situem i considerant que tot procés indica construcció i elaboració personal que no acaba amb l'educació obligatòria, hem de considerar com a prioritari que el diagnòstic i l'orientació puguin donar-se de forma autònoma amb l'ajuda de l'orientador solament per a facilitar el procés d'auto-orientació afavorint un ambient que els ajudi a reconèixer els seus valors i actituds i desenvolupi les capacitats i habilitats abans esmentades.

Per afrontar les noves necessitats educatives i socials i donar-hi resposta, l'administració ens proposa un model organitzatiu i funcional de l'orientació basat en tres nivells d'intervenció: a) Acció Tutorial com a unitat d'acció directa; b) El Departament d'Orientació com a unitat organitzativa bàsica en el centre escolar; c) Equips de Sector com a unitat externa d'una àrea o sector.

És a partir d'aquesta situació que es veu la necessitat de portar a terme en el centre un assessorament psicopedagògic encaminat en primer lloc, a la revisió del recull d'activitats que es venien fent fins ara pel que fa a l'orientació acadèmica i professional, i per l'altra, a partir d'una fonamentació teòrica i tenint en compte les noves tendències, dissenyar una proposta de millora que formi part del que podríem anomenar Pla d'Orientació Acadèmica i Professional (POAP) integrat dins del Pla d'Acció Tutorial global del centre.

En el centre en el qual treballa l'orientació acadèmica i professional s'ha portat a terme aquests darrers anys en forma de crèdit variable obligatori i pels alumnes de 4t. d'ESO, en funció dels seus interessos, competències i aptituds cara a una formació postobligatòria o laboral.

És a partir d'aquest context i com a integrant de l'equip de tutors d'ESO, que m'he plantejat des de fora (ja que no imparteixo classes a segon cicle de secundària) la revisió i proposta de millora d'aquesta programació. Comunicat a l'Equip Directiu el meu interès personal pel tema, es veu la necessitat que aquest treball s'emmarqui dins del PAT del centre i que a la vegada constitueixi un esbós o primer projecte del que podria ser el Pla d'Orientació Acadèmica i Professional, que com a tal no estava elaborat en el centre.

Per tant el meu rol de psicopedagog hauria de centrar-se en l'assessorament del programa en contacte amb la coordinadora d'orientació, que a la vegada és una de les professores que imparteix el crèdit variable d'orientació. En aquest cas penso que el paper d'assessor és fonamental per a poder portar a terme aquesta intervenció específica, ja que, el centre no disposa de psicopedagog i la coordinadora d'orientació centra majoritàriament la seva disponibilitat en l'atenció individualitzada a alumnes i tasques de coordinació de l'acció tutorial.

1.2. Objectius i estructura del treball.

L'objectiu general tal com ja s'ha apuntat en l'apartat anterior serà *col·laborar i assessorar en l'elaboració del que ha de ser un Pla d'Orientació Acadèmica i Professional de centre*. Per tal d'assolir-lo es concreta la seva execució a partir del seguiment de les següents etapes:

- a. Contextualització de la institució escolar.
- b. Anàlisi de la documentació interna del centre per determinar-ne el grau d'adequació a la realitat a estudiar.
- c. Determinar l'actuació a portar a terme per recollir la informació.
- d. Recollida i anàlisi de la informació.
- e. Recerca bibliogràfica sobre el tema.
- f. Actuar com a psicopedagog de centre.

- g. Implicar al professorat en la proposta encetada. Es marcaran per a potenciar-ho, només les línies generals del projecte.

Aquest pràcticum, que per les seves característiques és d'implicació, s'estructurarà en quatre grans blocs.

En primer lloc trobarem les raons de la seva elecció, la contextualització de l'àmbit d'intervenció on s'explicitaran els aspectes referents a la institució i tots els micro sistemes que hi interaccionen. També s'inclouran en aquest apartat totes aquelles referències metodològiques que guiaran el projecte.

En un segon bloc de continguts s'inclouran totes les concepcions teòriques que fonamenten el projecte; és a dir, a nivell de normativa i de recerca bibliogràfica tot el que faci referència al concepte nucli de l'orientació professional: enfocaments, models, tendències...

En el tercer bloc, el marc pràctic, es desenvolupa la revisió del tractament que dona el centre al procés d'orientació acotant-ho al segon cicle de secundària. Després de recollir la informació, tot utilitzant diversos instruments, s'efectuarà l'anàlisi dels resultats, i en funció d'aquests, es dissenyaran a grans trets les idees fonamentals del Pla d'Orientació.

Finalment en el darrer bloc hi trobarem les conclusions a les quals s'arriba, així com la prospectiva del projecte.

1.3. Metodologia que fonamenta la intervenció.

D'entrada en plantejar-me aquest assessorament tenia clar que optaria per un mètode qualitatiu, sobretot caracteritzat per: les situacions naturals d'investigació, el caràcter global dels problemes socials i educatius, el tractament que dona a les persones i les seves interaccions i comportaments observables, les tècniques de recollida de dades que utilitza....

Dins d'aquesta metodologia qualitativa orientada a la presa de decisions i el canvi, s'inclouen dues grans modalitats d'investigació que són per una banda la investigació-acció i per l'altra la investigació avaluativa. És en aquest dilema on apareixen els meus primers dubtes, ja que en la proposta d'assessorament que es portarà a terme les dues metodologies són vàlides; ara bé, si el que es pretén és una anàlisi de l'orientació acadèmic i professional que es porta a terme en el centre, i a partir d'aquí, intentar formular una proposta de millora, la metodologia més adequada és la investigació avaluativa o avaluació de programes.

Segons Pérez Juste (1994) la investigació avaluativa és una modalitat d'investigació destinada fonamentalment a l'avaluació de programes (innovacions, centres, organitzacions,...). L'objectiu de l'avaluació de programes és doble –d'una banda comprendre i millorar allò que s'avalua (avaluació formativa), i de l'altra sintetitzar, descobrir o jutjar els resultats, plantejats o no,

d'un determinat programa (avaluació sumativa)- i decisorí pel que fa a si s'ha de continuar un determinat programa. Per tant, el que es pretén sobretot amb l'avaluació de programes és comprendre la complexitat del programa -entès com a conjunt d'estratègies i elements orientats a aconseguir determinats objectius- en un context particular, mirant de millorar-ne els aspectes que hi ha en joc.

Convé no confondre l'avaluació amb la investigació, ni amb una valoració de tipus individual. En el cas de la investigació, aquesta té com a objectiu fonamental formular i contestar preguntes de tipus teòric sense preocupar-se de les necessitats particulars, concretes i immediates de les organitzacions i dels directors de programa que demanen l'avaluació.

L'avaluació té els següents objectius:

- a) Proporcionar informació que ajudi els que treballen en els programes a optimitzar-ne l'eficàcia, tant en la forma de treballar com en els resultats.
- b) Ajudar també els que treballen per a l'administració i han de prendre decisions sobre els programes.
- c) Contribuir a fer que els programes siguin coneguts i a passar comptes al públic que finança el programa.

Si els avaluadors i l'avaluació no compleixen una o més de les necessitats exposades i no en proporcionen cap informació, l'avaluació no està complint el seu principal objectiu. La meua intencionalitat serà, en la mesura del possible, intentar aconseguir el primer objectiu.

En aquest cas, i a partir de les diferents intencions a l'hora d'avaluar els programes educatius que proposa Sáez Brezmes (1995), l'avaluació és part d'una activitat de seguiment de la pròpia institució que desenvolupa, i implementa o dissenya el programa per saber si aquest està sent eficaç o no, i si no ho és introduir modificacions substancials en el disseny.

Es poden contemplar 3 fases en el procés d'avaluació d'un programa:

- a. Fase de planificació o fase inicial on caldrà definir el què, com, qui i quan avaluar.
- b. Fase d'execució o de desenvolupament del programa.
- c. Fase final o d'interpretació de resultats del programa. Aquesta fase normalment s'acompanya de l'informe d'avaluació.

En el decurs d'aquest pràcticum es portarà a terme aquest procés d'avaluació però amb tot un seguit de limitacions: de temps, d'experiència de l'examinador i sobretot d'aprofundiment en el tractament de la informació. No hem d'oblidar que només el procés d'avaluació d'un programa d'aquestes característiques i tot el que comporta justificaria un altre pràcticum.

Per a planificar el procés de l'avaluació seguirem algunes de les qüestions que l'orienten segons Bartolomé (1997):

1. Qui portarà a cap l'avaluació? Serà interna o externa?

En el cas de la nostra avaluació, que es tractarà d'una avaluació interna, ja que serà realitzada per un membre (l'assessor) de la institució que no té responsabilitat directa en el disseny i desenvolupament del programa que es vol avaluar. Aquest fet comporta una sèrie de característiques que la diferencien d'un procés extern, a nivell de: confiança, objectivitat, comprensió del programa, potencial d'utilització i autonomia.

2. En quin aspecte se centrarà l'estudi? Objectius. Procés o producte?

L'estudi se centrarà en el procés més que no pas en el producte, i sobre aquest, interessa especialment si el programa és funcional i aconsegueix informar i orientar als alumnes davant dels interrogants que se'ls planteja en aquesta etapa de la seva vida acadèmica. Dins d'aquesta intencionalitat en els ítems tancats que han de contestar s'especifiquen els objectius que en començar el crèdit variable d'orientació es plantegen als alumnes. Pel que fa als professors l'estudi se centrarà en la valoració i les aportacions que fan al procés d'orientació en el qual intervenen.

3. Com elegirem la mostra?

La mostra estarà formada per tots els alumnes de 4t. d'ESO en total es parla de 48 alumnes. Cal afegir quatre professors, un dels quals a més és el coordinador d'orientació i un és tutor d'un dels grups d'alumnes.

4. Quines seran les unitats d'anàlisi.

L'anàlisi es farà a partir de les respostes a les preguntes del qüestionari, tant de les tancades com d'aquelles obertes on els alumnes poden concretar les seves posicions. El mateix succeeix amb el qüestionari dels professors. D'entre totes les preguntes, com ja es comentarà més endavant, jo n'he seleccionat algunes dels diferents apartats que es poden considerar les més significatives i seran les que fonamentaran l'anàlisi posterior.

5. Com organitzarem la recollida d'informació?

L'anàlisi de documents, l'entrevista i principalment el qüestionari seran els instruments que s'utilitzaran, i que ens permetran, a partir d'una triangulació, arribar a fer una avaluació de l'actuació que es portarà a terme. Pel que fa als qüestionaris, una vegada contestats tots se'n farà un buidatge i caldrà procedir a fer-ne una valoració general donat el poc temps que es disposa per fer-ho; per tant serà de tipus global i sense intenció de portar a terme una anàlisi exhaustiva de les dades obtingudes; sinó tot el contrari, ja que l'objectiu del pràcticum és un altre: la valoració de l'actuació del centre és només un punt de partida per a fer una nova proposta millorada.

6. Quines persones s'ha d'informar de l'avaluació?

Els resultats es donaran a conèixer en primer lloc a la coordinadora d'orientació i als professors implicats en el pla d'orientació, en segon terme

també caldrà informar a l'Equip Directiu i a l'equip pedagògic d'etapa. Pel que fa als alumnes també se'ls pot fer un comentari del resultats.

1.4. Descripció de l'àmbit d'intervenció.

a. Contextualització del centre.

Entorn socio-cultural.

El col·legi l'Anunciata-Dominiques és un centre concertat que pertany a la Congregació de Germanes Dominiques de l'Anunciata, fundades a Vic l'any 1856 pel dominic, Francesc Coll i Guitart. Es defineix com a escola catòlica que participa de la missió apostòlica de l'Església d'acord amb l'esperit i la voluntat del Fundador.

El centre es troba al carrer Valcalent, en plena Zona Alta de Lleida. Es tracta d'un barri relativament nou, ja que la ciutat en els darrers anys ha experimentat en aquesta zona un creixement considerable. Tot i trobar-se en l'anomenada zona alta, resulten properes altres zones menys afavorides tant socialment com econòmicament. El barri compta amb força serveis i sobretot està molt ben comunicat amb la resta de la ciutat, se'n destaca la seva intensa activitat comercial.

La institució de les Germanes Dominiques de l'Anunciata és present a la ciutat des de fa gairebé cent cinquanta anys (la primera comunitat de germanes s'establiren a Lleida l'any 1860), la qual cosa vol dir que compta amb un pes específic important dins del món educatiu lleidatà. Moltes noies de la ciutat han estat alumnes o internes del centre, ja que inicialment només era un col·legi femení i no fou fins l'any 1985 que s'inicia la coeducació al centre.

El nivell de les famílies que viuen en el barri concret on està situada l'escola, és un nivell mitjà, tant en termes econòmics com culturals, El barri, com s'ha comentat anteriorment, és relativament nou. Cal tenir en compte que l'escola es troba molt propera a altres zones de la ciutat amb característiques força diferents, la qual cosa fa que el medi social es diversifiqui. Es tracta d'una zona molt oberta, on també hi venen a viure professionals de pas per la ciutat.

b. Característiques del centre.

a. Infraestructura, recursos físics, espais.

Es tracta d'un edifici de quatre plantes, situat al centre d'un terreny que dona a tres carrers diferents. Tot l'espai que envolta l'edificació és utilitzat com a zona esportiva i d'esbarjo per als alumnes. A nivell arquitectònic no té cap peculiaritat destacable; però si val al pena fer esment al fet que es tracta d'una de les escoles de l'interior de la ciutat amb més espai dedicat a l'esbarjo i l'esport.

L'edifici fou construït l'any 1960 com l'ampliació de les instal·lacions que inicialment es trobaven en una altra zona, avui el casc antic de la ciutat, per a donar cabuda a la demanda de l'alumnat. En el moment de la seva construcció es considerava que estava als afores de la ciutat; però avui en dia ha quedat integrat en l'anomenada zona alta de Lleida, tal i com s'ha dit, amb un creixement urbanístic considerable.

La primera planta és un semi-soterrani on s'hi troben la cuina, els menjadors, el bar i algunes sales polivalents.

La segona planta, a un metre i mig del nivell del carrer, és ocupada per les aules de P2, Educació Infantil i els primers cursos d'Educació Primària; així com l'Administració, la Recepció, l'aula de la Psicòloga escolar i aules polivalents.

La tercera planta és on es troben les aules dels darrers cursos d'Educació Primària, el primer cicle d'ESO, els laboratoris, la secretaria, les biblioteques, l'aula d'audiovisuals i aules polivalents. També s'hi troben els despatxos dels Caps d'estudi, de la Titular del centre i de l'AMPA.

A la quarta planta s'hi troben la resta d'aules d'ESO, les classes de Batxillerat, la sala de vídeo, les aules d'informàtica, l'aula d'EVP i l'aula taller de tecnologia, així com altres aules polivalents.

L'espai dedicat a esbarjo i esports consta d'unes zones diferenciades: zona dedicada als nens de P2 i Educació Infantil, pistes de futbol sala, voleibol i bàsquet, zona de gronxadors, zona ajardinada amb arbres i plantes, pista de terra sense paviment i polisportiu que a més de gimnàs també s'utilitza com a sala d'actes per a diferents activitats: conferències, teatre, concerts, jornades culturals...

L'accés a l'escola es fa per dues portes que donen entrada al pati. Una vegada a l'interior del recinte, els alumnes accedeixen a l'interior de l'edifici per portes diferents.

Les aules tenen molta llum, totes donen a l'exterior i tenen uns bons finestrals. Es pot treballar gairebé sempre amb llum natural. Les aules són bastant àmplies i compten amb un mobiliari clàssic: armaris embotrats i tarima per la pissarra, taules individuals per als alumnes... Les aules d'educació infantil i de P2 (és la més nova, aquest és el segon curs que funciona) estan equipades de forma totalment diferent, a l'igual que les de 4t. d'ESO i Batxillerat que són les que més canvis han sofert aquests darrers anys.

El centre disposa de servei de megafonia per tot el recinte tant interior com exterior, d'ascensor destinats en principi als professors i de rampa d'accés a l'edifici per persones amb discapacitats motrius.

b. Les famílies i l'AMPA.

El nivell cultural de les famílies és un nivell mitjà. Molts dels pares tenen estudis mitjans i un bon nombre només estudis primaris. En general els pares es preocupen força pels seus fills i manifesten interès per a què rebin una bona formació. En el PCC del centre, i com a resultat d'una enquesta realitzada pels pares, es destaquen un conjunt d'aspectes i d'orientacions a tenir en compte en l'adequació del currículum i la tasca educativa del centre. Aquests són:

- Les famílies de la nostra escola són d'un ambient socio-econòmic i cultural mitjà, i pretenen que els seus fills aconseguixin un bon nivell cultural.
- Els pares valoren l'ambient d'estudi i exigència que l'escola els hi ofereix.
- Els pares esperen de l'escola que llurs fills siguin educats en la llibertat, responsabilitat i sentit crític.
- Els pares desitgen una relació més freqüent i propera entre família-escola.
- Els pares estan preocupats per l'ambient que envolta la societat de superficialitat, indiferència, droga, manca de sentit... els preocupa d'una manera especial les amistats i els grups als quals pertanyen.
- En l'àmbit religiós els pares demanen, a l'escola, que eduqui la llibertat dels seus fills i que els doni una bona formació per a poder viure la pròpia fe.

L'AMPA és el canal habitual de participació de les famílies. S'organitza en vocalies: vocalia esportiva, vocalia social i vocalia cultural). Els objectius que es planteja són els següents:

- Donar suport i assistència als membres de l'Associació i , en general, als pares i tutors, als professors i als alumnes.
- Facilitar la col·laboració del centre en l'àmbit social, cultural, econòmic i laboral de l'entorn.
- Col·laborar en les activitats educatives del centre i cooperar amb el Consell Escolar en l'elaboració de directius per a l'elaboració d'activitats complementàries, extraescolars o de serveis.
- Promoure activitats de formació dels pares, tant des de la vessant cultural com allò que fa referència a l'educació dins la família.
- Promoure i realitzar tota mena d'activitats físico-esportives.

c. Alumnes.

Els alumnes que assisteixen al centre són de procedències molt variades, la qual cosa no permet fer una definició a nivell general. La gran majoria viuen molt a prop de l'escola, per tant són d'aquest barri. Podríem dir que la majoria són d'una classe social mitjana. Algun cas, bastant aïllat, de classe alta i un bon grup amb dificultats econòmiques importants. La major part dels alumnes tenen com a llengua materna el català, tot i que força vegades parlen en castellà.

Pel que fa a alumnes immigrants, tot i que representen una minoria, cal dir que el centre n'acull de diverses nacionalitats, entre les que destaquen, principalment, els països sud-americans i la Xina.

d. Recursos humans i òrgans de funcionament.

Òrgans de govern.

La institució titular-la Congregació de Dominiques de l'Anunciata- defineix la identitat i l'estil educatiu del centre, i en té la responsabilitat última davant la societat, l'Administració educativa, els pares d'alumnes, el professorat i el personal d'administració i serveis.

La directora titular representa la Institució Titular en el centre i és la responsable última en tots els camps. Exerceix facultats decisòries en el nomenament i cessament dels òrgans de direcció unipersonals i del professorat. Dirigeix i coordina el conjunt d'activitats acadèmiques de les diferents etapes. Presideix el claustre de professors i el consell escolar.

Les tres caps d'estudis són les responsables de dirigir i impulsar les activitats educatives de l'etapa respectiva i de realitzar-hi les funcions que el director del centre els hi delegui.

L'equip directiu del centre és l'òrgan col·legiat que dóna cohesió i continuïtat a l'acció educativa que es realitza en les diferents etapes del centre i col·labora amb la titular-directora del centre en l'organització, direcció i coordinació de l'acció educativa realitzada pels diferents equips de mestres i professors.

El consell escolar és l'òrgan representatiu de la comunitat educativa del centre, i exerceix les seves funcions en el respecte als drets dels alumnes i llurs pares, professors, personal d'administració i serveis i institució titular.

Òrgans de coordinació.

La coordinadora de pastoral és la responsable de promoure i animar l'acció evangelitzadora de l'escola, en fidelitat al seu Caràcter Propi.

Els coordinadors de cicle (un d'Ed. Infantil, tres d'Ed. Primària i dos d'ESO) són els professors que col·laboren amb el cap d'estudis de l'etapa en l'orientació i coordinació de la tasca educativa de l'equip de professors de cicle.

Els equips de coordinació d'etapa (un per ed. Infantil i primària i l'altre per secundària) són els òrgans col·legiats que tenen la missió de facilitar la participació corresponsable en l'organització i coordinació de l'acció educativa realitzada pel conjunt de professors de l'etapa.

Finalment a ESO-Batxillerat existeixen quatre departaments: Científico-tecnològic, d'Humanitats, d'Expressió i d'Orientació, que estan formats pel conjunt de professors de les àrees corresponents a cadascun dels àmbits i un d'ells és l'encarregat de realitzar les funcions de cap de departament.

Professorat.

El claustre de professors és l'òrgan de govern col·legiat format per la totalitat dels professors i professores que imparteixen docència al centre. El formen un total de 54 professionals.

L'escola, com totes les de titularitat religiosa, ha anat sofrint una evolució en els darrers anys, passant de ser una escola on tot el professorat eren religioses a una escola on la majoria dels professors són laics. L'equip pedagògic és força estable tot i les darreres incorporacions en l'etapa de secundària. En general, el col·lectiu de treballadors és un grup de persones responsables, amb moltes ganes de fer bé la feina i fer una tasca de conjunt i d'escola. Les relacions entre el professorat queden una mica determinades pel fet que existeixen tres sales de professors en pisos diferents que corresponent justament a les etapes educatives d'infantil, primària, secundària i batxillerat.

II. Marc teòric.

2.1. Caracterització del model d'assessorament psicopedagògic que proposa el projecte.

El present projecte s'emmarca dins de dos paradigmes o línies teòriques. Per una banda, dins del model constructivista del procés d'E-A, que té com a finalitat de la intervenció (Monereo, 1998) una orientació preventiva que participa en la dinàmica del centre i busca que aquest avanci de forma cada vegada més autònoma en la millora de l'acció educativa. I per l'altra, en l'aproximació sistèmica de la realitat escolar i social. Per Bassedas (Bassedas i altres, 1993, p. 46): "de la visió constructivista podem inferir que els nens sempre tenen la possibilitat d'avançar i aprendre; la qüestió consisteix en trobar la manera adequada d'ajudar-los i ensenyar-los partint dels seus coneixements i oferint-los-hi més o menys ajuda en funció de les seves necessitats. L'aproximació sistèmica té una profunda confiança i respecte per la diversitat de les persones i les famílies; la seva intervenció té la finalitat d'ajudar a avançar i a millorar el futur, més que buscar les causes i orígens dels problemes del present. Aquests dos enfocaments tenen una gran confiança en les possibilitats de canvi de les persones i de les situacions, de les relacions i interaccions dins dels sistemes (família o escola) i també en el canvi i millora dels coneixements i capacitats individuals".

Cal ser conscient com a assessor, que cada centre és un sistema en sí mateix, amb la seva cultura, les seves interaccions i la seva forma de relacionar-se amb un entorn que a la vegada també és específic. Des d'aquest plantejament és completament necessari que en l'assessorament que es porti a terme es conegui aquesta realitat i s'hi adaptin els principis bàsics que el fonamentin.

Des d'aquesta perspectiva d'assessorament es defuig de la imatge de l'assessor com a expert i el que pretén es promoure l'autonomia professional dels mestres. Partir d'aquest principi implica que l'assessorament ha de tenir com a objectius bàsics afavorir l'autonomia docent, la capacitat de millorar la formació de l'equip docent i evitar la dependència entre el centre docent i l'assessor. És important afavorir la reflexió per part del professorat. Aquesta reflexió ha de partir de les tasques quotidianes i en aquest sentit, l'assessor ha d'ajudar al docent a poder analitzar la realitat des d'una certa distància, afavorint l'augment del cos teòric que permeti enfrontar-se als problemes quotidians i cercar solucions. Per Bassedas (Bassedas i altres, 1993, p. 30): "el psicopedagog, en la seva intervenció amb famílies o en les escoles, es considera un promotor i un instigador de canvis en aquests sistemes [...] Encara que aquest canvi sigui modest i limitat a un subsistema de l'escola, no

obstant, també repercuteix a la llarga en els altres subsistemes i pot provocar així modificacions més que generals dins de la institució”.

La definició dels àmbits d'intervenció es fa a partir de la teoria de sistemes en la que es contemplen com a principis bàsics: l'abordar la realitat educativa globalment i el considerar que els diferents sistemes que apareixen són interdependents, amb una estructura, un ideologia i unes regles de funcionament que han de ser clares i a la vegada flexibles per poder adaptar-se a situacions canviants. Es podrien considerar els següents sistemes:

- Macrosistema: social, polític, cultural on estem inserits.
- Sistema educatiu: en aquest cas les línies directrius que ens marca la LOGSE i les concrecions facilitades pel Departament d'Ensenyament.
- Sistema centre: en aquest cas la cultura pròpia del centre on es desenvolupa el projecte,
- Microsistema: caldria contemplar entre d'altres: l'aula, els companys, el professorat, la família.

2.2. Marc legal.

La orientació escolar i vocacional és una activitat inseparable del procés educatiu de l'individu ja que contribueix a desenvolupar-lo al màxim com a persona permetent-li descobrir les possibilitats d'integrar-se en la societat, coneixen quines són les seves actituds i aptituds, els seus valors i interessos com aspectes claus del seu autoconcepte per ajudar-lo en la seva auto-orientació. Per tant, com ja s'ha dit, la seva tasca consistirà a promoure i facilitar el desenvolupament personal, educatiu i professional de l'alumnat a través de l'assessorament i l'ajuda tècnica necessària. L'acció tutorial i l'orientació es converteixen en un dels factors determinants de la qualitat i millora de l'ensenyament, tal i com s'exposa en els següents articles de la LOGSE:

Article 55.

Els poders públics prestaran una atenció prioritària al conjunt de factors que afavoreixen la qualitat i la millora de l'ensenyament, fent especial esment a:

- a) *La qualificació i formació del professorat.*
- b) *La programació docent.*
- c) *Els recursos educatius i la funció directiva.*
- d) *La innovació i la investigació educativa.*
- e) *L'orientació educativa i professional.*
- f) *La inspecció educativa.*
- g) *L'avaluació del Sistema Educatiu.*

Article 60.

1. *La tutoria i orientació dels alumnes formarà part de la funció docent. Correspon als centres educatius la coordinació d'aquestes activitats. Cada grup d'alumnes tindrà un professor-tutor.*

2. *Les Administracions educatives garantiran l'orientació acadèmica, psicopedagògica i professional dels alumnes, especialment en allò que es refereix a les diverses opcions educatives i a la transició del sistema educatiu al món laboral. S'oferirà especial atenció a la superació de les hàbits socials discriminatoris que condicionen l'accés als diferents estudis i professions. La coordinació de les activitats d'orientació es dura a terme per professionals recolzats per una preparació important i adequada. A més, les administracions educatives garantirán la relació entre les activitats d'orientació i les que desenvolupin en aquest camp les administracions locals.*

Per afrontar les noves necessitats educatives i socials i donar-hi resposta, l'administració ens proposa un model organitzatiu i funcional de l'orientació basat en tres nivells d'intervenció:

- a) Acció Tutorial com a unitat d'acció directa. La realització dels professors tutors i tots els professors que imparteixen ensenyament en el mateix grup.
- b) El Departament d'Orientació com a unitat organitzativa bàsica interna en el centre escolar. Es compon d'un especialista que el coordina i d'altres membres de la comunitat educativa, que varien segons les diverses administracions autonòmiques.
- c) Equips de Sector com a unitat externa d'una àrea o sector, compostos exclusivament per especialistes, els quals reben diferents noms en cada administració.

A Catalunya encara no s'ha completat el desenvolupament de la llei pel que fa a la tutoria i l'orientació. De moment, solament s'ha creat la figura del professor de pedagogia i psicologia que s'incorpora a la plantilla del centre com a docent, on realitza també tasques orientadores amb els estudiants i els professors. Els equips d'assessorament psicopedagògic (EAP) amplien les seves competències cap als centres de secundària, on realitzen tasques de diagnòstic per als alumnes amb necessitats educatives especials, d'assessorament en l'acció tutorial i d'orientació professional.

En aquest apartat la normativa marc que regula aquest procés d'orientació és concreta entre d'altres en les següents:

DECRET 155/1994, de 28 de juny, pel qual es regulen els serveis educatius del Departament d'Ensenyament.

RESOLUCIÓ de 27 de juny de 1994, que dóna les instruccions específiques per a l'organització i el funcionament dels centres públics i privats que imparteixen l'etapa d'Educació Secundària Obligatòria de forma anticipada i que completa les instruccions d'organització i funcionament de caràcter general per tots els centres de secundària (Full informatiu núm 525, juny 1994, p. 9077).

RESOLUCIÓ de 29 de maig de 2001, que dóna instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres docents d'educació secundària de Catalunya per al curs 2001-2002. (Full de disposicions núm 870, juny 2001, p. 727).

RESOLUCIÓ de 3 de juliol de 2001, que dóna instruccions per a l'organització i el funcionament dels serveis educatius del Departament d'Ensenyament per al curs 2001-2002.

Aquest nou model d'orientació intenta superar les intervencions orientadores de tipus individual i puntual –model de serveis- per a donar pas a una nova concepció de l'orientació com a procés, la responsabilitat de la qual és compartida per tot l'equip docent, coordinada pel tutor i assistida per l'orientador i els serveis externs de suport. Així doncs, la tasca orientadora implica a tot el professorat a través de l'acció tutorial; per a facilitar aquesta tasca es necessita disposar de l'assessorament, de l'ajuda tècnica i dels recursos necessaris que facin més eficaç aquesta tasca tutorial.

Pel que fa a les funcions globals que han de portar a terme els tres nivells d'intervenció abans esmentats, segons la normativa, hi trobem:

Funcions del tutor:

- a) La inserció dels alumnes en el grup.
- b) L'adaptació escolar.
- c) La prevenció de les dificultats d'aprenentatge.
- d) La vinculació de l'escola amb la família.

Més específiques de secundària:

- a) L'orientació davant de les diverses opcions educatives.
- b) El reforç dels processos d'E-A.
- c) L'orientació per a la transició a la vida activa.

Funcions del Departament d'Orientació:

- a) L'orientació educativa i professional dels alumnes.
- b) Col·laborar amb els professors en l'atenció a la diversitat.
- c) Elaborar programes individualitzats per alumnes majors de 16 anys que segueixin un currículum diversificat.
- d) Assumir part de la docència d'aquests alumnes.
- e) Col·laborar amb l'acció tutorial.
- f) Fer d'enllaç amb els serveis externs de recolzament.

Funcions del professor especialista en psicologia o pedagogia (en el cas de la nostra comunitat autònoma):

- a) Docència en la part comuna del currículum a l'alumnat amb més dificultats per aprendre i en la part variable en aquells crèdits de reforç d'àrees instrumentals i altres relacionats amb la seva especialitat.
- b) Atencions individuals a alumnes.
- c) Coordinar les activitats docents que el centre estableixi per a l'atenció als alumnes amb necessitats educatives especials.

Funcions dels Equips de sector (EAP):

Atenció a l'alumnat i a les seves famílies:

- a) Avaluació de l'alumnat amb necessitats educatives especials.
- b) Realització de dictàmens d'escolarització i d'informes tècnics per a l'alumnat d'incorporació tardana i informe per a l'alumnat amb necessitats educatives especials derivades d'una situació social o cultural desfavorida.

- c) Participació en el procés d'orientació personal, acadèmica i vocacional de l'alumnat.
- d) Informació i orientació a les famílies per qüestions relacionades amb els seus fills.
- e) Informació a les famílies i als centres dels recursos a l'abast.

Atenció als centres docents:

- a) Col·laboració en el procés de transició de l'alumnat d'EP a ESO.
- b) Assessorament psicopedagògic per a casos concrets.
- c) Col·laboració en el disseny del PAT i amb el personal de suport del centres docents.
- d) Assessorament als docents en la planificació i l'aplicació de les mesures d'atenció a la diversitat de l'alumnat als centres.
- e) Potenciar la coordinació dels CEIP i IES del sector per garantir la coherència curricular entre les diferents etapes.
- f) Col·laboració amb els centres en programes específics.
- g) Col·laboració amb l'equip directiu del centre docent en la planificació i el disseny de la presentació de l'oferta educativa.

Atenció al sector:

- a) Col·laboració amb altres serveis o programes educatius.
- b) Coordinació de grups de treball amb els mestres i professors del sector.
- c) Col·laboració amb altres institucions, amb serveis socials... per tal d'oferir atenció coordinada, orientació i suport als alumnes que ho necessitin.
- d) Detecció de necessitats i aportació de suggeriments i propostes per a la planificació d'aquestes necessitats al sector.

2.3. Revisió de la documentació del centre pel que fa a l'orientació acadèmica i professional.

Si fem una lectura acurada de la documentació que regula el funcionament i la dinàmica del centre trobem força referències al procés de l'orientació acadèmica i professional de l'alumne. Segons la tipologia dels documents la referència és més explícita i directa i segons quins altres la trobem de manera més global. A continuació es presenta la selecció dels documents i el tractament que li donen. S'ha començat amb el document més general i deixem pel final el més concret.

CARÀCTER PROPI:

Dins de la línia pedagògica que proposa hi trobem:

d) promoure un ambient escolar que afavoreixi i estimuli l'esforç, el treball ben fet i el diàleg: que cada alumne pugui descobrir la seva potencialitat i la responsabilitat de desenvolupar-la per arribar a la plenitud del seu ésser.

e) Dispensar una atenció personalitzada, acceptar i reconèixer que cada alumne té un ritme d'aprenentatge i unes necessitats específiques.

f) Considerar l'orientació com un eix vertebrador de l'acció educativa pel que fa al propi procés d'aprenentatge, al creixement personal i a l'elecció responsable del camí acadèmic i professional.

REGLAMENT DE RÈGIM INTERN:

Destaquem aquests dos articles dins del capítol 4t: *Càrrecs de coordinació educativa i de gestió administrativa.*

Article 53. El coordinador/a d'orientació.

1. El coordinador/a d'orientació o coordinador/a pedagògic és el responsable d'impulsar l'acció tutorial, i coordinar l'orientació escolar dels alumnes d'Educació Secundària Obligatòria.
2. El coordinador/a d'orientació és un dels professors/es d'etapa nomenat pel director/a de centre, prèvia consulta al cap d'estudis d'etapa. El nomenament es realitza per a un període de dos anys i és renovable. Per causa justificada, a criteri del director/a del centre, el coordinador/a d'orientació pot ser cessat.

Article 54. Funcions del coordinador/a d'orientació.

Les funcions del coordinador/a d'orientació són les següents:

- a) Col·laborar en l'elaboració del projecte curricular, sobretot en els aspectes relacionats amb les adaptacions curriculars específiques per als alumnes amb necessitats educatives especials.
- b) Coordinar l'elaboració i avaluació del pla d'acció tutorial i fomentar la coherència de l'acció tutorial realitzada en el conjunt del centre.
- c) Assistir tècnicament els professors/es en l'exercici de la funció tutorial, oferint instruments de suport per les activitats de tutoria grupal i individual relacionades amb els diferents aspectes de la formació integral de la persona.
- d) Assessorar els professors/es en el disseny de l'oferta de crèdits variables i en l'atenció a la diversitat d'aptituds, motivacions i interessos dels alumnes.
- e) Col·laborar en la prevenció de dificultats educatives en el desenvolupament personal dels alumnes, i en la intervenció necessària per a sortir-hi al pas.
- f) Col·laborar en l'orientació escolar individualitzada als alumnes, afavorint els processos de decisió i maduresa personal.
- g) En començar l'etapa realitzar l'avaluació dels alumnes de nova incorporació en el centre i orientar l'escolarització d'aquells que presenten necessitats educatives especials en començar l'etapa.
- h) Cooperar en la preparació de les adaptacions curriculars, la programació d'activitats de recuperació i reforç educatiu i en la millora de la interacció social.
- i) Promoure la cooperació entre escola i família, amb vista a la formació integral dels alumnes.

PROJECTE CURRICULAR DE CENTRE:

Dins del PCC i en l'apartat: *Compromisos i conseqüències que se'n deriven dels trets essencials del caràcter propi i la seva incidència en els components del PCC*, hi trobem:

- a) Promourem la formació integral de l'alumne, desenvolupant les capacitats corporals, psíquico-afectives, cognitives, socials ètico-moral i transcendent.
 - Ajudem als alumnes a conèixer i potenciar les seves possibilitats intel·lectuals, físiques, psicomotrius, i afectives i els orientem en l'acceptació de les pròpies virtualitats i limitacions i en el procés de superació personal i d'autoestima.

- Fomentem l'autonomia personal i la capacitat d'autodeterminació en el procés educatiu, provocant accions senzilles i lliures en els alumnes perquè esdevinguin capaços d'expressar-se i decidir com a persones responsables.
- Despertem la capacitat d'iniciativa i l'afany de recerca, estimulants l'intercanvi i la col·laboració des d'una dimensió comunitària i solidària.

I en l'apartat : *Els compromisos i conseqüències que es deriven de l'informe sobre el context socio-cultural:*

- a) Ajudem a l'alumne a descobrir i desenvolupar les seves capacitats.
- b) L'escola procurarà habitar als alumnes a fer ells mateixos aprenentatges significatius, a reflexionar, a analitzar, a prendre una postura personal raonada davant de fets i decisions.

Dins del PLA d'ACCIÓ TUTORIAL és on troben els objectius relacionats directament amb l'orientació acadèmica i professional. D'entrada hi trobem ja referències en el seva finalitat fonamental:

Afavorir la personalització en l'acció educativa escolar i promoure la formació integral de l'alumne. Per la qual cosa, l'acció tutorial té com a objectius l'orientació dels alumnes en els processos d'aprenentatge, l'atenció a la diversitat de situacions en què es troben, la previsió de dificultats en el treball escolar i el foment de les relacions en el si de la comunitat educativa.

Pel que fa a objectius més concrets i que afecten als alumnes de 4t. d'ESO, dins del PAT de secundària podem destacar els següents, que es treballaran tant en les sessions de tutoria individuals i grupals com en el crèdit variable d'orientació que més endavant es comentarà:

- a) Aconseguir l'acceptació d'un mateix com a persona que forma part d'una societat, intentant superar-se dins de les pròpies limitacions i partint d'una personal descoberta i acceptació del propi jo.
- b) Proporcionar experiències perquè els alumnes es coneguin i interioritzin pautes de convivència.
- c) Sumar-se de manera participativa a les diferents campanyes i activitats organitzades per l'escola i la ciutat.
- d) Conèixer les diferents aptituds personals i la seva importància a l'hora de prendre una decisió.
- e) Orientar en la tria dels diferents itineraris curriculars: elecció de crèdits.
- f) Introduir els alumnes en el coneixement de les diferents alternatives acadèmiques, professionals i laborals.
- g) Conèixer quins són els interessos de l'alumne i la seva importància a l'hora de prendre una decisió.
- h) Descobrir quines són les tècniques d'estudi més adequades a les seves capacitats.

Finalment, el darrer document on hi trobem referències explícites, és el PLA ANUAL i en el seu objectiu general per aquest curs:

" Promoure una comunitat educativa on tots els membres se sentin acceptats, s'aforeixi el diàleg, es valori l'esforç personal i el treball ben fet, per tal que amb

corresponsabilitat fem que la nostra escola progressi en qualitat i avanci en compromís cristià”.

En les estratègies d'acció ens proposem:

1. Treballar l'autoestima, l'autonomia personal, la capacitat de reflexió, diàleg, esperit crític i esforç tant a nivell individual com grupal.
2. Potenciar l'atenció individualitzada a les persones.
3. Potenciar la tutoria grupal i individual i afavorir l'orientació a l'hora d'escollir les diferents sortides acadèmiques i professionals.

2.4. L'orientació acadèmica i professional.

2.4.1. L'orientació professional: conceptes, principis i funcions.

Abans de passar a la concreció del concepte d'orientació professional és interessant fer un recull de precisions terminològiques proposades per Montané (1994, p. 44-48), que evoquen a aquest concepte i que ens en faciliten la seva comprensió:

- a. *Informació professional.* Es basa en oferir la informació necessària per a què els alumnes puguin elegir la professió o les matèries necessàries per a l'obtenció d'un títol professional. La informació de les característiques i les exigències acadèmiques i professionals és imprescindible, però de cap manera suficient.
- b. *Orientació professional.* L'orientació professional pretén ajudar a l'alumne en els processos relacionats amb l'elecció correcta d'una professió. A la pràctica es redueix a l'ajustament entre alumne-professor en diferents moments de la seva vida acadèmica. La principal limitació d'aquest enfocament radica en què no contempla, necessàriament, a l'alumne en tot el seu itinerari acadèmic-professional, ni afavoreix la intervenció preventiva per a capacitar a l'alumne acadèmicament i permetre així la lliure elecció d'un conjunt de professions de més exigència.
- c. *Orientació acadèmica.* És una ajuda a l'alumne per a millorar el seu rendiment acadèmic i educatiu amb la finalitat de superar les exigències per a l'obtenció d'un títol professional. Els avantatges de l'orientació acadèmica són clars ja que l'alumne amb la superació i millora de les exigències acadèmiques o de formació, incrementa el nivell d'aspiracions i està més preparat per aconseguir una acreditació professional i adaptació a les necessitats del món laboral. Aquest enfocament no contempla però la relació entre formació acadèmica, exigències professionals i realització personal.
- d. *Orientació acadèmica i professional.* L'orientació acadèmica i professional relaciona directament l'èxit acadèmic amb l'elecció de la professió. Aquest enfocament, però, no indica si es porta a terme de forma preventiva, permanent o si l'educació es porta a terme de forma paral·lela o integrada a la formació.
- e. *Presca de decisions.* Amb aquest nom es designen els processos i destreses necessàries per la correcta elecció d'una professió. Entesa així, l'orientació facilita

una adequada elecció en un moment donat, però redueix l'aspecte educatiu de l'orientació.

- f. *Counseling*. El terme counseling, originalment associat a la intervenció en problemes menors de personalitat, inclou un moviment que contempla, en part, l'educació i els processos d'orientació des de l'equilibri personal. El counseling supera, en la pràctica, el concepte etimològic de la paraula i no explica l'amplitud de serveis que inclou aquest moviment.
- g. *Educació vocacional*. El canvi del vocable orientació pel d'educació ens indica que els serveis d'orientació se centren en l'educació. Malgrat que en el nostre país *vocació* comporta connotacions relacionades amb la professió religiosa, permet entendre que l'educació dels alumnes ha d'interpretar-se des de l'exercici de la professió. La introducció del terme *carrera (career)* suposa un progrés considerable, permet trobar una metodologia d'intervenció permanent, en el marc adequat, al temps que facilita l'educació permanent i global. Les diferents modalitats relacionades amb la carrera expressen matisos educatius d'interès o bé són exemples de renovació educativa i, al mateix temps, de seguiment d'una tradició.
- h. *Desenvolupament de la carrera (Career Development)*. El desenvolupament per a la carrera professional contempla la intervenció permanent integrada en el procés de formació acadèmica des de la perspectiva del desenvolupament. Aquesta terminologia és una de les més utilitzades en EEUU, encara que la seva difusió es deguda més a factors de política educativa que no pas de millora dels continguts educatius.
- i. *Orientació per a la carrera professional (Career Guidance)*. Fa referència a un moviment d'educació permanent i globalitzador integrat al currículum i implicant a totes les institucions relacionades amb l'educació. La dificultat en la traducció d'aquest terme a conceptes educatius familiars en el nostre país i la presència d'altres expressions dificulten l'acceptació d'aquesta terminologia.
- j. *Educació per a la carrera professional (Career Education)*. El terme d'educació per a la carrera professional és, per ara, el que millor explica les opcions educatives d'una societat compromesa amb els diferents moviments de renovació a través de la democràcia. Sembla ser que per ara l'educació per la carrera professional és el que millor ens indica quin és l'objectiu en l'exercici de l'orientació en el nostre país; cal doncs, estar disposat a acceptar noves denominacions que ens permetin augmentar la sensibilitat i el compromís de tots els responsables del canvi educatiu.

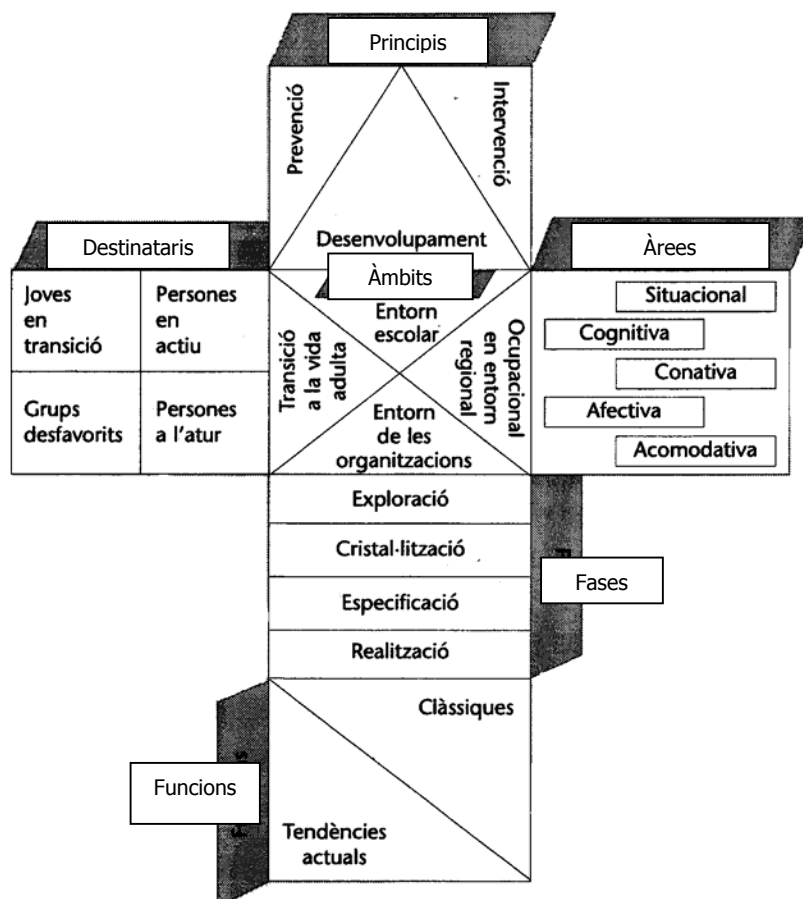
Els aspectes més rellevants que es destaquen de l'aproximació conceptual de l'orientació professional són segons Álvarez (1995, p. 36):

- És un procés d'ajuda de tipus individualitzat, grupal i comunitari encara que amb una tendència a actuar sobre el grup. Aquest procés té un caràcter continu i progressiu, que en molts aspectes s'identifica amb el propi procés educatiu.
- Dirigit a tots els subjectes de totes les edats i en tots els moments (prevocacional, vocacional, postvocacional, laboral) i crisis de la seva vida.

- Afronta totes aquelles dimensions que poden contribuir a la realització personal, educativa, vocacional i laboral i que ajuden a desenvolupar les conductes vocacionals.
- Preparació no tant per a la vida laboral, sinó per a la vida adulta en general.
- Intervenció sistemàtica i tècnica, que necessita de l'ajuda d'un especialista a l'hora de dissenyar i planificar l'acció orientadora, tant des d'un enfocament de serveis com d'un plantejament per programes que impliquin als diferents agents educatius, de la comunitat i sòcio-laborals.
- Assumpció dels principis de prevenció, desenvolupament i intervenció social.
- Integració en el procés educatiu a través de vies curriculars escolars i/o extraescolars i comunitàries i integració en el món labora. Té en compte el currículum i la col·laboració de tots els agents educatius i, al mateix temps, dels agents sòcio-laborals.
- La no existència de barreres entre el centre docent i el medi sòcio-professional.

Per Isus (1995) l'orientació professional és un procés de mediació continuat, sistemàtic i intencionat que tendeix a desenvolupar la capacitat d'autodeterminació de les persones, perquè, d'acord amb criteris contrastats, siguin capaces de: identificar, elegir i/o reconduir les alternatives ofertes pel seu entorn; fins a assumir-ne les més concordes amb el seu potencial i la seva trajectòria vital.

Dimensions de l'orientació professional

Per abordar l'estudi de l'orientació professional cal analitzar les sis dimensions que contempla. Cada una d'aquestes dimensions, que representa una cara del cub que es detalla a continuació està relacionada amb les altres i no poden entendre's de manera parcial.

a. Principis.

1. Principi de prevenció. Promou la intervenció orientadora de manera intencional abans que es manifestin les necessitats, posant l'èmfasi en el grup o comunitat, i es dota les persones de les competències bàsiques per a resoldre una situació abans que aparegui. Les crisis en l'orientació professional es donen especialment en les situacions de transició d'uns estudis a uns altres, en la transició de l'entorn escolar al món laboral i en la transició d'una ocupació a una altra. L'orientació professional es caracteritza per:

- És proactiva, es dona abans que aparegui el problema.
- És intencional i fonamentada en els coneixements científics sobre orientació professional.
- Restringeix el risc de problemes d'orientació en els membres del grup en què s'intervé.
- Modifica, sempre que sigui possible, el context socio-ambiental creador de situacions conflictives.
- Dota les persones d'habilitats i competències necessàries per a enfrontar-se amb èxit a les situacions d'orientació professional.
- Es fonamenta en el fet de processar informació dels determinants personals (personalitat, actituds, interessos...) i els determinats socials (possibilitats de formació professional, oferta laboral...)

2. Principi de desenvolupament. L'individu en la seva interacció amb el medi va estructurant la seva pròpia personalitat, les seves capacitats, habilitats i destreses. Es tracta, per tant, de crear un context motivador que estimuli aquests canvis; aquí poden jugar un paper molt important l'educació i l'orientació com agents facilitadors d'aquest desenvolupament. L'orientació acompanyarà al subjecte en aquest procés de desenvolupament, identificant les diferents conductes que aquest manifesta i tractant de suggerir les tasques que millor s'adeqüin a aquest desenvolupament. El subjecte ha d'adquirir les competències necessàries per afrontar cada un d'aquests moments del seu desenvolupament, que pot ser analitzat des de dos enfocaments (maduratiu i constructivista). L'orientació professional es caracteritza:

- És un procés de desenvolupament al llarg de tota la vida, estructurat en etapes o estadis maduratius.
- L'enfocament evolutiu considera les etapes d'acord amb el desenvolupament biològic, sense intervenir l'experiència del subjecte.
- L'enfocament constructivista considera les etapes en funció de la capacitat de processar la informació i el desenvolupament del pensament

- Estimula el pas d'un estadi a un altre, per mitjà de la consolidació de les habilitats pròpies de cada etapa per enfrontar-se millor a la següent.
- Sovint es troba unida al principi de prevenció i promou accions semblants a aquell.
- Potencia els recursos interns de la persona per poder afrontar les múltiples decisions professionals que exigeix el context socio-econòmic actual canviant.

3. Principi d'intervenció social. La intervenció orientadora no ha de tenir només en compte a l'individu, sinó també el context social on es desenvolupa. Per tant, no es tracta solament que l'alumne s'adapti al medi, sinó de provocar o modificar alguns aspectes del context que obstaculitzin aquesta realització personal. Ens trobem davant de dues postures clarament definides. Des de l'enfocament psicològic es pensa que l'activitat de la persona orientada és la base per impulsar el canvi i el desenvolupament personal, i proposa un model que aprofundeixi en el coneixement dels determinants personals per després ajustar-los al context social. Des de l'enfocament sociològic es considera que la intervenció orientadora també ha de ser social i anar dirigida al context educatiu i ambiental. L'orientació professional es caracteritza.

- És reactiva, es produeix per a resoldre un problema manifest.
- Intervé en subjectes amb problemes en els moments crucials de presa de decisions.
- Posa a prova els determinants personals (valors, interessos, actituds...) per mitjà de simulacions, experiències reals, visites...
- Pretén crear la consciència dels determinants socials que influeixen en la presa de decisions.
- El rol de l'orientador o orientadora és d'agent de canvi social quan es produeix discrepàncies entre els valors de la persona i els que proposa la societat.

b. Funcions.

L'orientació professional ha assumit com a funcions ja clàssiques les de: conèixer-se un mateix, conèixer l'entorn formatiu i laboral, prendre decisions interrelacionant tots dos factors i promoure l'autorealització. Ara bé, a partir de la seva implicació en la vessant social, apareixen noves funcions que també cal contemplar:

- Anticipadora dels canvis. L'orientació ha d'abastar l'àmbit del treball en el sentit més ampli i no només de l'ocupació. Cal intervenir en la distribució del lleure i en la utilització del temps entre feines. Cal centrar l'orientació professional en l'autorealització.
- Introductora de nous valors. L'orientació professional ha de promoure una actitud flexible, d'adaptació a noves situacions laborals, sense perdre per això la realització del projecte de vida personal; ha de contribuir a la introducció de la mobilitat com a cultura; ha d'incentivar l'actitud d'aprendre a aprendre al llarg de tota la vida professional, per adaptar

- les competències professionals als canvis i poder optimitzar el desenvolupament personal per mitjà de noves oportunitats professionals.
- Potenciadora de la igualtat social. L'orientació professional ha d'incentivar la igualtat social, amb l'exercici de funcions d'ajuda en l'elecció vocacional, de mediació en el procés d'inserció laboral i d'assistència en el desenvolupament de recursos en el lloc de treball per assumir tasques de responsabilitat i gestió.
 - Estimuladora del desenvolupament regional i local. L'orientació professional ha de potenciar el desenvolupament de recursos humans de les regions i localitats, per optimitzar la col·laboració entre els centres de formació i les empreses, i estimular d'aquesta manera el desenvolupament regional i local. Ha de planificar els serveis d'orientació i formació, i l'augment d'eficàcia dels serveis, fent de medidora entre els serveis d'orientació, els centres educatius, els serveis de col·locació i les empreses d'àmbit local i regional.
 - Incentivadora de la col·laboració. L'orientació professional haurà d'ajudar a establir mecanismes de cooperació entre els quatre estaments – sistema educatiu, empresa, serveis externs i àmbits no formals- de manera que les accions d'uns complementin amb les dels altres, facilitant el procés de desenvolupament personal per mitjà de la formació professional i de l'exercici de la professió. Es tracta de convertir la demanda l'orientació puntual en orientació per a la vida, relacionant tots els contextos.

c. Àrees.

Es parla de cinc àrees:

- Àrea situacional. Tota persona està immersa en un entorn familiar, social i educatiu que la condiona. Les característiques de la seva persona, des de les més exteriors o físiques fins a les més profundes o psicològiques, també són variables que influeixen en la seva manera d'autorealitzar-se.
- Àrea cognitiva. Cada persona disposa d'una manera específica d'organitzar i processar la informació que li arriba. La identificació de determinants cognitius serà important per a la resolució del problema de la presa de decisions. Consisteix en descobrir la forma en què una persona percep, pensa i actua.
- Àrea afectiva. Té a veure amb els aspectes que fan referència al món dels interessos, valors, actituds, sentiments... que determinen el comportament de les persones. Si se sap que els interessos, en un grau o en un altre, tenen influència sobre l'elecció vocacional, l'important serà conèixer aquests interessos perquè cada estudiant pugui optar adequadament.
- Àrea conativa. Aquesta àrea recull tots els aspectes del saber fer, que s'entenen com el conjunt de les funcions volitives de l'impuls intencional fins arribar a la realització de l'acció. Es pretén explorar més que no pas el potencial d'aprenentatge, les habilitats d'aquest potencial que s'han desenvolupat.
- Àrea acomodativa. Fa referència a la capacitat d'orientar-se cap a la interacció amb el medi, cap a la plasticitat que permet adquirir

contínuament noves habilitats. Cal tenir en compte la presa de decisions, els problemes d'adaptació i també la iniciativa i la creativitat.

d. Fases.

En tot procés orientador se succeeixen unes fases que sovint estan relacionades amb el desenvolupament psicològic i els processos cognitius que efectua la persona.

- L'exploració està relacionada amb el pensament creatiu i consisteix a tenir en compte les possibilitats sense la necessitat de considerar les dificultats ni els factors de la realitat. És una tasca de caràcter fantasiós, de curiositat i aperturisme a experiències reals o imaginàries, i hi domina la recerca d'informació i les activitats de prospecció.
- La crystal·lització implica reduir una mica el camp d'acció de l'exploració, per a centrar-se en un camp d'interès, en les capacitats i la formació que precisa per a una professió. Aquesta etapa està relacionada amb el pensament categorial, basat en els processos de classificació.
- L'especificació es realitza quan la persona determina les preferències i pren les seves decisions. La persona ha de prendre una decisió que tingui en compte allò que ella desitja i pot fer. Aquesta fase només és possible des del pensament avaluatiu, que permet comparar, ordenar, jerarquitzar i elegir.
- La realització consisteix en concretar les decisions preses en la fase anterior, mitjançant l'elaboració d'estratègies per a materialitzar el projecte. Es tracta de passar de la intencionalitat a la realitat. Per això calen habilitats d'anticipació, per a planificar l'acció. Aquesta etapa es correspon amb el pensament implicatiu, a la capacitat de seqüenciar una realització.

e. Àmbits.

L'orientació professional ha d'estar present en cada una de les següents etapes:

- Entorn escolar. S'incideix en la població que està realitzant educació professional de base i formació inicial. Serà l'àmbit en el qual se centra aquest pràcticum.
- En la transició dels joves a la vida adulta i activa. És la que intervé en els processos d'inserció socio-laboral de les persones que han acabat la formació inicial.
- Ocupacional en l'entorn regional. Es dirigeix a les persones que tenen problemes per inserir-se en el mercat laboral i que necessiten ampliar o reconvertir la seva formació, de vegades per mitjà d'una bona educació de base o d'una nova formació professional inicial.
- Entorn de les organitzacions. Pretén desenvolupar i complementar la formació professional de les persones que treballen en una empresa per a millorar-ne els recursos humans.

f. Destinataris.

- Joves en transició. Les transicions que un jove fa no són solament en l'aspecte professional, sinó també en el personal, familiar, social..., i totes estan interrelacionades. Els itineraris d'inserció són socio-professionals i

sovint es donen a l'entorn de dos eixos: el de la mobilitat espàcio-cultural i el de la inclusió sòcio-econòmica.

- Persones en actiu. Fa falta la intervenció orientadora en els organitzacions per poder desenvolupar-la amb les persones que ja han obtingut un lloc de treball. El propòsit essencial serà aconseguir l'autorealització dels treballadors, per mitjà de l'adaptació, reconversió i potenciació de les competències professionals.
- Aturats. Les seves necessitats d'orientació professional són notòries i gairebé sempre des del punt de vista del remei. Però la gran necessitat d'aquesta orientació reactiva no ha d'emascarar l'obligació de fer intervencions preventives. El diagnòstic realitzat per l'orientador podria detectar la necessitat més peremptòria de l'aturat i organitzar un pla de carrera, i prioritzar algunes de les accions, fins a aconseguir-ne la inserció.
- Grups desfavorits. Pel que fa al col·lectiu de les dones els objectius primordials de l'orientació professional són la presa de consciència de les oportunitats laborals i formatives, així com la clarificació de valors propis i de l'entorn familiar i social. Respecte als emigrants la funció principal serà el treball en l'àrea situacional. Finalment pel que als discapacitats les institucions que d'alguna manera es relacionen amb aquest col·lectiu haurien de facilitar la intervenció orientadora per a presentar les oportunitats formatives i d'inserció sòcio-laboral, ajudar en l'autoexploració de capacitats i interessos professionals i assessorar en la posada en pràctica d'iniciatives professionals.

2.4.2. Orientació i educació escolar. L'orientació acadèmica i professional.

No sempre és fàcil delimitar l'orientació professional, atès que algunes de les dimensions que s'han explicat anteriorment coincideixen i es complementen amb les de l'orientació escolar i personal.

L'orientació es pot entendre de maneres diferents depenent de la concepció educativa global en la que es fonamenti. En el moment actual i basant-nos en la concepció constructivista de l'ensenyament i l'aprenentatge, i a partir dels estudis realitzats tant des del punt de vista sociològic i psicopedagògic com des de la reflexió més lligada a les polítiques educatives, es considera fonamental que, juntament a la comprensió de la realitat que envolta als alumnes, l'educació els prepari en la capacitat de jutjar aquesta realitat i s'impliquin activament en ella en funció de la valoració realitzada.

La LOGSE també ho ha entès així, establint, en les intencions educatives recollides en el currículum, objectius que es refereixen a cinc tipus de capacitats diferents –cognitives, motrius, d'equilibri personal, de relació interpersonal i d'inserció i actuació social- que cobreixen el conjunt dels àmbits del desenvolupament. Així mateix, el currículum inclou continguts conceptuals, però també procedimentals i actitudinals.

Garantir una educació plena i harmònica de la persona és, sense cap mena de dubte, una tasca complexa que requereix una sòlida preparació dels docents i un marc institucional que possibiliti la coordinació amb l'entorn familiar i social que envolta l'alumne. Una de les funcions de l'orientació és, precisament, oferir l'ajuda necessària per a què els processos d'E-A afavoreixin el desenvolupament integral de l'alumne. L'altra finalitat, inseparable d'aquesta primera, és afavorir que l'ensenyament ofereixi una atenció individualitzada a les particulars necessitats educatives dels alumnes. L'orientació ha d'insistir en l'exigència d'ajustar les estratègies educatives a la diversitat de l'alumnat.

Entesa l'orientació des d'aquest punt de vista, és a dir, com els processos d'ajuda que permetin garantir una educació plena i individualitzada dels alumnes, resulta inseparable de l'educació. No es tracta, doncs, de dos processos diferents i independents, sinó d'un mateix en el que s'emfasitzen aquelles dimensions bàsiques de la funció formativa de l'educació. Orientar com diuen Martín i Tirado (1997, p. 16): " no és altra cosa que estructurar de la manera més personalitzada i integral possible el procés d'E-A per afavorir l'adequat desenvolupament i la socialització dels alumnes".

D'aquesta concepció de l'orientació se'n deriven varies conseqüències per al funcionament d'aquesta ajuda als centres. Primerament, si aquest procés és inseparable del procés educatiu, haurà de dependre en gran mesura de la tasca quotidiana dels docents, ja que són aquests els responsables d'ajustar la seva intervenció a les necessitats dels alumnes en les diferents àrees de desenvolupament. Per tant és convenient, donada la complexitat de la tasca, que els centres comptin amb altres estructures que recolzin als docents.

Aquesta visió integrada entre educació i orientació posa de manifest el seu caràcter preventiu de possibles dificultats d'aprenentatge derivades d'una atenció poc individualitzada. Això suposa que l'orientació ha de tenir-se en compte en el conjunt de les decisions de centre. El PAT i el POAP, en els que es concreten les actuacions de centre pel que fa a l'orientació, han de formar part del PCC i en la seva elaboració han d'assegurar-se la coherència i complementarietat del conjunt de les actuacions dels professors des de les seves responsabilitats.

Finalment, entendre l'orientació d'aquesta manera suposa actuar amb el conjunt de la comunitat educativa. A més, del recolzament als docents i als alumnes, tant en grup com individualment, l'orientació ha de dirigir-se a les famílies, per assegurar la necessària coordinació de les actuacions en un i altre entorn educatiu. Recollir tota la informació, que en moltes ocasions sols la família disposa, analitzar conjuntament l'evolució de l'alumne en el centre planificant aquelles intervencions conjuntes que es consideri necessari i comunicar, finalment, les dades més rellevants dels aprenentatges realitzats al llarg del curs i les recomanacions sobre els futurs itineraris, són les tres grans finalitats d'aquest treball amb les famílies propi de l'orientació.

La diferència que habitualment s'estableix entre orientació educativa i professional, es fonamenta en la importància que, a mesura que es progressa en l'escolarització, van cobrant les decisions que l'alumne ha de prendre en relació als seus itineraris acadèmics i a la importància que aquestes decisions tindran en la seva futura vida professional.

L'educació, com s'ha dit, compleix la funció social d'afavorir en els alumnes el desenvolupament individual i la socialització que els permeti incorporar-se com a ciutadans actius i responsables en la societat a la que pertanyen, i en aquesta incorporació la vida professional és bàsica. L'itinerari acadèmic en el que finalment cristal·litza la història escolar de cada estudiant, ha de tenir en compte el referent de la vida professional com a criteri a l'hora de prendre decisions sobre possibles alternatives en els estudis.

En aquesta dimensió professional de l'orientació, l'objectiu fonamental consisteix en aconseguir que els alumnes i les alumnes tinguin un coneixement ajustat de sí mateixos i del món laboral, així com de la relació de les distintes opcions professionals amb els corresponents àmbits acadèmics. Aquesta vinculació de les vies acadèmiques amb les professionals justifica, que es parli de l'orientació acadèmica i professional (Martín i Tirado 1997, p. 17).

Essent necessària al llarg de tota l'escolaritat, en el cas de l'educació secundària l'orientació cobra una especial rellevància. Destaquem a continuació els trets característics que posen de manifest aquesta importància i en part justifiquen el fet de contemplar aquest procés d'orientació:

- El major pes disciplinar d'aquest nivell educatiu respecte l'anterior i l'especialització del currículum en àrees i àmbits de coneixement.
- L'augment del nombre de professors que imparteixen les classes. Així com també la seva formació psicopedagògica.
- El canvi de rol del tutor.
- L'optativitat en l'elecció dels crèdits variables.
- La comprensivitat de l'educació secundària i l'atenció a la diversitat de l'alumnat.
- L'etapa evolutiva en la que es troba l'alumnat d'aquesta etapa.
- El canvi en la dinàmica de relació família-escola.
- L'atenció als alumnes amb necessitats educatives especials.

2.4.3. Models d'intervenció en orientació professional.

Si l'orientació és una disciplina dirigida cap a la intervenció, aquesta ha de disposar d'una sèrie de models –representació de la realitat sobre la qual s'ha d'intervenir- que li permetin afrontar la seva pròpia acció orientadora amb garanties d'operativitat tenint en compte els usuaris i el context. Aquesta acció orientadora es pot planificar a través de diferents models d'intervenció. Segons els criteris d'Álvarez (1991) i Rodríguez Espinar (1993) a (Álvarez 1995, p. 310-340), existeixen quatre tipus de models que es donen o poden donar-se en la intervenció orientadora:

- a) Intervenció directa individual (model de counseling). Es basa en la relació personal entre la persona que orienta i la persona que és orientada, generalment mitjançant l'entrevista. És un procés de relació entre un orientador amb els coneixements i competències necessàries i un individu que busca ajuda en el seu procés de desenvolupament vocacional. Aquesta relació permetrà al subjecte obtenir un major coneixement de sí mateix, li estimularà la planificació de la carrera, l'ajudarà a desenvolupar destreses per a la resolució de problemes i per afrontar el seu procés de presa de decisions vocacionals i finalment l'ajudarà a conèixer i a aproximar-se al món socio-laboral.

Aquest model requereix que s'accepti al subjecte com a persona independent i digna de confiança de tot ser humà. A la vegada l'orientador ha de ser capaç de comprendre des de dins les manifestacions del subjecte, de posar-se en el lloc de l'altre i , finalment, de presentar-se tal com és, establint una relació de persona a persona.

Aquest model d'intervenció és el més habitual en la relació de l'orientador amb la família. Amb els estudiants es considera un model important, ja que tota persona necessita el contacte personal i individual, però s'aconsella no utilitzar-lo d'una manera exclusiva, sinó relacionat amb altres models, especialment el grupal.

- b) Intervenció directa grupal. En aquest model l'orientador actua sobre el grup-classe, sobre el col·lectiu de professors i tutors o sobre el grup de pares, i hi realitza les tasques pròpies de l'orientació. S'hi distingeixen tres modalitats:

b1. El model de serveis. Es caracteritza per:

- Té un caràcter públic i social, ja que ha estat dissenyat de la pròpia Administració educativa. Els objectius i funcions es marquen des de dalt.
- Són serveis centrats en les necessitats de l'alumne amb dificultats o alumnes de risc i van dirigits a nuclis parcials de població.
- Actuen sobre el problema i no sobre el context que el genera. El propòsit de la intervenció és terapèutic i remeiador.
- Se centren quasi exclusivament en l'especialista (orientador), obviant la resta d'agents de l'orientació (professors, pares, altres professionals...)
- El contacte amb el centre és mínim. Intervenien des de l'exterior dels centres mitjançant equips pluridisciplinars.
- Necessitarien més recursos humans per a poder assumir altres funcions de tipus preventiu.

b2. El model de serveis actuant per programes. És el model que ens proposa la Reforma, i pretén superar les intervencions orientadores de tipus puntual per orientar processalment a través d'una major implicació en el procés educatiu. El model es caracteritza per:

- Cal tenir en compte una anàlisi del context.
- La unitat d'intervenció és el grup-classe i va dirigida a tots els alumnes.
- Els serveis se centren en l'especialista com a agent dinamitzador i de recolzament tècnic a la funció tutorial i del professor.
- Els objectius s'estructuraran al llarg d'un continu temporal i amb un plantejament de tipus preventiu i de desenvolupament.

b3. El model de programes. És l'únic model que admet els tres principis de l'orientació: prevenció, desenvolupament i intervenció social; a més proporciona un caràcter educatiu a l'orientació i implica als diferents agents educatius i de la comunitat. Per la qual cosa és netament aconsellable respecte al de serveis, tot i que també presenta força dificultats d'execució. Es caracteritza per:

- El programa es desenvolupa en funció de les necessitats del centre o de la institució.
- Permet una més fàcil interrelació currículum-orientació o bé establir un currículum propi.
- Se centra en les necessitats del grup-classe o d'un col·lectiu. La unitat bàsica d'intervenció és l'aula.
- L'individu és considerat com un agent actiu del seu propi procés d'orientació.
- Actuació sobre el context amb un caràcter més preventiu i de desenvolupament que terapèutic.
- Implicació de tots els agents educatius i comunitaris, el tutor és l'orientador, necessitant la col·laboració d'un especialista.
- S'estructura per objectius al llarg d'un continu temporal i permet el seu seguiment i l'avaluació del que s'ha realitzat.
- Col·laboració d'altres professionals, organismes i entitats en l'estudi de la realitat, desenvolupament i posada en marxa del programa.
- El programa va dirigit a tots els alumnes i subjectes d'un grup.

c) Intervenció indirecta individual i/o grupal (model de consulta). En aquest model l'orientador no realitza la intervenció sobre l'orientat, sinó que assessora els tutors, professors, pares o qualsevol col·laborador que realitzi les tasques orientadores. Les característiques essencials d'aquest model són les següents.

- S'estableix una relació triàdica, on l'orientador quasi mai no té una relació directa amb l'orientat.

- La relació és entre iguals, és a dir, ningú no exerceix el rol d'expert, ni de supervisió. Es considera que l'orientador pot aportar tècniques i idees, però els col·laboradors (tutors, professors, pares,...) coneixen una part del problema i entre tots planifiquen i arriben al consens de la intervenció orientadora.
 - Abraça tant els aspectes preventius com els de desenvolupament i d'intervenció terapèutica.
 - L'acció sobre els col·laboradors contribueix a formar-los i permet potenciar els recursos humans del centre o del medi.
- d) Intervenció a través de mitjans tecnològics (model tecnològic). En aquests moments resulta difícil la intervenció orientadora a través de mitjans tecnològics, degut al seu limitat desenvolupament que no permet afrontar les diferents i complexes funcions de l'activitat orientadora. A més, cal afegir també el poc convenciment que encara té l'orientador sobre la utilitat d'aquests mitjans.

Per molt que es desenvolupi aquest model, mai podrà ser un model exclusiu, sempre necessitarà de l'ajuda de l'especialista i de la resta d'agents educatius. El que sí podrà es alliberar a l'orientador de determinades funcions (preferentment informatives i d'autoexploració) per centrar-se en altres com poden ser la consulta, la relació personal, etc., que inevitablement requereixen la seva presència i assessorament.

Aquest és un model que pot posar a disposició de l'orientador vocacional procediments, estratègies i sistemes més dinàmics, participatius i reflexius en el tractament de la informació acadèmica, professional i ocupacional i que aquest no pot desestimar.

2.4.4. Enfocaments de l'orientació professional.

A l'hora de dur a la pràctica la intervenció, cada orientador actua segons uns certs supòsits teòrics, conscientment o inconscientment, que dirigeixen tota la seva tasca. Tota activitat orientadora està emmarcada per una base teòrica que es concreta en un enfocament; per tant, l'enfocament ha de fonamentar el procés de la intervenció orientadora en un marc teòric i tecnològic ampli, que permeti integrar les diverses teories de la conducta explicades i avançar vers una concepció comprensiva per a iniciar qualsevol tipus d'intervenció.

Segons Álvarez (1995, p. 209) podem parlar de tres blocs d'enfocaments:

a) Enfocaments no psicològics.

Aquests enfocaments atribueixen els fenòmens de l'elecció vocacional a factors externs a l'individu. Aquest porta a terme la seva elecció per una sèrie de factors externs a ell i que són difícils de controlar. Es parla de tres tipus de factors:

a1. Factors casuais o fortuïts (teoria de l'atzar). L'elecció vocacional es produeix com a conseqüència d'una sèrie d'esdeveniments i circumstàncies imprevisibles; s'arriba a l'elecció sense un plantejament previ, per accident., per atzar.

a2. Factors econòmics (Llei de l'oferta i la demanda). L'individu, dins d'una total llibertat, elegeix l'ocupació que li reportarà més avantatges econòmics. La intervenció orientadora consistirà en facilitar informació sobre les condicions del mercat laboral; cal tenir en compte que l'elecció es veurà condicionada no solament per l'oferta i la demanda del mercat de treball, sinó també pel coneixement que es tingui de les ocupacions i pel cost de la formació.

a3. Factors sociològics. El supòsit bàsic de l'elecció d'un individu és la influència que rep de la cultura i de la societat en la que viu. Aquesta elecció es veu influïda per una sèrie de sistemes i subsistemes dins d'un sistema social, que a la vegada, inclou la influència de la cultura i subcultures de la comunitat en la que viu i d'aquells components d'aquesta comunitat.

b) Enfocaments psicològics.

Aquests enfocaments destaquen els aspectes interns que es produeixen en l'individu com a principals determinants que expliquen l'elecció vocacional. En aquest moment, aquests enfocaments no s'utilitzen d'una manera exclusiva, s'integren en enfocaments més amplis. En destaquem els següents:

b1. Enfocament de trets i factors. Es basa en la psicologia diferencial. Considera que les persones difereixen en els trets de personalitat, en les aptituds, etc., els quals li permeten adaptar-se a les diverses exigències de les ocupacions. Implica que l'orientació professional és un fet puntual, que depèn de les característiques actuals de la persona quan pren la decisió. Utilitza tècniques psicomètriques per a mesurar els trets de personalitat i les aptituds. La relació orientadora es fonamenta en el consell directiu a partir dels trets mesurats i de les característiques i exigències de les professions. A cada persona se li assignen professions segons els seus trets. Presenta força limitacions, principalment perquè prescindeix de la llibertat de l'individu, és estàtic i el nivell predictiu dels instruments de diagnòstic és baix.

b2. Enfocament psicodinàmic. Es basa en les teories psicoanalítiques. Considera que les decisions vocacionals són motivades per necessitats inconscients i que són un fet puntual. Les tècniques que utilitza són les pròpies de la psicologia clínica i de la psicoanàlisi, i intenta descobrir les motivacions inconscients del subjecte. Són tècniques individuals d'aprofundiment psicològic. La relació orientadora es basa més aviat en la línia no directiva, atès que l'orientador solament pretén que les

necessitats profundes passin al conscient, perquè es pugui prendre una decisió d'una manera adequada.

b3. Enfocament evolutiu. Es basa en la psicologia evolutiva. Considera la decisió vocacional com un procés amb diverses etapes que se succeeixen segons el desenvolupament de la personalitat. El subjecte a través d'aquest continu va fent successives eleccions, conforme es va desenvolupant tant personalment com socialment. Les tècniques que utilitza són les de l'exploració biogràfica de la personalitat, per a intentar determinar el moment evolutiu de la persona. La relació orientadora és no directiva, però intenta predir el futur a partir de les dades autobiogràfiques que obté.

b4. Enfocament conductista. Parteix del conductisme i del supòsit que tota conducta és la resposta a un estímul. Pressuposa que el procés d'orientació professional vocacional depèn bàsicament de les relacions amb l'entorn, especialment de l'aprenentatge social, l'autocontrol i els mecanismes de reforç. Utilitza les tècniques pròpies de la modificació de conductes. La relació orientadora és directiva, ja que pretén canviar la conducta de l'orientat.

b5. Enfocament cognitiu. Es basa en la psicologia cognitiva, que considera l'ús de la informació com l'aspecte determinant essencial del desenvolupament humà. Pressuposa que la presa de decisions és un procés cognitiu, que es pot aprendre, i concep l'orientació professional com un procés dinàmic on l'alumne desenvolupa habilitats per a prendre decisions. Utilitza tècniques de processament de la informació per a ensenyar les distintes fases de la presa de decisions. La relació orientadora és no directiva. El rol de l'orientador consisteix a ajudar a desenvolupar en l'estudiant les destreses necessàries perquè prengui les pròpies decisions adequadament.

c) Enfocaments globals o integrals.

Aquests enfocaments consideren el desenvolupament vocacional amb un procés complex, multifactorial o multidimensional i que s'ha d'afrontar de forma integral, tenint en compte la diversitat de factors i determinants de la conducta vocacional:

c1. L'enfocament socio-psicològic de P.M. Blau i col·laboradors. Es basa en tres àmbits de tipus econòmic, psicològic i sociològic amb una concepció globalitzadora i integradora de l'elecció vocacional. De fet, el model tracta d'integrar els determinants situacionals i personals de l'individu. Destaquem com a idees principals d'aquest plantejament:

- Els processos d'elecció professional i el de selecció ocupacional són una conseqüència de les característiques personals i de les condicions socio-econòmiques de l'estructura social en la que viu l'individu.
- Es conceptualitza el procés de l'elecció vocacional com el resultat de la interacció entre una doble cadena d'esdeveniments. Entre els

determinants personals i situacionals s'estableix una veritable interacció, possiblement amb una certa predominància de l'aspecte socio-econòmic, que condueix a una elecció professional i a una selecció ocupacional, i que té en compte les característiques personals del subjecte i les possibilitats que li ofereix el context social.

- Es concep l'elecció vocacional com un procés evolutiu que s'entén i desenvolupa al llarg de la vida del subjecte.

c2. L'enfocament tipològic de J. L.Holland. Considera l'elecció vocacional com el producte de factors i determinants de tipus personal i ambiental que interactuen i proporcionen una espècie de simbiosi entre l'individu i el món del treball. Les idees principals d'aquest enfocament són:

- L'elecció d'una professió és una expressió de la personalitat.
- Les persones de la mateixa professió tenen personalitats i històries de desenvolupament personal similars. Hi ha sis tipus de personalitat: realista, investigadora, artística, social, emprenedora i convencional.
- Els individus d'un mateix camp ocupacional responen d'una manera anàloga a situacions similars i creen uns ambients interpersonals característics.
- Les eleccions vocacionals són adequats quan ambdós tipus, el de personalitat i el d'ambient, coincideixen o si més no tenen alguns aspectes semblants.
- La satisfacció laboral, l'èxit vocacional i l'estabilitat en la professió depenen del grau de relació entre la personalitat i el camp professional.
- La manera gràfica de representar aquesta relació entre els sis tipus d'ambient i els de personalitat és un hexàgon en els vèrtexs del qual es col·loca cada un d'aquests tipus.

Encara que la concepció de l'orientació és bastant estàtica, Holland concep l'elecció com un factor, no com un procés; és un enfocament que ha provocat nombrosos programes d'intervenció a l'aula. Mitjançant aquests programes, alguns dels quals són autoaplicables, es pretén que les persones coneguin el seu tipus de personalitat, s'informin sobre els camps ocupacionals i estableixin una relació entre aquests dos factors. La simulació de l'elecció permet analitzar el grau de relació entre ambdós factors i mesurar la maduresa personal i psicològica davant la decisió vocacional. El Quadern d'orientació als estudiants realitzat per Bisquerra i altres per encàrrec del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya n'és el millor exponent.

c3. L'enfocament d'aprenentatge social per a la presa de decisions de J. D. Krumboltz. Aquest enfocament considera l'orientació professional vocacional com la interacció recíproca entre els determinants personals i ambientals, l'autor identifica quatre categories d'aspectes que influeixen en la presa de decisions:

- Els components genètics i habilitats especials.
- Condicions i esdeveniments ambientals.

- Experiències d'aprenentatge de tipus instrumental i de tipus associatiu.
- Destreses per afrontar la tasca que es poden practicar en l'orientació professional educativa.

La intervenció orientadora consisteix a efectuar simulacions a la classe per a aplicar les fases del model, de manera que es desenvolupin les habilitats per al moment en què s'hagin de prendre les decisions professionals. Les conductes, les actituds, els interessos i els valors s'adquireixen i es modifiquen de manera continuada mitjançant el procés d'aprenentatge. Les limitacions d'aquest model se centren en l'exclusivitat de la dimensió cognitiva de la presa de decisions i la manca de desenvolupament de la dimensió actitudinal i motivacional. Entre les adaptacions en l'entorn escolar d'aquest enfocament en destaca el programa DECIDES d'Álvarez.

c.4. L'enfocament sòcio-fenomenològic de D. E. Super. Es basa en la idea que el desenvolupament vocacional és un aspecte especial del desenvolupament general de l'individu. Aquest plantejament es fonamenta en els següents conceptes:

- Les etapes evolutives i els diversos rols que es desenvolupen al llarg de la vida, considerant que aquests tenen un moment d'inici, un temps de creixement i un de declivi. Aquestes fases es repeteixen en les diverses etapes de l'evolució personal.
- L'autoconcepte com a determinant de l'elecció vocacional, el procés de desenvolupament vocacional no és res més que el trasllat del concepte d'un mateix al camp vocacional.
- La maduresa vocacional entesa com el nivell de desenvolupament vocacional que ha assolit en un moment determinat del procés d'evolució personal i en comparació de la conducta vocacional que se n'espera.

La intervenció orientadora es portarà a terme segons l'autor en l'etapa de creixement (4-14 anys) i en la d'exploració (15-24 anys). Sobre el concepte d'un mateix, proposa elaborar activitats per a : la formació de l'autoconcepte, la identificació amb els pares i els adults, el desenvolupament de rols, l'aplicació de l'autoconcepte en el desenvolupament del rol ocupacional. La concreció posterior del model de carrera fa que no s'hagi adaptat cap programa complet del model sòcio-fenomenològic al nostre país. Ha tingut, però, una gran influència en l'elaboració de programes educatius tant pel que fa a la maduresa com per a la millora de l'autoconcepte.

2.5. El moviment de l'Educació per a la carrera.

Un dels moviments que ha tingut més força en el camp de l'orientació en les darreres dècades ha estat el de l'educació per a la carrera professional. Els principis en els quals es basa aquest moviment s'han tingut en compte a l'hora d'organitzar accions orientadores en l'escola. Les seves bases teòriques (Rodríguez Moreno 1995) cal situar-les en les teories evolutives del

desenvolupament de la carrera, la teoria de l'aprenentatge experiencial i la teoria curricular.

L'educació per a la carrera va sorgir als Estats Units (gairebé simultàniament sorgeix a Gran Bretanya un concepte paral·lel, però amb alguns matisos diferenciadors) en la segona meitat del segle XX, per a tractar des de l'escola s'ofereixin alternatives vàlides a les necessitats de la joventut i als problemes socials. Es pretenia portar a terme una reforma profunda de l'educació amb la finalitat d'assolir una més gran relació entre els continguts formatius i el món laboral. Hoyt (1975) defineix l'educació per a la carrera com: "la totalitat d'experiències per les que una persona aprèn què és el treball i es compromet amb ell, assimilant-lo com un model de vida". En definitiva, el que proposa és dotar als individus d'una sèrie de coneixements, habilitats i competències que els capacitin per a ser ciutadans útils en la societat en la que viuen.

L'educació per a la carrera representa un projecte força global ja que a través d'ella es pretén el desenvolupament personal i professional de l'alumnat des del propi marc curricular i des dels aprenentatges que diàriament rep en l'escola. Els processos educatius i orientadors es presenten indissociablement, ja que els programes d'educació per a la carrera es desenvolupen integrats en les diferents àrees de currículum, amb la finalitat de contribuir tant al desenvolupament cognoscitiu com personal i vocacional de l'alumnat. Els aprenentatges significatius, la vinculació escola-món laboral, la maduresa per a la presa de decisions, el treball col·laboratiu, la participació de tots els agents educatius i de la comunitat, etc., són algunes de les notes definitòries d'aquesta perspectiva curricular de l'acció orientadora.

Amb el concepte d'educació per a la carrera vol ressaltar-se que a través dels processos educatius es poden fomentar valors i hàbits de caràcter professional (puntualitat, responsabilitat, cooperació,...) a més del domini d'altres coneixements relacionats amb la vida real. Per això és necessari que les matèries escolars estiguin en relació amb la realitat socio-laboral i que els aprenentatges escolars siguin aplicables a situacions de la vida diària.

Els objectius d'aquesta educació per a la carrera, definits en el document base de les IV jornades d'Orientació sobre Educació per a la Carrera, que van tenir lloc a Barcelona al març de 1992 són els següents:

- a) Canviar el sistema educatiu per a posar èmfasi en la carrera llarg del currículum mitjançant la infusió del concepte i els continguts vocacionals.
- b) Estrènyer els llaços d'unió entre el sistema educatiu i la societat de tal manera que l'educació per a la carrera sigui un esforç comunitari, més que no pas una iniciativa aïllada pròpia solament del sistema educatiu.
- c) Proporcionar als individus les habilitats d'ocupació necessàries per a ajustar-se als canvis especials i professionals.
- d) Proporcionar orientació vocacional amb vista a l'exploració del món del treball, prendre consciència de la carrera i l'adquisició del procés de presa de decisions.
- e) Ensenyar com les distintes matèries acadèmiques es relacionen amb les ocupacions.

- f) Proporcionar als joves valors del treball positius perquè considerin com una part significativa de la vida total.
- g) Relacionar, més estretament, l'educació amb el món del treball al llarg del procés d'educació permanent.
- h) Reduir els biaixos i els estereotips en els patrons de carrera.

L'aplicació de l'educació per a la carrera en el medi escolar ens situa davant un dilema: orientació integrada en el currículum o orientació com a currículum propi. Serà en aquesta situació on tindrà sentit la proposta de millora que es plantegi.

En la integració de l'orientació en el currículum es proposa la infusió curricular. Això implica que tots els aspectes que s'han de desenvolupar relacionats amb l'orientació han d'estar immersos en les diferents àrees d'aprenentatge. En conseqüència, la tasca orientadora la duen a terme tots els professors de les àrees. Aquesta integració en el currículum implica: la formació bàsica en psicopedagogia de tot el personal docent; la figura del professor tutor de curs que coordina la programació de les activitats d'orientació integrades; l'orientador com a dinamitzador de tot el procés; la creació d'un marc organitzatiu ben estructurat, tant pel que fa a l'equip de professors com pel que fa al flux informatiu constant entre l'escola i la societat.

L'orientació amb currículum propi implica que per a l'aprenentatge i el desenvolupament en la presa de decisions s'ha de construir un programa específic que s'implanti com una àrea més en el currículum, de manera que se centri especialment a la secundària, a més de la infusió d'una part del programa en el currículum de les diverses àrees. Aquest enfocament implica: els professors i els tutors es responsabilitzin d'una petita part del procés orientador; els orientadors imparteixin l'orientació com a assignatura; la funció de l'orientador sigui doble, per una banda, la docència i assessorament directe als estudiants, i per l'altra, la coordinació de tot el procés d'educació per a la carrera.

III. Marc pràctic.

3.1. Objectius psicopedagògics específics.

Els objectius específics que es proposen en el present projecte són els següents en funció de l'objectiu general ja comentat en la introducció del pràcticum:

- a) Revisió de com es treballa l'orientació al centre.
- b) Dissenyar algun instrument de recollida d'informació, que em permeti copsar la valoració que en fan els diferents agents educatius implicats en aquest procés.
- c) Elaborar, a partir de les necessitats sorgides de l'anàlisi dels resultats, les idees directius del que podria ser una programa d'orientació acadèmic i professional.

El punt de partida del projecte és portar a terme una reflexió més o menys acurada de tot el procés d'orientació acadèmica i professional que s'està portant a terme, a partir de la revisió de tot el material que s'ha confeccionat per portar-lo a terme, i també del contacte periòdic amb la coordinadora d'orientació, que és a més, la tutora del pràcticum. Per a portar a terme aquesta anàlisi caldrà primer que tot informar als professors implicats de la finalitat de l'estudi, per tal d'engrescar-los en la seva posterior execució així com per demanar-los-hi la seva col·laboració en la recollida de materials i resposta a les qüestions que van sorgint. A partir d'aquí ja es passaria a decidir quin serà el pla d'acció per tal de recollir la informació pertinent.

El segon objectiu es centraria en el fet de decidir, a partir de la informació necessària per poder treure unes conclusions, quins mitjans es podran utilitzar per obtenir-la, tenint en compte una sèrie de factors:

- Que permeti disposar d'informació referent als diferents agents educatius que participen del procés, principalment dels alumnes i dels professors i altres professionals. Pel que fa a la família i donat el temps que es disposava es limitaria a la preparació de la reunió informativa.
- Facilitat d'elaboració i sobretot per la posterior anàlisi.
- Facilitat de resposta, tant pels alumnes com pels professors; tot i amb això cal contemplar el grau de reflexió d'uns i altres.

Una vegada ja elaborats els instruments de recollida d'informació caldrà programar quin serà el moment més adequat per executar-los. En aquest punt pel que fa al professorat, amb la col·laboració de la coordinadora, es portà a terme una trobada per tal de poder-los explicar en què consistirà la tasca i a partir d'aquí, cadascun lliurarà el qüestionari. En el cas dels alumnes la millor alternativa serà passar el qüestionari en una hora de tutoria grupal, explicant prèviament el perquè d'aquest. Pel que fa al professional de l'EAP es concretarà

una entrevista en funció de les seves disposicions. Per atendre també a la família i davant de la impossibilitat de passar-li un qüestionari, es decidirà que la intervenció es fonamenti en la preparació i posterior valoració de la reunió que es portarà a terme amb els pares dels alumnes de 4t. d'ESO abans d'acabar el curs.

Finalment amb el tercer objectiu el que es pretén és sobretot i a partir de la situació actual del centre i de les seves possibilitats, dissenyar les idees nuclis, del que hauria de ser una Pla d'Orientació Acadèmica i Professional (POAP). Partint de la base que al centre no està contemplat (la qual cosa no vol dir que no es portin a terme una sèrie d'actuacions), caldrà elaborar-lo molt globalment i de manera que sigui el punt de partida per a una posterior revisió i modificació. Per a fer-ho, caldrà contemplar la documentació bibliogràfica que existeix i dissenyar-lo atenent a l'enfocament que domini en l'actualitat.

3.2. Revisió del procés d'orientació acadèmica i professional que s'està desenvolupant en el centre.

Per a efectuar una revisió de com el centre porta a terme tot el procés d'orientació acadèmica i professional ens valdrem de tres medis diferents per a recollir informació. Els tres medis són alhora complementaris i imprescindibles si el que es pretén es portar a terme l'avaluació mínima d'un programa i donar-li un rigor i un contingut.

L'anàlisi de documents, l'entrevista i principalment el qüestionari seran els instruments que s'utilitzaran, i que ens permetran, a partir d'una triangulació, arribar a avaluar l'activitat, tot i essent conscients que de cap manera pretén ser molt exhaustiva. S'intenta d'aquesta manera fer incidència, encara que superficialment, en tres dels sistemes que intervenen en el procés educatiu: alumnes, professors i altres professionals i família.

3.2.1 L'anàlisi documental com a instrument de recollida d'informació.

La recopilació documental és el primer pas a realitzar en aquesta intervenció. És el que ens permetrà situar-nos en el tema i ajudar-nos a enfocar sobre els aspectes puntuals en els que voldrem incidir cara a concretar la nostra proposta de millora. La revisió d'aquesta documentació es basarà primer en conèixer tot el que s'està fent en el centre quant al procés d'orientació acadèmica i professional i els àmbits d'actuació, i en segon lloc, en l'anàlisi dels materials que disposen els alumnes una vegada finalitzat el crèdit variable d'orientació en les quatre modalitats en què s'ofereix: els tres batxillerats i el dels cicles formatius i programes de garantia social.

El conjunt de tota aquesta informació ens permetrà tenir una visió global del tractament que es dona al centre a l'orientació acadèmica i professional. Una vegada disposem d'aquesta, el que es pretén ja amb el qüestionari és copsar la

valoració que en fan tant els alumnes que ho reben, com els professors que ho imparteixen.

L'orientació acadèmica i professional en el centre i com ja s'ha comentat, queda emmarcada dins el PAT de tota l'etapa de secundària, i més concretament dins dels objectius pretesos per a segon cicle; la qual cosa no impedeix que es pugui portar a terme una activitat puntual durant el primer cicle. La intervenció global que es porta a terme la podem especificar en les següents actuacions:

- a) Atenció grupal o Tutoria Grupal. Correspon al conjunt d'activitats que es porten a terme amb tot el grup classe i dins del crèdit comú de tutoria (una hora setmanal al llarg del curs). Els alumnes de 4t. en iniciar el crèdit se'ls explica quins són els criteris de promoció que té el centre i se'ls resolt tot aquells dubtes que puguin sorgir. En aquest crèdit es treballa majoritàriament el coneixement d'un mateix dins el procés de l'orientació; és a dir, el conjunt d'habilitats, capacitats i aptituds que l'alumne manifesta. Dins de la programació d'aquest crèdit, i durant el segon trimestre (veure annex 1), hi destaca el treball que es fa a partir del Quadern d'Orientació Professional facilitat pel Departament d'Ensenyament. També comentar en aquest bloc la visita que s'efectua amb els alumnes de 4t. al Saló de l'Ensenyament, i amb els alumnes de 3r. al Bus de les professions en funció de la seva ubicació i disponibilitat.
- b) Atenció individual amb l'alumne o Tutoria Individual Alumne. La porta a terme la tutora corresponent a cada grup i en funció de les necessitats de cada individu. Després de parlar amb elles, destaquen que es troben amb alumnes dels dos extrems: els que ho tenen tot bastant clar i que només cal ajudar-los a clarificar algun detall i aquells que no els agrada res i no saben què fer. L'objectiu sobretot és fer-los ser conscients de la seva situació acadèmica i personal i a partir d'aquí ajudar-los tot assessorant-los, tenint molt clar que en darrer terme han de ser ells els qui prenguin la decisió. En aquesta atenció moltes vegades també intervé la coordinadora d'orientació que intenta de donar assistència sobretot a aquells alumnes que presenten una situació més complicada tant personal com acadèmica.
- c) Atenció a les famílies o Tutoria Individual Família. Amb les famílies les tutores hi mantenen dos tipus d'intervencions. Una de caràcter més col·lectiu, és el moment de les reunions de grup tant per a presentar el curs com per donar a conèixer la proposta d'orientació que ofereix el centre (vaig participar en la seva preparació i posterior valoració. Veure annex 2), o com per presentar el batxillerat del centre. L'altra de caire individual amb les famílies dels alumnes sobretot per a informar-los de la situació i fer-los implicar en aquest procés. En algunes ocasions, i segons la problemàtica, també hi participa la coordinadora d'orientació i l'alumne –és el que anomenem atencions individualitzades específiques- i se'n fa un seguiment en les reunions i

trobades setmanals del Departament d'Orientació. En alguns casos la coordinadora manté contactes amb altres centres per veure possibles sortides dels alumnes, especialment aquells amb escolaritats alternatives

- d) Crèdits Variables. L'equip de tutors de segon cicle en una sessió conjunta fan l'orientació més adequada a les característiques de cada alumne pel que fa a l'oferta de variables que aquest podrà elegir. L'orientació encara que aconsellable no és definitiva i és l'alumne, en darrer terme, qui elegeix sempre que sigui possible el crèdit que cursarà.

Els crèdits variables d'orientació (veure annex 3) tenen una dinàmica diferent. D'entrada dedicar aproximadament 30-35 hores de la formació de l'alumne a l'orientació acadèmica i professional designa la importància que el centre assigna a aquest procés i, com molt bé s'explica als pares en la reunió conjunta, és una de les intervencions que diferencia el nostre centre d'altres.

Els alumnes, prèvia orientació dels tutors, han d'elegir segons els seus interessos un dels quatre variables que s'ofereixen: orientació als cicles formatius de grau mitjà, programes de garantia social i altres opcions; orientació al batxillerat de ciències de la natura i la salut; orientació al batxillerat tecnològic i finalment orientació al batxillerat d'humanitats i ciències socials i al batxillerat artístic. Tots els crèdits tenen els mateixos objectius i en funció d'aquests es diferencien quant a continguts i activitats. Al llarg del crèdit l'alumne farà diferents activitats d'E-A i al final, prèvia presentació d'un dossier-recull de totes les activitats plantejades, obtindrà una qualificació que indicarà el grau d'assoliment efectuat.

- e) Junta d'Avaluació. En les sessions de Junta d'avaluació tant de preavaluació com final de crèdit es va orientant a l'alumne sobre l'itinerari (variables aconsellables) més adequat que caldria seguir; tot i amb això el moment més important és la preavaluació del 3r. trimestre ja que es porta a terme entre tots els professors implicats en els grups, l'acció orientadora individualitzada per a cada alumne i es lliura per escrit a les famílies juntament amb l'informe d'avaluació corresponent (veure l'annex 4)

3.2.2. L'entrevista com a instrument de recollida d'informació.

Es complementa la recollida de dades amb l'entrevista. Per les característiques de l'entrevistat –la professional de l'EAP que assessora al centre-, pel temps que es disposava i pel fet que jo mai havia tingut cap mena de contacte amb aquesta persona, s'ha optat per una entrevista dirigida, on calia donar resposta al llistat de qüestions que havia confeccionat.

L'objectiu de l'entrevista era fonamentalment poder intercanviar impressions i actuacions amb un professional extern al nostre centre i que encara que en poques ocasions, també ens assessora en temes molt puntuals, un d'aquests el de l'orientació professional. Veia la necessitat que fes les seves aportacions un professional que treballa el tema des de fora dels centres i que té una perspectiva que jo mai puc tenir des de posició que ocupo, a més disposa d'informació de més d'un IES de la zona, ja que a banda de l'assessorament, en un en concret, participa del pla d'orientació professional.

Una vegada concretada l'entrevista mitjançant la cap d'estudis del centre, tot explicant el motiu i la funcionalitat de la mateixa, la professional de l'EAP, em va atendre encantada fora de l'horari de treball. Realment la meua impressió de com es va portar a terme l'entrevista, i penso que la seva, va ser molt satisfactòria tant a nivell personal com professional. La durada de l'entrevista fou de dues hores, en el centre de l'EAP de la zona i només utilitzant com a enregistrament de la informació, el prendre notes dels aspectes imprescindibles que es tractaven.

Les 10 preguntes que composaven l'entrevista formaven part de cinc blocs de contingut amb diferent intencionalitat. En primer lloc i per començar calia situar la tasca que es porta a terme des de l'EAP: demandes en general, demandes específiques d'orientació acadèmica i professional, com s'actua des de l'EAP envers el tipus de demanda. És a dir, les tres primeres qüestions serien globals, d'orientació general. El segon bloc, que el formarien les dues preguntes següents (3 i 4) ja se centraria en aspectes d'intervenció individual, amb alumnes amb necessitats i problemàtiques concretes a nivell d'orientació. Les preguntes 6, 7 i 8 es fonamenten en la situació de l'orientació contextualitzada en la nostra ciutat i que és el que aquesta ofereix als nois i als professors en aquestes situacions. El quart bloc, i el més interessant, el formava la pregunta 9; és a dir, a partir de la seva experiència professional i del dia a dia pels centres, quina és la situació de l'orientació i quin tractament li donen les diferents institucions. Finalment l'objectiu de la pregunta 10, no era d'altre que el copsar a nivell personal i professional cap a quin horitzó ha de tendir els propers anys l'orientació acadèmica i professional.

Per veure la pauta de l'entrevista així com el resum de la mateixa (annex 5).

3.2.3. El qüestionari com a instrument de recollida d'informació.

Finalment el darrer instrument, i a la vegada el més útil en el nostre cas, ha estat el qüestionari. Els motius pels quals s'ha seleccionat aquest instrument han estat molts, però se'n podria destacar com a més significatius:

- Aplicació fàcil i senzilla que permet obtenir respostes d'un gran nombre de persones.
- Costos d'impressió i aplicació relativament econòmics.
- Garanteix l'anonimat dels subjectes enquestats.
- Permet la reflexió abans de respondre.
- Anàlisi no massa complicada dels seus resultats.

D'acord amb els objectius i la intencionalitat del que es pretén s'han elaborat aquests dos qüestionaris per obtenir la informació desitjada, un dirigit als alumnes (annex 6) i l'altre als professors (annex 7). Val a dir, que abans de fer el redactat final dels qüestionaris ha passat un procés de revisió, modificació i validació per part de la tutora del pràcticum al centre i per dos companys professors de la mateixa institució.

El qüestionari dels alumnes (veure annex 6) constava de dues parts clarament diferenciades: la primera es composava de 18 preguntes tancades on calia fer una valoració que anava de l'extrem completament en desacord fins a l'oposat completament d'acord i la segona per un total de 9 preguntes obertes on calia respondre segons el seu punt de vista.

En la primera part, el total de 18 enunciats es classificaven en tres blocs. El primer apartat correspondria a la valoració general del crèdit d'orientació que han cursat el trimestre anterior i engloba els primers 7 enunciats. Els 7 següents fan referència a la valoració de l'adequació i utilitat dels materials que s'han facilitat en els diferents crèdits d'orientació. Finalment els 4 darrers fan incidència en la valoració del professor responsable d'impartir el crèdit. Dins de cada bloc, a més hi ha una sèrie d'enunciats que sota el meu criteri tenen força més importància a l'hora d'interpretar la situació que és vol avaluar. Pel que fa al primer apartat de valoració més global, en podem destacar per una banda els dos primers on han de manifestar si els ha agradat fer aquest crèdit i en quin grau i sobretot si els ha ajudat a decidir el que hauran de fer el proper curs. També es consideren fonamentals els 5, 6 i 7 que corresponen als objectius generals que fonamenten el crèdit i que als alumnes se'ls donen a conèixer només iniciar el crèdit.

Del segon bloc, el de valorar el material específic del crèdit, s'han marcat com a especialment importants el 8 on es demana l'opinió respecte el grau d'interès de les activitats que s'han fet al llarg del crèdit, i el 13 que s'ha de valorar la utilitat de la documentació facilitada.

En el tercer bloc, on es valorava l'actuació del professor, l'enunciat més significatiu és el 18, on cal manifestar-se respecte si el professor havia resolt els dubtes i inquietuds que anaven tenint els estudiants a mesura que s'avançava en el crèdit.

En la segona part del qüestionari, de les preguntes obertes se'n podria destacar: la primera on es demana l'opinió sobre la necessitat de l'orientació acadèmica i professional; la tercera respecte l'orientació des de la tutoria o des d'un crèdit variable; la vuitena on cal fer aportacions cara a millorar el contingut i el desenvolupament del crèdit variable d'orientació en propers cursos, i finalment l'última on cal valorar l'orientació individualitzada que es porta a terme des de la tutoria.

Aquest qüestionari es passarà a tots els alumnes de 4t. d'ESO del centre per a que, en una classe de tutoria grupal, i prèvia explicació del tutor, el responguin. S'està parlant de 48 alumnes.

Pel que fa al qüestionari dels professors (veure annex 7), aquest també constava de dues parts més o menys diferenciades. La primera feia referència a qüestions relacionades amb el procés d'orientació en general i la segona se centrava més en les activitats més concretes d'aquest procés com serien el crèdit variable d'orientació i la tutoria individual. S'ha de dir que en aquest cas no hi ha cap pregunta tancada, per la qual cosa no es limita la resposta i permet al professional argumentar i justificar la seva decisió.

La importància de totes les preguntes que es formulen tant en un bloc com en l'altre fan innecessari haver de prioritzar les unes sobre les altres, ja que com es veurà més endavant i a partir de l'anàlisi que es pretén efectuar, s'han agrupat a partir de la resposta a una sèrie d'interrogants que es plantegen.

Els professors que contestaran al qüestionari seran quatre, tres dels quals faran el crèdit variable enfocat cap a les diferents modalitats de batxillerat, essent un a més, tutor d'un dels grups de 4t. d'ESO. Pel que fa al quart professor, a banda d'impartir el crèdit d'orientació als cicles formatius i altres, és a més la coordinadora d'orientació.

3.3. Anàlisi dels resultats.

Els qüestionaris, tant dels alumnes com dels professors, no pretenien fer una anàlisi exhaustiva del tractament que dóna el centre a l'orientació acadèmica i professional (és força més ampli tot el que es fa com ja s'ha comentat amb anterioritat) ja que materialment no hi havia el temps disponible per a portar-ho a terme. Davant d'aquest inconvenient, l'opció adoptada ha estat el centrar l'anàlisi en el crèdit variable d'orientació (primera part del qüestionari dels alumnes i algunes de les preguntes obertes del qüestionari dels professors) donat que és l'actuació que en certa manera diferencia el centre de qualsevol altre, i en segon lloc, fer una anàlisi més global del que significa el procés d'orientació a nivell general (veure annex 8).

Abans de passar a interpretar el que ens aporten les dades recollides, cal matisar que l'anàlisi que es portarà a terme serà conjunta a nivell d'alumnes i de professors, tot i no coincidir exactament els apartats dels qüestionaris. El motiu principal de fer aquesta valoració conjuntament ha estat el fet de tenir organitzats els temes a comentar per a facilitar la posterior proposta de millora que cal efectuar.

En un primer bloc d'interpretació s'hi troben totes aquells enunciats i interrogants que s'emmarquen dins de l'anomenat crèdit variable d'orientació i dins d'aquest contemplarem, primer a nivell conjunt alumnes i professors, les respostes als interrogants: per què CV d'orientació? Com fer el CV d'orientació?

Després i només per part dels alumnes s'analitzarà la utilitat del CV d'orientació i per part dels professors quan fer el CV d'orientació?

Pel que fa al segon bloc se centrarà en el procés d'orientació a nivell general i es portarà a terme a nivell compartit professors - alumnes i donant resposta als interrogants. Per què orientar? Quan orientar? Qui ha d'orientar? Com orientar?

PRIMER BLOC: CV d'ORIENTACIÓ:

Per què CV d'orientació?

Davant l'opció elegida pel centre de treballar el procés d'orientació acadèmic i professional combinant sessions de tutoria grupal i individual i deixant els temes més específics de l'orientació professional per un crèdit variable, la valoració és clarament positiva en ambdós agents. Per part dels alumnes, tret de cinc persones, la resta manifesten obertament que els ha agradat fer-lo. Les activitats els han resultat interessants i els professors els han resolt els dubtes i inquietuds que anaven sorgint.

Els professors davant la pregunta sobre l'elecció de l'orientació integrada en les sessions de tutoria o portar a terme un crèdit variable d'orientació, també unànimement es declinen cap al crèdit variable; tot argumentant que d'aquesta manera, amb un nombre menor d'alumnes i més homogenis, es poden treballar de manera més específica i aprofundida aquests aspectes de l'orientació. Els alumnes en aquesta mateixa pregunta també prefereixen majoritàriament el crèdit variable, comentant que d'aquesta manera poden compartir inquietuds amb altres companys; tot i això, hi ha set alumnes que opten per una combinació de les dues actuacions.

Com fer el CV d'orientació?

Els alumnes, en totes les preguntes de la primera part que feien incidència al material proporcionat en el crèdit variable (de l'ítem 8 al 14), estan d'acord amb l'enunciat plantejat, tant en l'interès de les activitats, la progressió que segueixen, la reflexió que comportava la seva resolució... Ara bé, els ítems que proporcionen una informació més objectiva sobre el com ha de ser el crèdit variable és la reflexió que fan, en aquest cas, tant alumnes com professors, del grau d'assoliment dels objectius generals que es plantejaven en iniciar el crèdit. En aquest punt els dos agents coincideixen en què l'objectiu que més àmpliament s'ha assolit ha estat el primer; és a dir, el que feia referència a la informació sobre les diferents sortides professionals i acadèmiques segons els estudis elegits. Comenta la coordinadora d'orientació: "...és imprescindible aquest objectiu, només es poden prendre decisions, mínimament encertades, des del coneixement. Penso que els alumnes han acabat el crèdit amb un bon nivell de coneixements en relació a les possibles sortides en acabar l'ESO".

En aquesta mateixa línia també s'hi troba l'objectiu que fa referència al facilitar en el crèdit, eines i recursos metodològics per a la realització dels estudis que

s'elegiran. El professor del variable d'orientació al batxillerat humanístic argumenta: "... el treball força i detecto en els alumnes una gran necessitat i interès"; curiosament en preguntar en la segona part als alumnes sobre les activitats que més recorden del crèdit surten en moltes ocasions (sobretot en l'orientació en el batxillerat humanístic) activitats que tenen com a punt de partida el treball d'aquest objectiu.

Pel que fa al tercer objectiu és produeix una incoherència. Els professors tots argumenten que l'han treballat molt superficialment o fins i tot un ho troba poc interessant de treballar-lo en aquest variable: "Seria perfectament prescindible", comenta. En canvi els alumnes estan majoritàriament d'acord i fins i tot molt d'acord en el fet que al llarg del crèdit s'han aprofundit i introduït continguts que es treballaran en els estudis posteriors.

Pel que fa a les preguntes sobre les aportacions que farien tant professors com alumnes per a millorar cara a altres anys aquest crèdit variable, es deixaran per més endavant, ja que fonamentaran el punt de partida per la proposta de millora que s'explicitarà i que és l'objectiu general d'aquest pràcticum.

Utilitat del CV d'orientació?

Els alumnes veuen la utilitat del crèdit, els ha ajudat a decidir el que faran el curs vinent, fins i tot per a plantejar-se més seriosament els seus estudis. Estan en desacord pel que fa a si els ha ajudat a conèixer més coses a nivell personal (consideren que aquesta vessant de l'orientació ja es treballa en les tutories individuals i grupals). Si s'analitzen les expectatives que tenien abans i després de fer el crèdit també es veu la seva influència. Per una banda ha resultat ser un reforç, ja que la meitat comenten que no han canviat la seva situació inicial i que estan més segurs de l'opció escollida després de fer el crèdit. En l'altre extrem hi trobem un 40 % que sí han canviat poc o molt el seu plantejament inicial, per la qual cosa el fet de donar-los-hi informació els ha ajudat a prendre la decisió adequada. Tot i amb això també hi ha algun alumne que manifesta la seva disconformitat: "D'entrada no en tenia cap d'expectativa, per tant..."

Quan fer el CV d'orientació?

Després d'haver-lo portat a terme altres anys en el tercer trimestre, els professors troben més encert ofertant-lo durant el segon trimestre, sobretot perquè l'alumne encara li resta temps per a *reaccionar* –com diu un professor- i d'ajudar-lo a decidir conjuntament amb la família i els seus tutors. Malgrat els avantatges també s'especifiquen inconvenients com el fet de no poder preparar la fira de l'orientació ja que no es disposa de material actualitzat perquè encara no s'ha assistit al Saló de l'Ensenyament que és la principal font de documentació.

SEGON BLOC: PROCÉS D'ORIENTACIÓ GENERAL:*Per què cal orientar? (quins són els objectius de l'orientació)*

Tots (excepte un alumne que argumenta que en lloc d'orientació el que s'està fent és imposar el que s'ha de fer) veuen la necessitat de portar a terme una orientació acadèmica i professional, aquest procés els ajuda principalment a resoldre dubtes, a clarificar el seu futur, els seus estudis... A nivell més personal troben en un 75 % que es fa un bon seguiment des de les tutories individuals i grupals, del 25 % restant, n'hi ha que opinen que caldria fer-ne més i només una persona comenta que com que no n'ha fet gaire ús no la valora.

Quant als professors, veuen també la necessitat de portar a terme tot un procés d'orientació acadèmica i professional i sobretot centren els seus comentaris a partir de la reflexió dels objectius bàsics emmarquen el crèdit variable d'orientació, ja que pel que fa a la resta d'actuacions que es porten a terme a nivell més de tutoria, com ja s'ha comentat, només un professor és a més tutor d'un grup de 4t. d'ESO, comenta que aquestes sessions: "Penso que s'hi dediquen molts esforços i s'ofereix a l'alumne un ventall molt gran d'informació. En ocasions ajuda als nois i noies a adornar-se d'allò que no els agrada, que és una altra via per acabar d'acotar el terreny en la seva decisió... es treballa amb l'alumne i amb les famílies, sobretot en aquells casos en què el que li agrada a l'alumne no compleix les expectatives de la família i en aquells casos en què els seus fills no obtindran el títol".

Quan orientar? (en quin moment cal orientar)

Més de les tres quartes parts dels alumnes opinen que el procés d'orientació acadèmica cal que es porti a terme en el darrer curs de secundària, ja que és aquest un moment decisiu per a elegir el seu futur; tot i això, una desena de nois comenten que caldria iniciar el procés més aviat i que fins i tot caldria continuar-lo fent a batxillerat.

Els professors tenen ja una visió més preventiva, veuen per una banda la necessitat de portar a terme una actuació d'orientació a 4t. d'ESO, donat el moment de l'etapa en què es troben els alumnes tant acadèmicament com a nivell maduratiu i personal; però també apunten cap a una orientació en cursos previs i sobretot a partir de tots aquells moments en què l'alumne en faci una demanda. El comentari que fa la coordinadora explicita la postura que s'ha comentat: "En general em costa pensar que qualsevol intervenció en relació a les persones pugui tenir algun tipus d'efecte si es realitza només de manera puntual. Més aviat considero que en les persones es donen processos i que, com a tals, s'allarguen en el temps. L'orientació acadèmica i professional és un d'aquests processos, però que té uns moments més forts d'intervenció, un d'ells a 4t".

Qui ha d'orientar? (recursos humans que han de portar a terme el procés)

"D'una manera més o menys explícita hi ha molts agents implicats en el procés d'orientació, gairebé diria que totes les persones que formen part de la comunitat educativa: alumnes, companys, família, professors, professors del CV, tutor, coordinador d'orientació, agents externs...", manifesta la coordinadora d'orientació, hi ho recolzen la resta de professors; això sí, amb tot una tasca al darrera de treball en equip i coordinació per tal d'acordar temes referents a continguts, expectatives dels alumnes, presa de decisions... Un professor apunta la possibilitat de dedicar més temps a l'orientació que el que fins ara s'hi ha dedicat.

Els alumnes en preguntar si a casa també participen de la seva orientació, hi trobem comentaris diversos. D'entrada una gran majoria (35 alumnes) a casa els ajuden en el seu procés d'orientació, sempre deixant al noi que prengui la decisió final. Tot i amb això, d'aquests, n'hi ha 6 que a casa els orienten exclusivament cap al batxillerat i un, fins i tot diu: "Hi participen pressionant-me per a què no deixi els estudis i per a què em tregui un títol com més remunerat millor. No pensen en les meves inquietuds". La resta d'alumnes (13) afirmen que a casa seva no participen gens en la seva orientació, i fins i tot un arriba a dir: "Sóc jo el que no vull que participin els de casa, no vull que m'influïïn ja que és el meu futur".

Com orientar? (recursos, metodologia,...)

Com ja s'ha dit anteriorment, els alumnes estan força d'acord amb les actuacions que s'han anat fent per part del centre envers el seu procés d'orientació acadèmic i professional i també personal. En aquest apartat caldria incloure totes aquelles aportacions que fan els alumnes sobre els aspectes a millorar, però com ja s'ha comentat, també s'analitzaran més endavant. No podem ignorar tampoc la resposta que donen alguns alumnes (15 en total) dient que no cal canviar res dels crèdits variables i dels tutories, ja que a ells ja els sembla correcte el que s'està fent. Pel que fa a una activitat puntual que es porta a terme cada any i que intencionadament ens interessava saber la seva valoració, era l'assistència al Saló de l'Ensenyament a Barcelona. L'opinió majoritària, tots excepte tres alumnes, la van trobar molt interessant per diversos motius: informació, resolució de dubtes, ambient estudiantil... entre les tres valoracions negatives en podem destacar una que diu: "hi havia massa informació i això encara em va embolicar més del que estava, a més estava una mica descol·locat ja que tot eren universitaris".

Els professors al igual que els alumnes també valoren positivament la tasca que es porta des del centre i consideren que, només amb una mica més de coordinació i planificació ben segur se'n millorarien els resultats. Es valoren molt positivament i es veuen com a interessants les propostes d'activitats que podrien formar part de qualsevol programa d'orientació i serà a partir de les seves aportacions on es fonamentarà una part de la proposta de millora que s'intentarà portar a terme. En la pregunta intencionada de la viabilitat d'un

programa d'orientació integrat en el currículum, les respostes han estat més diverses i m'han servit també com un primer indicador per veure la predisposició i l'interès dels companys i possibles executors d'un programa d'orientació amb la incorporació d'alguna innovació.

3.4. El Pla d'Orientació Acadèmica i Professional (POAP) com a proposta de millora.

Hem de tenir en compte que les intervencions basades solament en la informació converteixen, per definició, a l'alumne en subjecte passiu i que els programes d'aquest tipus tendeixen a ser estàtics, rutinaris i poc eficaços.

Fernández Sierra, J. (1993)

Com ja s'ha comentat en la introducció d'aquest pràcticum, la funció orientadora és inherent a tota activitat educativa i per tant han d'estar-hi implicats tots els agents educatius, ara bé, per a desenvolupar-la cal una especialització i una preparació professional diferenciada, sobretot en la seva coordinació. És en aquest context que el Departament d'Orientació (D.O.) té la importància que li cal dins del funcionament ordinari de qualsevol centre de secundària; tot i amb això, a Catalunya, com ja s'ha explicat anteriorment, existeix una altra organització pel que fa a les tasques d'orientació on hi participen diferents estructures internes i externes al propi centre.

Si ens centrem en les funcions que realitza el D.O.(segons les instruccions de la Direcció General de Renovación Pedagógica del MEC, maig 1996), englobades en tres àmbits:

ÀMBITS	ACTUACIÓ
RECOLZAMENT AL PROCÉS D'E-A	<ul style="list-style-type: none"> - Col·laborar en l'elaboració i revisió del PEC i PCC. - Formular propostes sobre la programació de mesures extraordinàries i adaptacions curriculars, així com sobre programes de compensació educativa. - Assessorar al professorat en l'adopció de mesures educatives, preventives o específiques, adequades a tot l'alumnat. - Realitzar l'avaluació psicopedagògica de determinats alumnes.
ORIENTACIÓ ACADÈMICA I PROFESSIONAL	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborar i contribuir al desenvolupament i avaluació del Pla d'Orientació Acadèmic i Professional. - Col·laborar en l'elaboració del consell orientador en finalitzar l'ESO i dels programes de garantia social.
RECOLZAMENT AL PLA D'ACCIÓ TUTORIAL	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborar el pla d'acció tutorial i contribuir al seu desenvolupament i avaluació. - Assessorar als tutors en les seves funcions, facilitant recursos i intervenint directament en alguns casos. - Col·laborar en l'organització d'horaris que possibilitin les reunions amb les Juntes de professors. - Col·laborar en l'establiment de criteris per assignar tutories de grup als professors. - Col·laborar en la coordinació de tutors d'un mateix cicle o nivell.

El punt de partida de la proposta de millora passaria per una revisió i actualització de les funcions que en el centre, porta a terme el nostre D.O. Pel que fa a la composició (la coordinadora d'orientació i els professors tutors dels cursos d'ESO, en alguns casos, a més són els coordinadors de cicle i els caps de departament) i a l'actuació en el primer i el tercer àmbit, crec que es porta a terme una molt bona tasca de col·laboració i coordinació i poca cosa caldria canviar; més aviat seria en el segon àmbit on caldria fer incidència. Justament i degut amb aquesta mancança és on té sentit l'objectiu del present pràcticum; per tant, el que caldrà és a partir de les bases que pugui donar aquest projecte, consensuar-ho amb la resta de components i reelaborar-lo si cal per tal que en quedi un document flexible, revisable i obert a qualsevol modificació.

El POAP com defineix Bauzá (1997): "constitueix un pla marc en el que s'inscriuen els diferents programes d'orientació acadèmica i professional que es desenvoluparan al centre, els quals, en emmarcar-se dins del PAT d'una etapa determinada, permetran concrecions per un cicle, nivell, grup d'alumnes i fins i tot per un alumne en concret". Es tracta d'un procés caracteritzat pel següents criteris:

- Es produeix al llarg de tota l'escolaritat amb moment d'especial èmfasi.
- Plenament integrat en el procés educatiu, compromentent a tots els nivells de planificació, professorat i òrgans de coordinació i govern del centre.
- Dirigit a tots els alumnes i a les seves famílies.
- Facilitador de la presa de decisions de l'alumne.
- Que propicia l'activitat i autonomia de l'alumne.
- Que promou la igualtat d'oportunitats.

Aquest Pla, vinculat amb el PAT del centre, ha d'incloure els objectius que es pretenen pel conjunt de l'etapa o cicle, les línies d'actuació prioritàries per cada etapa, cicle o curs, l'especificació dels responsables implicats en la realització de cada una de les actuacions, una previsió dels recursos materials, pressupostaris i organitzatius necessaris i els procediments previstos pel seu seguiment i avaluació. A grans trets, i pensant que caldrà abans d'aprovar-lo, consensuar-lo amb la resta de companys que conformen el D.O., podria constar dels següents blocs:

- a) Marc general. Caldria contextualitzar el Pla dins del PAT, PCC. També caldria fer una introducció fent referència al centre, alumnes a qui va adreçat....
- b) Línies d'actuació comunes a tots els cursos de secundària, tot i que algunes són més pròpies d'uns cursos determinats.
 1. Actuacions dirigides a que els alumnes desenvolupin les capacitats implicades en el procés de presa de decisions, així com les seves pròpies capacitats, motivacions i interessos.
En aquest aspecte tal prestar atenció a tot allò que el currículum pot aportar cap al desenvolupament de la maduresa vocacional a través de les programacions de les diferents àrees i matèries. Caldrà afavorir: un autoconcepte positiu, el fet que l'alumne s'adoni que el que aprèn a

classe li fa adquirir unes capacitats i que aquestes capacitats li faciliten l'adquisició d'habilitats per a la presa de decisions.

Aquest bloc de l'orientació es treballa fonamentalment en les sessions de tutoria tant individual com grupal.

2. Actuacions per a facilitar a l'alumnat la informació sobre les diferents opcions educatives i professionals relacionades amb l'etapa.

Es tracta que els alumnes coneguin tant les opcions immediates com les que es presentin a més llarg termini, tot analitzant les possibilitats de cada opció: estudis, convalidacions, durada, llocs on poden realitzar-se, títols, condicions d'ingrés.

Aquest bloc de l'orientació es treballa exclusivament en el crèdit variables d'orientació.

3. Actuacions per al coneixement del món professional.

Es tracta que l'alumnat (pocs en el nostre cas) conegui d'aprop les característiques del món del treball, així com els requisits que calen per accedir-hi i poder desenvolupar-lo. Caldrà fer visites, plantejar activitats pràctiques, cercar informació de l'entorn laboral.

- c) Objectius globals. Cal tenir en compte que hi podrà haver alguna coincidència amb els plantejats en el PAT, ja que ara al no estar elaborat el POAP, aquests aspectes eren plantejats globalment en l'acció tutorial.

1. Ajudar els alumnes a tenir un millor coneixement de si mateixos i dels altres.
2. Ajudar-los a saber detectar preferències personals i interessos.
3. Conèixer les diferents aptituds personals i la importància d'aquestes a l'hora de prendre una decisió.
4. Conèixer quins són els interessos de l'alumne i quina importància tenen a l'hora de prendre una decisió.
5. Orientar als alumnes en la tria dels diferents itineraris curriculars.
6. Introduir els alumnes en el coneixement dels diferents camps ocupacionals.
7. Orientar i assessorar als alumnes sobre les diferents sortides acadèmiques i laborals.
8. Formalitzar l'acció orientadora per a cada alumne en acabar l'etapa.

- d) Responsables:

El procés d'orientació el porten a terme tots els professors que imparteixen classe a secundària, tot i amb això els tutors són els que hi tenen una implicació més directa. Des del D.O. es vetllarà per la coordinació de tot el procés, el seu màxim responsable és el coordinador d'orientació. No s'ha d'oblidar que s'orienta constantment: a partir de qualsevol contingut o tema sorgit a classe, en les reunions de pares, en les entrevistes amb els alumnes i la família, en les reunions i juntes d'avaluació amb els professors...

Es contemplarà una hora setmanal, sobretot per 4t. d'ESO, per a la seva coordinació, a més de l'hora ja destinada a la coordinació de tutoria que es disposa per a la resta de cursos.

- e) Actuacions i activitats específiques per cursos. En aquest bloc caldria detallar, curs per curs, quines serien les activitats que es porten a terme, atenent els objectius globals que s'han plantejat. El meu propòsit se centraria, com ja s'ha comentat al llarg del pràcticum, a 4t. d'ESO (tot i que es pot iniciar amb una altra intensitat en algun altre curs) i lluny d'especificar activitat per activitat, el que proposaria seria el seguiment d'un programa basat en l'educació per la carrera, que a més d'incorporar totes aquelles actuacions que ja es fan al centre, hi tinguessin cabuda altres innovacions coherents amb la dinàmica de funcionament de la institució on treballa.

Abans de concretar la proposta, cal puntualitzar les diferents estratègies existents per a elaborar un currículum basat en l'orientació acadèmica i professional segons els principis de l'educació per a la carrera (Fernández Sierra 1993), (Rodríguez Moreno, 1995) i (Álvarez 1995):

1. Estratègies additives o currículum paral·lel. Consisteix en dissenyar un currículum paral·lel on es desenvolupin els temes formatius, d'orientació acadèmica i professional i d'acció tutorial. El programa es contempla en el PCC del centre, però no dins dels ensenyaments corresponents a les diverses àrees curriculars. Els objectius d'orientació es desenvoluparan a través d'una nova matèria que s'afegirà al currículum escolar.
L'alternativa més adequada per a portar-la a la pràctica és la tutoria. El paper del professor i de l'orientador serà fonamentalment educativa. El pes del disseny i la responsabilitat del programa cauria sobre el D.O. coordinats pel coordinador del departament.
És un model viable, però que presenta una sèrie de dificultats: temps d'execució, implicació dels professors, interès dels alumnes.
2. Estratègies mixtes o integració parcial en el currículum. Es produeix la integració d'alguns dels objectius d'orientació en algunes de les àrees curriculars, especialment les llengües i les ciències socials.
Cada professors d'aquestes matèries és un orientador i haurà de desenvolupar en la seva matèria els continguts d'orientació; és a la vegada assessor i educador.
Aquesta estratègia és freqüent, però, en la majoria de casos, portada amb escàs rigor donat la manca d'estructuració i organització dels centres. Cal tenir en compte que hi ha d'haver una implicació i una sensibilitat de la comunitat educativa cap amb aquest tema.
3. Estratègies infusives o plena integració en el currículum. Els continguts propis de l'orientació es poden integrar en els continguts de les diferents àrees curriculars.
Això suposa: una implicació de tot el centre; un disseny curricular flexible; una nova estructura i organització del centre; recursos tant del centre com de la comunitat i una formació permanent del professorat.

Cada professor és un orientador i haurà d'abordar en la seva matèria curricular els continguts de l'orientació professional.

Representa una millora important respecte al model en paral·lel per tot el que comporta, però presenta com a dificultats: el que no provoqui un canvi metodològic en els professors que el porten a terme i el fet que pugui centrar-se en exclusivitat en la intervenció grupal, descuidant l'atenció a aspectes individuals i personals.

4. *Estratègies d'integració interdisciplinar.* Es basa en el fet que cal incorporar els continguts d'orientació en les diferents matèries curriculars de forma transversal. Es parteix d'un centre d'interès i s'intenta desenvolupar de forma coordinada en les diferents matèries. L'orientació és un ensenyament transversal basat en un conjunt d'aprenentatges que són responsabilitat de totes les matèries.

Això suposa: la integració i la superació de totes les estratègies anteriorment explicades; una perfecta coordinació del professorat i un compromís d'aquests per assumir aquells aspectes formatius i d'orientació que interessin als alumnes de forma interdisciplinar i finalment un plantejament globalitzador de la intervenció orientadora. El professorat ha de treballar en equip, essent els agents de la intervenció curricular i orientadora, plantejant aquesta intervenció de forma transversal i interdisciplinar. L'orientador ha de ser un col·laborador de l'equip de professors i de la dinàmica del centre i un element bàsic en la implicació de la comunitat educativa. Tot això requereix de l'equip de professors i de l'orientador una excel·lent coordinació i una actualitzada formació en orientació.

Quant a dificultats destacaríem: la necessitat de coordinar i comprometre als professors de les diferents àrees en un projecte comú que agrupi a diferents temàtiques i interessa als alumnes i l'adquisició dels coneixements que s'han de plantejar de forma interdisciplinar o globalitzadora.

Cap a aquest enfocament hauria de tendir un bon programa d'orientació.

Aquestes estratègies no són antagòniques, sinó que poden coexistir en un mateix centre, depenent de les seves circumstàncies i característiques. Res no impedeix que, per exemple, en un mateix centre, els professors integrin diversos continguts de l'orientació professional en les seves disciplines; al mateix temps s'afronti algun treball interdisciplinar a partir d'un tema determinat i que el D.O. desenvolupi un programa en paral·lel per a completar aquells aspectes que s'observa que els professors no han pogut assumir. Cal, però no perdre de vista el darrer model –integració interdisciplinar– que és la meta a la que ha de tendir a mitjà o llarg termini.

Serà a partir d'aquesta darrera reflexió on s'emmarcarà la proposta, doncs la realitat del nostre centre la condiona força si el que es pretén és que aquesta resulti adequada i viable. Val més un projecte que toqui de peus a terra que no

pas una planificació, que tot i ser innovadora, presenti moltes dificultats d'aplicació.

Si de nou analitzem les respostes dels professors a la pregunta 5 del qüestionari (veure annex7) adreçat a ells, es reafirmen les dificultats que pot presentar dissenyar un programa (integrat en el currículum) que suposi una trencament en la dinàmica (model paral·lel) que fins ara s'havia portat a terme. Les opinions dels quatre companys són força coincidents al respecte.

Un dels professors argumenta: "diria que sí que es possible però tenint en compte la realitat del centre, m'imagino els problemes i entrebancs de coordinació, programació... ; per la qual cosa m'inclino potser més pel programa d'orientació en forma de crèdit variable [...] un bon crèdit variable d'orientació penso, pot funcionar tant o millor que el model integrat".

Un altre comenta: "... si s'ha de pautar tot molt bé per a què pugui funcionar, ja es pot elaborar un programa paral·lel, perquè la feina serà la mateixa o fins i tot menor, donada l'organització i implicació que comporta treballar-ho des de les àrees".

El tercer, més breu però en la mateixa línia, diu: "ho trobo més complicat integrar-ho dins de les àrees, el fet d'elaborar un programa paral·lel sembla que l'orientació tingui molta més importància i es veu com un bloc més diferenciat".

Finalment, la coordinadora d'orientació apunta una altre aspecte a tenir en compte: "d'una manera implícita, en cada àrea ja estan inclosos uns continguts d'orientació. La manera de treballar els continguts específics de l'àrea, la posició del professor respecte a aquests ja deixa entreveure un seguit d'aspectes que provoquen actituds en els alumnes. En tot cas, per anar cap aquí caldria un treball amb l'equip de professors per tal que cadascú es fes conscient del que està transmetent amb la seva manera de fer i ho acompanyés d'uns continguts més explícits. Seria tot allò que fa referència al currículum ocult que transmet el professor, el seu entusiasme...".

Es parteix de la feina feta fins ara al centre –tutoria individual i grupal, crèdits variables d'orientació, juntes d'avaluació- i el que es pretén és anar-hi incorporant alguna activitat que mica a mica tendeixi cap a la plena integració. Per a intentar-ho proposo organitzar el treball a partir de la tècnica de la **carpeta** (**portafolis** o **book** segons autors) que sense deixar de ser un sistema fàcil d'aplicar, penso que per la innovació que pot suposar pels alumnes i la senzillesa d'aplicació pels professors, pot donar els resultats pretesos. Per Ibarra (1999) són molts els avantatges d'aquest sistema:

- Facilita a l'alumne que expliqui les conclusions personals a les que va arribant a mesura que va treballant en les activitats proposades.
- Fa sentir a l'alumne responsable del seu propi procés d'orientació i a sentir-se compromès amb les decisions que pren en cada moment.

- Es fomenta l'adquisició de manera reflexiva de coneixements, habilitats i destreses per a elaborar un projecte coherent amb el coneixement de si mateix i del món universitari i laboral.
- Al ser una tècnica senzilla permet que els alumnes puguin tenir satisfaccions molt immediates i una sensació de capacitat pel treball autònom.
- Permet compartir amb altres alumnes, professors i orientador els elements que van formant el seu procés d'orientació. També es pot pensar en la intervenció i participació dels pares en la seva elaboració.
- Permet integrar tot tipus de models, d'estratègies i d'activitats diverses sobre orientació vocacional sempre que siguin utilitzades des d'un punt de vista reflexiu i des d'una perspectiva globalitzadora de l'orientació.

L'objectiu principal podria ser el de contribuir a la millora del procés orientador permetent a l'alumne l'elaboració del seu projecte, a través d'un autoconeixement de les seves aptituds i interessos, d'un coneixement del món acadèmic i professional i d'un procés de presa de decisions.

La carpeta proposada als alumnes hauria d'estar organitzada en quatre subcarpetes que poden ser modificades atenent a les característiques del curs i dels interessos dels alumnes. Com diu Rodríguez Espinar (1997) a Ibarra (1999), " la varietat i la flexibilitat són notes constitutives del disseny del portafolis, però serà necessari establir els grans blocs dels que ha de constar un portafolis vocacional que ajudi a l'alumne i a l'orientador a saber en quin moment es troba, si està obtenint informació, si està procedint al seu autoconeixement, o si està en el moment de la presa de decisions i d'elaboració del projecte de vida; tots ells ingredients necessaris però que exigeixen una evolució i una maduresa personal".

Els quatre blocs o subcarpetes podrien ser aquests amb tot un seguit d'activitats que podrien incorporar i que caldria decidir i consensuar entre tots els components del D.O quines finalment s'inclouen.

A) La meua història personal.

S'hi haurien de treballar tots els aspectes relacionats amb l'autoconeixement, amb l'exploració de l'autoconcepte, del nivell d'autoestima, les qualitats personals, els trets de personalitat, les aptituds bàsiques pels estudis i el domini de les relacions interpersonals.

En aquest apartat s'hi podrien incloure totes les activitats que es porten a terme des de tutoria grupal: dinàmiques, quadern d'orientació professional del Departament,... Caldria incorporar els materials que es faciliten, els resultats que se n'obtenen i a més una valoració personal sobre l'actuació que s'ha portat a terme. Seria interessant en aquest apartat també incorporar les valoracions, les impressions i els acords i compromisos a què s'arriba (com les que s'anoten els professors) que han tingut els alumnes de les tutories individuals.

Altres activitats existents:

- Entrevistes i qüestionaris que es puguin adreçar a l'alumne pel seu autoconeixement.
- Escales de personalitat presents al mercat, adaptades a la realitat dels alumnes.
- Del programa Para Enseñar a Tomar Decisiones de M.L. Rodríguez Moreno, algunes activitats de simulació d'histories.
- Autorretratos del programa Tengo que decidirme de Álvarez Rojo.
- Mi álbum de fotos del programa Elige que promou la Junta d'Andalucía.
- Activitats sobre les competències socials i l'assertivitat de qualsevol dels programes que existeixen, es podria aprofitar alguna de les situacions que es planteja en el que se segueix al nostre centre.
- El espejo mágico del programa Orienta, per veure què ens agrada de nosaltres mateixos.
- Alguna activitat del mòdul de autoconocimiento del nivell II del programa Tu Futuro Profesional (TFP) de Repetto.
- Reflexions sobre aspectes que formen part de les aptituds bàsiques com la comprensió verbal, la fluïdesa verbal, el maneig de nombres i càlculs, construcció de diagrames, dibuixos i mapes, recordar fets o imatges, entendre els raonaments bàsics, ser capaç de crear noves idees i manejar el funcionament de diferents màquines... Aquesta mena d'activitats es treballaven en una de les parts del crèdit d'orientació i en funció de l'opció que s'escollia.

B) La meua història col·lectiva.

En aquesta subcarpeta cal contemplar activitats relacionades amb la situació familiar, el cercle d'amistats, les activitats quotidianes, les afeccions, els hàbits, les necessitats, els interessos i les actituds i valors que envolten als alumnes en la seva vida diària i que van conformant la seva personalitat i la seva postura davant la vida. Cal que coneguin les seves actituds davant temes relacionats amb el treball per estar preparats pel moment en què caldrà prendre una decisió. Seria interessant en aquest bloc també incorporar el resultat, la valoració i els acords i compromisos a què s'arriben en els tutories familiars on l'alumne hi és present o en totes aquelles reunions que es porten a terme entre els joves i els seus pares. En aquest punt també seria interessant el seguiment de la carpeta global per part de la família, prèviament a les famílies i en la reunió d'inici de curs s'explicaria la intencionalitat i l'objectiu d'aquesta estratègia. També s'hi podria incorporar tota aquella documentació que es facilita a les famílies en les diferents reunions que es convoquen.

Altres activitats:

- ¿Qué quiere mi familia de mí? Del programa Elige.
- Dramatitzacions o simulacions de situacions familiars en les que es plantegin opinions contradictòries, buscant sortides consensuades.

- Realització d'enquestes per a conèixer les diferències entre les expectatives de les famílies o inclòs dels mateixos alumnes de la classe, sobre les aspiracions dels nois i noies.
- Anàlisi de les necessitats afectives, intel·lectuals, culturals, socials, econòmiques que té l'alumne, per intentar ajustar les il·lusions amb les realitats de cadascú.
- Les meves afeccions. Un llistat de les activitats en el temps de lleure per a poder detectar cap a quins camps professionals caldria dirigir l'atenció.
- El que m'interessa en la vida. Puntuar en una escala el grau d'interès que demostren sobre aspectes quotidians relacionats amb els valors que imperen en la nostra societat. Es pot aprofitar llistes de programes ja mencionats o elaborar-les a partir de les idees dels propis alumnes.
- Los valores y mi trabajo ideal del programa Eliges, per a veure els valors intrínsecs que hi ha en cada professió.
- Descubriendo mis intereses a partir de l'inventari d'interessos professionals del programa Tengo que Decidirme o d'altres.
- Crec que serveixo per... per apropar a l'alumne a les diferents activitats quotidianes que d'una o altra manera estan relacionades amb les professions futures, com saber manar, ser creatiu, saber dirigir, parlar en públic, ajudar als altres, negociar, arreglar coses...

C) *L'entorn en el que estic.*

Es programaran activitats relacionades amb les diverses sortides universitàries, professionals i laborals procurant que els alumnes visquin experimentalment algunes situacions ocupacionals. Els alumnes necessiten una àmplia i contrastada informació que els serveixi per adaptar-se de la millor manera possible a les demandes existents. Caldrà ensenyar a manejar tot tipus d'informació, a buscar estratègies de recerca i participació, acostumar-los a trobar alternatives, sortides en el món universitari i laboral. En aquest bloc perfectament hi podem incloure moltes de les activitats que ja es porten a terme en el centre fins al moment: la totalitat dels continguts del crèdit variable d'orientació, la planificació de les sortides al Saló de l'Ensenyament, al Bus de les professions, les sortides a centres que imparteixen cicles formatius i ensenyaments alternatius, les xerrades d'exalumnes d'ESO explicant les seves vivències.

Altres activitats:

- El collage de mi profesión ideal del programa Elige, a partir de retalls, fotos, articles relacionats amb la professió somiada.
- Investigació sobre les professions que coneguin ells o els seus pares i que siguin novedoses, analitzant: requisits, formació bàsica, tasques principals, perspectives, sous, condicions de treball...
- El trabajo en mi zona y la clasificación de ocupaciones del programa Elige, per fer un estudi de mercat de com està el mercat laboral en l'entorn on es mou l'alumne.
- Portar a terme, dins de les possibilitats de cada centre, alguna pràctica real de tasques d'alguna professió concreta. Aquesta proposta és molt complicada però està bé contemplar-la. L'alternativa teòrica al centre

seria fer l'estudi de les diferents classificacions que fan les pàgines grogues de Telefònica per a conèixer millor la realitat social i empresarial en la que ens movem procurant registrar-les, classificar-les, relacionar-les, analitzar el seu perfil...

- Fer un fitxer amb tot el recull de documentació i informacions que es vagin acumulant a partir de les aportacions del tutor, orientador, pares, altres professionals, llibreries, revistes, programes de televisió, vídeos, pàgines web... i organitzar-lo en funció dels interessos personals: modalitats de batxillerat, cicles formatius, carreres universitàries, connexió entre carreres, titulacions...
- Programes informàtics interactius que existeixen en el mercat i que són útils per a detectar quin procés d'elecció va realitzant l'alumne i al final se li proposa una acció orientadora segons la seu itinerari. Actualment també hi ha portals a internet dedicats a l'orientació (veure bibliografia).
- Informació sobre la incorporació al món del treball o sobre àrees ocupacionals ja que hi haurà alumnes que escolliran aquesta via en acabar la secundària. En aquest punt a banda de les sortides als centres que ja s'ha comentat, es podria convidar a alguns professionals a participar en alguna taula rodona a l'escola, tot aprofitant els oficis dels pares dels propis alumnes.
- Recollida de dades sobre les sortides dels alumnes de promocions anteriors per a poder treure conclusions sobre quines han estat les dificultats, motivacions, alternatives i destinacions finals dels companys que han estat en el mateix centre i que procedeixen del mateix context.
- Muntatge d'una fira de l'orientació, on els alumnes elaborin pòsters i murals on s'expliquin de manera gràfica les diferents opcions i sortides existents. Fer-ho de manera puntual i coincidint amb les jornades de portes obertes del centre o per les reunions de pares; o fer-ho de manera estable i deixar-ho en algun lloc del centre de lliure visita, a la porteria, en alguna aula polivalent d'agrupaments flexibles...

D) Les meves expectatives.

En aquest darrer bloc es plantejaran activitats encaminades a clarificar el projecte personal de cada alumne a partir de tot una sèrie de reflexions cap a l'aprenentatge en la presa de decisions com: identificar diverses alternatives, calibrar els riscos i els avantatges, predir els resultats, eliminar alternatives poc vàlides i elegir finalment les més adequades. En aquest apartat el professor i l'orientador hauran de veure de quina manera s'ajuda a l'alumne, facilitant alguna estratègia, analitzant el seu estil de presa de decisions, ajudant-lo a interioritzar-lo... La culminació de la carpeta serà l'acció orientadora que li formalitzi el D.O. a partir del seguiment de tot el seu procés, així com una declaració d'intencions per part de l'alumne a partir de l'elecció formulada.

Altres activitats:

- Estic a 4t. d'ESO per estudiar les possibles alternatives que tindrà l'alumne en sortir d'ESO i les relacioni amb tot el que s'ha treballat en els

blocs anteriors, ja que la seva decisió podrà influir molt en les opcions de treball futures.

- Conseqüències. Considerar i valorar el recorregut a realitzar per arribar a cada una de les opcions elegides, anotant els punts importants.
- I el meu temps lliure. Caldrà tenir en compte en l'elecció que faci l'alumne del treball, el considerar el temps d'oci que li permeti.
- Activitats del Programa de orientación para la toma de decisiones y la transición a la vida activa para el final de la ESO de Romero Rodríguez.
- Mi proyecto del programa Elige. Consta de diversos qüestionaris a contestar segons s'opti per continuar en el centre, o a canviar de centre segons l'elecció escollida. També hi ha una informació per a la família i unes estratègies de distribució del temps de treball.
- El programa Autoayuda para la toma de decisiones al finalizar la ESO (CESOF) en format paper i en suport Cd-rom.
- Alguna activitat del mòdul de toma de decisiones del nivell II del programa Tu Futuro Profesional (TFP) de Repetto.

Ha de quedar clar que la carpeta no es pot reduir a una acumulació de fitxes realitzades pels alumnes sobre cada un dels quatre apartats comentats, sinó que ha de realitzar-se una selecció prèvia del material que caldrà incloure tant per part del professorat com per l'alumne. En aquest punt cal deixar oberta la possibilitat que cada alumne pugui incorporar materials elaborats fora de l'aula: retalls de premsa, experiències personals, fotocòpies de llibres, articles virtuals... que ens indicarà el grau d'implicació de l'alumne amb la seva carpeta.

Cada cert temps, i previ avís, l'alumne presentarà la carpeta organitzada, classificada i numerada per tal que el professor pugui observar el procés i comprovar-ne la seva evolució. En el moment que es detecti que el procés no segueix el camí correcte, el professor proposarà obligatòriament l'execució de les activitats que cregui convenientes per a implicar-lo en l'actuació. Avaluació seguint aquesta tècnica ens obliga a parlar d'autoavaluació, un element a considerar serà la reflexió sobre recull d'acords i compromisos a què arriben tant el tutor com l'alumne (recordem que cadascú anota la seva valoració), el grau d'assoliment serà un indicador del progrés obtingut en determinats aspectes. Finalment també cal que l'alumne faci una valoració del grau d'assoliment dels objectius plantejats en iniciar l'estratègia: quines activitats li han resultat més interessants, com l'han ajudat en la seva presa de decisions, grau de reflexió, ajut facilitat pels professors, valoració de la família, nivell d'informació del món universitari i laboral...

Pel que fa a la tasca dels professors i del coordinador d'orientador caldrà que estigui molt ben coordinada i es centrarà en tres moments. Previ a la realització de la carpeta per tal de reformular i concretar els objectius que es volen assolir. Durant la realització de la carpeta, per tal d'anar planificant el que es va fent i analitzant els processos que es van donant en els alumnes per tal d'intervenir-hi positivament. En acabar la carpeta per tal de fer-ne una valoració i poder donar una visió de quin ha estat el procés seguit per cada alumne. Per tal que tota aquesta tasca pugui desenvolupar-se amb garanties caldrà que tots els

professors que hi intervinguin disposin d'una hora setmanal per treballar en equip i coordinar-se.

3.5. Conclusions i prospectiva.

En aquest apartat es presenten les conclusions generals a les que s'arriba prenent com a marc de referència els objectius específics plantejats en el marc pràctic. També es fa una reflexió sobre el paper que ha de prendre l'orientador –el psicopedagog– en tot el procés, les limitacions que han sorgit en el plantejament del present pràcticum i finalment la prospectiva a seguir.

3.5.1. Conclusions generals.

Pel que fa al primer objectiu:

Revisió de com es treballa l'orientació al centre.

La primera conclusió que podem treure és la necessitat de partir de la feina feta abans d'abordar qualsevol intervenció. En el nostre cas queda ben evidenciat que no es parteix de zero, que el centre porta una dinàmica concreta d'actuació pel que fa al procés d'orientació que cal tenir en compte. El que es desprèn després d'efectuar la revisió és que el conjunt d'actuacions que es fan és força destacable (hem de partir de la base que mai abans s'havia fet una anàlisi d'aquestes característiques), començant per la tasca més personal que desenvolupen els tutors de curs i continuant per les orientacions que es porten a terme en les juntes d'avaluació de tots els professors que imparteixen àrees en aquells cursos; però sobretot, per l'aposta que fa el centre en ofertar els crèdits variables d'orientació. El fet de decantar-se per aquesta opció, com ja s'ha dit, suposa dedicar 30-35 hores de la formació integral de l'alumne a l'orientació acadèmica i professional. Tot i que es tracti d'un model d'integració paral·lel al currículum, d'entrada cal destacar-ho.

En segon lloc també comentar el positiu que resulta el fet que el pràcticum sorgeixi fruit d'una necessitat de centre. Positiu per la institució, perquè inicialment resoldrà o ajudarà a resoldre una mancança existent que fins ara no s'hi havia esmerçat el temps, ni els recursos suficients per a solucionar-ho; i positiu pel practicant, doncs, se li faciliten les demandes i els recursos necessaris pel fet de contribuir en solucionar la mancança. En el meu cas, el seguiment de la tutora de pràcticum ha estat constant i era la persona de referència en el centre, qui s'encarregava de gestionar i organitzar el pla d'actuació que es pretenia desenvolupar. Cal tenir en compte que tot i formar part de l'equip de tutors de secundària –del primer cicle– el grau de coneixement que tenia pel que fa a segons quines actuacions del procés d'orientació acadèmica i professional era força limitat. La meua posició externa al procés m'ha fet veure i analitzar el problema d'una altra manera, si més no, més objectiva.

El segon objectiu:

Dissenyar algun instrument de recollida d'informació, que em permeti copsar la valoració que en fan els diferents agents educatius implicats en aquest procés.

Pel que fa als docents, cal destacar la seva actitud de predisposició davant les propostes i demandes que s'anaven fent. Val a dir que sempre han estat oberts a consultes i a col·laborar en les tasques que anaven sorgint: entrevistes, qüestionaris... Participen de la innovació que pot suposar la proposta plantejada, però amb alguna condició; per tant considero imprescindible dissenyar una proposta intermitja entre el que podria ser l'ideal i el que es venia fent, de manera que no els suposi molt esforç poder-la portar a la pràctica, però que a la vegada els doni la sensació que estant fent quelcom nou. Si ens centrem en les seves aportacions de millora expressades en el qüestionari ja s'hi pot veure aquesta postura.

Un altra conclusió a la que s'arriba respecte al treball dels docents, és que es necessiten mecanismes (això no vol dir que no n'hi hagi) per a què es puguin comentar les opinions que es tenen respecte a les actuacions que es porten a terme. Podríem dir que en qualsevol procés cal contemplar l'avaluació del que s'ha estat fent. Aquesta sensació l'he tingut en el moment de passar els qüestionaris als professors i veure la necessitat que tenien d'explicar coses i fer propostes de millora; a més, queda prou explicitat en les seves demandes, centrades en una millor coordinació dels professionals que porten a terme aquest procés d'orientació.

Una altra idea a destacar és el fet de continuar apostant fort per l'orientació acadèmica i professional, com a un nucli bàsic en la formació integral de l'alumne, recolzada la idea per les opinions favorables de la majoria dels alumnes en aquest sentit. Realment el que tothom veu com a necessari és portar a terme un procés d'orientació, ara bé, on hi podria haver diferències és com executar-lo.

Finalment un aspecte a recollir és també el fet que quan als alumnes se'ls explica les raons del perquè es porta a terme una actuació, i aquests en prenen consciència, la predisposició i les ganes de col·laborar s'incrementen. Ha estat el cas del qüestionari adreçat a ells per a valorar tant el crèdit variable d'orientació com el procés més general d'orientació. Després d'explicar la seva finalitat i qui portava a terme l'estudi, la seva implicació va ser gran i dies després d'haver-lo passat em preguntaven si ja tenia els resultats i si havien anant bé. Veritablement foren un dels bons moments a recordar d'aquest estudi.

El tercer objectiu:

Elaborar, a partir de les necessitats sorgides de l'anàlisi dels resultats, les idees directius del que podria ser una programa d'orientació acadèmic i professional.

Una primera conclusió que s'extreu és que la manca de referents conceptuals i metodològics dels docents dificulta la integració curricular de l'orientació acadèmica i professional sota un programa que s'emmarqui en el POAP de centre. Apareixeria en aquest punt el tema de la formació dels futurs orientadors i tutors. Realment que se'ns ofereix actualment?

El fet de dissenyar un POAP condiona la dinàmica de funcionament si el que es pretén es dinamitzar el procés d'orientació. Aquesta actuació, tal i com ja s'ha apuntat abans, comporta una revisió de la pròpia tasca docent i el conseqüent canvi metodològic, amb una implicació més gran dels professors participants. Cal tenir-ho en compte des dels òrgans de gestió i facilitar a nivell horari aquesta demanda. Caldrà també un alliberament d'hores per iniciar la tasca de formació permanent.

En segon lloc la necessitat de revisar el funcionament i les tasques que té assignades el Departament d'Orientació del centre. Cal incorporar la seva dinàmica d'actuació dins del funcionament ordinari del centre. Es podria obrir la possibilitat d'integració al departament dels tutors de batxillerat per acabar de donar un sentit més global a l'orientació, parlant de l'etapa obligatòria de l'ensenyament ESO-BATX.

Una altra conclusió que es constata és la situació en la que es troben els centres concertats davant del procés d'orientació o en d'altres situacions i l'atenció que rebem per part dels equips d'assessorament psicopedagògic –EAP–. Després de l'entrevista mantinguda amb la professional de l'EAP, un se n'adona de la diferència de tasques existent entre els companys tutors de secundària de l'ensenyament públic i el suport que aquests reben periòdicament i les portem a terme els de l'ensenyament concertat.

Un altre aspecte a tenir en compte és la necessitat de portar a terme dos tipus d'intervenció, una de tipus individual i grupal i una altra de tipus comunitari. Cal contemplar en tot moment l'entorn en el que està inserit l'alumne i fer-lo interaccionar. Cal comptar amb la col·laboració de persones i professionals externs al centre; així com amb les entitats, associacions, altres centres, etc. que ens aportin informació respecte al projecte que estem construint.

3.5.2. Limitacions.

Al llarg del procés de desenvolupament del pràcticum s'han donat una sèrie d'elements que han determinat limitacions que cal considerar i que afecten d'alguna manera a la validesa del treball. Entre aquestes podem destacar:

Fonamentalment la limitació més gran ha estat la impossibilitat de veure l'eficàcia i els resultats que se'n desprenen de la proposta dissenyada. Cal aclarir que una vegada finalitzat el pràcticum (juny-juliol) és del tot impossible executar-lo i cal resignar-se a veure'n els fruits el proper curs i una vegada sigui consensuat i aprovat pels professors que formen part del D.O. del centre. Per tant, en el nostre cas, la prospectiva és fonamental per a determinar la validesa

del projecte. Si s'hagués dissenyat en una altra època, en finalitzar-lo podríem parlar d'avaluació i de resultats i noves propostes de millora, que ben segur caldrà formular.

Una segona limitació ha estat el temps. Davant d'un projecte ambiciós un s'hi engresca i treballa per a fer-lo realitat; però cal ser conscient que és necessari acotar molt el camp i aquesta decisió en la majoria de casos costa de veure. En el meu cas i donades les característiques pretenia un estudi exhaustiu del procés d'orientació fent participar alumnes, professors, professionals i pares, dissenyant instruments de recollida d'informació adequats a cada agent educatiu... al final i veient que el temps se't menja cal ser conscient de les teves limitacions i executar un pla més discret. Una vegada se supera aquesta fase les coses milloren anímicament.

Una altra limitació ha estat el fet de tenir algun impediment per aconseguir llibres que fessin referència a la metodologia escollida de l'educació per a la carrera, doncs, és un tema amb no massa documentació en castellà. Això ha suposat un handicap greu en el meu cas.

Finalment pel que fa al disseny del POAP cal destacar que s'ha limitat només a donar unes línies mestres i poques accions concretes, res exhaustiu i estàtic, ja que cal entendre el present treball com un punt de partida en l'elaboració i planificació del posterior pla d'orientació de centre.

3.5.3. Paper de l'orientador.

"... per a molts estudiants, l'orientador pot ser una persona amb la que se sentin segurs i puguin confiar les diverses situacions que se'ls plantegin en el seu desenvolupament evolutiu. A diferència dels professors, aquells no examinen als alumnes, poden reunir-se amb ells de forma individual o en petits grups i fer un seguiment del seu rendiment escolar. Pels pares i professors, l'orientador pot significar un magnífic paper de recolzament en el procés educatiu dels seus fills i alumnes. Igual succeeix amb el context on està situat el centre que pot donar i rebre els beneficis que es deriven de la seva acció professional".

Sanz Oro, R. (1995)

Les tasques bàsiques que els orientadors han de portar a terme són, segons Sanz (1995, p. 14-18):

- Orientació a la classe. Desenvolupant tasques adaptades als diferents nivells i edats que fomentin les destreses acadèmiques, personals, socials i vocacionals dels estudiants. La coordinació d'aquestes tasques amb els professors correspon a l'orientador i el recolzament i ajuda de pares, professors, alumnes, equips directius.
- Adquisició d'una consciència vocacional. El desenvolupament de la carrera és realment un procés que dura tota la vida i que integra els rols, entorns i esdeveniments de la vida d'una persona. L'educació per a la carrera és una part integral de les experiències escolars dels estudiants en el seu procés maduratiu.

- Assessorament (counseling) individual i en petits grups. A partir de quatre àrees d'ajuda: els problemes familiars, els problemes interpersonals, el convertir-se en estudiants responsables i efectius i els problemes d'ajustament personal.
- Consulta. Els professors i pares busquen en l'orientador una forma d'ajuda per afrontar els problemes que els alumnes els plantegen en les classes i així poder fomentar nous estils de respostes i relacions amb els alumnes i fills respectivament. Aquesta funció implica: realitzar seminaris i discussions, ajudar als professors a treballar amb els alumnes, ofertar materials i recursos als professors relacionats amb el currículum d'orientació, ajudar en la identificació i elaboració de programes pels estudiants, participar en comissions escolars on s'analitzin temes relacionats amb els alumnes, dissenyar i portar a terme activitats d'educació de pares, consultar amb altres especialistes.
- Coordinació. Cal que coordini l'ús de recursos escolars i comunitaris en col·laboració amb altres membres de la comunitat; ajudi als pares a aconseguir aquells serveis que els seus fills necessiten a través de processos de recerca i seguiment; constitueixi un enllaç entre el centre, la casa i la comunitat; planifiqui, coordini i avalui l'eficàcia del programa d'orientació i finalment, coordini el procés d'interpretació de resultats dels tests a pares, professors i alumnes.
- Treball amb els pares. Encara que comentada anteriorment, aquesta funció insisteix en la necessitat d'implicar als pares en l'educació dels seus fills. Amb activitats com seminaris i entrevistes d'assessorament sobre diversos temes, els orientadors es converteixen en un element d'enllaç entre el centre i la família.
- Orientador entre iguals. Els orientadors oferiran oportunitats estructurades a aquells estudiants que estiguin disposats a ajudar a altres estudiants. S'encarregaran de la seva selecció i formació en tasques com destreses d'assessorament bàsic i comunicació a través d'un programa acuradament elaborat, amb el seu temps corresponent, amb el control i avaluació contínua de la formació i actuació.
- Establir recolzaments externs d'ajuda. L'orientador a partir de la seva relació amb el context disposa de varietat de recursos que caldrà posar a disposició de qui ho necessiti. Entre altres tasques hi trobem: identificar i ajudar als estudiants amb nee assessorant-los dels serveis corresponents externs al centre, publicar i distribuir un llistat de recursos comunitaris i centres d'ajuda a alumnes, pares i professors, fomentar un sistema d'auto-ajuda a l'estudiant, establir processos i activitats de seguiment.
- Poblacions i necessitats especials. L'orientador ha de treballar amb alumnes de poblacions culturalment diverses i que requereixen una atenció especial, per la qual cosa haurà de promoure: l'acceptació de les diferències, ajudar als pares dels alumnes d'aquestes poblacions, potenciar tota mena de procediments i conductes que reflexin llibertat total d'estereotips, examinar programes adequats a aquests estudiants.

Finalment, per acabar i fer efectives aquestes funcions cal considerar una sèrie de recomanacions:

- Voluntat política d'implantar l'orientació en tots els nivells educatius.
- Associacionisme professional dels orientadors.
- Portar a terme projectes pilot que serveixin com a models de referència i que incloguin un pla minuciós i detallat d'avaluació.
- Contemplar la ràtio aconsellada entre orientador/alumnes per tal de fer possible un treball efectiu.
- Certa llibertat per a configurar les seves tasques professionals, els seus nivells d'actuació i els seus dissenys curriculars.
- Disposar d'un horari flexible de treball, no totes les responsabilitats que han d'afrontar poden abordar-se durant l'horari escolar.

3.5.4. Prospectiva.

La proposta de futur és fonamental en aquest projecte, ja que com ja s'ha comentat és imprescindible per avaluar el programa dissenyat. Per tant caldria deixar un curs de marge per veure com en resulta la seva aplicabilitat. En funció dels resultats obtinguts caldrà modificar els aspectes que no han funcionat per tal d'adaptar-los a les necessitats i intencions que es pretén.

Un altre aspecte que també necessita analitzar-se en clau de futur, és el fet de l'assumpció de noves tasques per part del D.O. i el replantejament de les responsabilitats que li pertoca fer. Cal tenir en compte que la coordinació i el treball en equip han estat les principals reivindicacions que han fet els docents. Cal doncs, un cert temps de rodatge per revisar la seva actuació. Aquest departament ha d'estar obert mica a mica al nou professorat que es vagi implicant en la seva dinàmica.

També entraria en aquest apartat del treball, la manera com fer arribar a les famílies tota la informació que fa referència al POAP que el centre ha iniciat i quins són els programes que l'integren i de quina manera ells poden contribuir en la consecució de l'objectiu que es pretén. El mateix passaria amb la resta de professorat del centre que tampoc inicialment sap quina intencionalitat té aquest projecte.

Finalment un darrer aspecte que amb el temps caldria intervenir-hi seria en la participació i la intervenció de l'alumnat en la confecció del pla d'orientació, si més no, en el programa que hi participen, de manera que a partir d'una comissió podessin fer aportacions per a incorporar-se en la mesura que sigui possible en la programació que es realitza.

IV. Referències bibliogràfiques.

ÁLVAREZ, M. (1991). *La orientación vocacional a través del currículum y de la tutoría. Una propuesta para la etapa de 12 a 16 años*. Barcelona: Graó-ICE.

ÁLVAREZ, M. (1995). *Manual de Orientación Profesional*. Barcelona: Cedecs.

BARTOLOMÈ, M: "Metodologia qualitativa orientada cap al canvi i la presa de decisions" . A: **MATEO, J i VIDAL, M.C (coords.)** (1997): *Enfocaments, mètodes i àmbits de la intervenció psicopedagògica*. Barcelona: UOC.

BASSEDAS, E. [et al.] (1993). *Intervención educativa y diagnóstico psicopedagógico*. Barcelona: Paidós.

BAUZÁ, A: "La orientación académica y profesional: procedimientos e instrumentos para llevarla a cabo". A: **MARTÍN, E y TIRADO, V (coords.)** (1997): *La orientación educativa y profesional en la educación secundaria*. Barcelona: ICE-Horsori.

BENAVENT, J.A. [et al.]. "Programa de autoayuda para la toma de decisiones al finalizar la ESO". *REOP*. Vol 12 (2 semestre 2001), núm 22, p.283-304.

BISQUERRA, R. (1998). *Modelos de orientación e intervención psicopedagógica*. Barcelona: Praxis.

CASARRUBIOS, R. "El Departamento de orientación: funciones en los institutos de educación secundaria". *Comunidad Educativa* (1998), núm 248, p.12-18.

FERNÁNDEZ SIERRA, J. (1993). *Orientación profesional y currículum de secundaria. La educación socio-laboral y profesional de los jóvenes*. Málaga: Aljibe.

FERNÁNDEZ SIERRA, J. (1995). *El trabajo docente y psicopedagógico en educación secundaria*. Málaga: Aljibe.

GONZÁLEZ, B. [et al.]. "Panel de experiencias". *Cuadernos de Pedagogía* (julio-agosto 1999), núm 282, p. 74-85.

HORTELANO, M.A. (1997). *El Departamento de Orientación: guía y documentos para su quehacer curricular y psicopedagógico*. Salamanca: Amarú.

IBARRA, M. [et al.]. "Posibilidades del portafolios en auto-orientación profesional". *REOP*. Vol 10 (1r semestre 1999), núm 17, p. 63-83.

ISUS, S: "Principis, fonaments i necessitats de l'orientació professional". A: **ECHEVARRÍA, B.** (1996): *Orientació professional*. Barcelona: UOC.

MARTÍN, E.; TIRADO, V: "La orientación educativa: naturaleza y funciones". A: **MARTÍN, E y TIRADO, V (coords.)** (1997): *La orientación educativa y profesional en la educación secundaria*. Barcelona: ICE-Horsori

MONEREO, C. y SOLÉ, I. (coords.) (1996). *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza.

MONEREO, C. (coord.) (1998). *Orientació i intervenció educativa*. Barcelona: UOC.

MONTANÉ, J.; MARTÍNEZ, M. y col. (1994). *La orientación escolar en la Enseñanza Secundaria Obligatoria. Una nueva perspectiva des de la educación para la carrera profesional*. Barcelona: PPU.

PÉREZ JUSTE, R. [et al.] (1995). *Evaluación de programas y centros educativos*. Madrid: UNED.

RODRÍGUEZ MORENO, M.L. [et al.] (1994). *Programa para enseñar a tomar decisiones*. Barcelona: Laertes.

RODRÍGUEZ MORENO, M.L. (coord.) (1995). *Educación para la carrera y diseño curricular. Teoría y práctica de programas de educación para el trabajo*. Barcelona: Universitat de Barcelona.

RODRÍGUEZ MORENO, M.L. (1995). *Orientación e intervención psicopedagógica*. Barcelona: CEAC.

ROMERO RODRÍGUEZ, S. (2000). *De gira hacia el trabajo. Guía del profesorado. Programa de orientación para la toma de decisiones y la transición a la vida activa para el final de la ESO*. Malaga: Aljibe.

SÁEZ BREZMES, M.J: "Avaluació i optimització dels programes educatius". A: **Tiana, A.** (1997): *Avaluació de programes, centres i professors*. Barcelona: UOC.

SANZ, R.; CASTELLANO, F. y DELGADO, J.A. (1995). *Tutoría y orientación*. Barcelona: Cedecs.

PÀGINES WEB D'INTERÈS:

a) Portals que ofereixen serveis i informació sobre orientació.

<http://www.educaonline.com>

<http://www.educar.org>

<http://www.educaweb.com/esp/servicios/monografico/orientacion>

<http://www.orientared.com>

b) Entitats que ofereixen informació sobre educació i orientació.

<http://www.gencat.es/ense>

<http://www.xtec.es/centres/>

<http://www.edu365.com>

<http://www.seec.es>

c) Associacions espanyoles d'orientadors.

<http://www.aco-ep.org>

<http://uv.es/AEOP>

V. Annexos.

ANNEX 1: PROGRAMACIÓ TUTORIA GRUPAL.

**COL·LEGI L'ANUNCIATA-DOMINIQUES
LLEIDA****TUTORIA
2n. trimestre. Curs 2001-02
4t. d'ESO.**

Sessió	Tema - Dinàmica
10 desembre	Inici 2n trimestre. Presentació document LA CONVIVÈNCIA A L'ESCOLA.
13 desembre	Acords JUNTA AVALUACIÓ. Campanya de Nadal (Preparació)
20 desembre	Informes Avaluació Final 1r trimestre. Presentació Jornada €.
10 gener	Inici programa orientació: Document EP NOI, NOIA!!!
17 gener	Preparació MARXA PER LA PAU. Dinàmica : LES CUBS.
24 gener	Preparació MARXA PER LA PAU. Manifest
31 gener	Preparació CARNESTOLTES. Dinàmica AMISTAT A PRIMERA VISTA.
7 febrer	Preparació Campanya MANS UNIDES. Preparació CARNESTOLTES.
14 febrer	Campanya MANS UNIDES. Informes Pre-avaluació 2n timestre.
21 febrer	Inici QÜESTIONARI ORIENTACIÓ PROFESSIONAL Apartats A, B, C
28 febrer	Documentació sortida. Presentació CV 3r trimestre. QÜESTIONARI ORIENTACIÓ PROFESSIONAL Apartats D, E, F
7 març	Comentaris QÜESTIONARI ORIENTACIÓ PROFESSIONAL

ANNEX 2: DOCUMENTACIÓ REUNIÓ PARES.

La meva tasca es va desenvolupar en les següents fases:

1a fase: Reunió conjunta amb la coordinadora d'orientació.

En la sessió es varen portar a terme les següents tasques:

- Revisió del guió de la reunió amb les famílies de l'any anterior.
- Aportació de noves idees per la sessió.
- Elaboració del guió de la reunió, que s'acabarà de concretar en la reunió de coordinació amb les tutores de 4t. d'ESO.
- Concreció del material en suport informàtic que cal preparar.

2a fase: Reunió conjunta coordinadora d'orientació i tutores de 4t. d'ESO:

En la sessió es varen portar a terme les següents tasques:

- Revisió del procés d'orientació amb els alumnes. Analitzar com s'han portat a terme les tutories amb les famílies.
- Distribució de les famílies que falten per entrevistar. S'analitzen les famílies i es decideix repartir-les entre les tutores i la coordinadora, en alguns casos hi participaran els dos professionals alhora.
- Revisió del material que es disposa per a la reunió.
- Concreció de la part de la reunió que caldrà desenvolupar cadascú.

3a fase: Assistència com a observador a la reunió de famílies.

La meva tasca, prèvia presentació de la meva assistència, fou la de prendre notes sobre el desenvolupament de la sessió, per després fer-ne una anàlisi entre els companys. La documentació facilitada a les famílies s'exemplifica a continuació.

4a fase: Treball individual per treure les conclusions i valoracions de la reunió amb les famílies.

ANNEX 3: PRESENTACIÓ CRÈDIT VARIABLE D'ORIENTACIÓ.

COL·LEGI L'ANUNCIATA-DOMINIQUES LLEIDA

Crèdits variables Orientació – 4t.

Descripció.

La finalitat d'aquests crèdits és situar i orientar els alumnes en relació a la realitat, sigui professional o acadèmica, que viuran en acabar l'ESO. Cadascun d'ells se centrarà en allò que li és més específic, siguin les matèries comunes o de modalitat en el cas dels Batxillerats o bé en conèixer els diferents Cicles Formatius de Formació Professional, Programes de Garantia Social, cursos de formació ocupacional, etc.

- ORIENTACIÓ ALS CICLES FORMATIUS DE GRAU MITJÀ, PROGRAMES DE GARANTIA SOCIAL I ALTRES OPCIONS.
- ORIENTACIÓ AL BATXILLERAT DE CIÈNCIES DE LA NATURA I LA SALUT.
- ORIENTACIÓ AL BATXILLERAT TECNOLÒGIC.
- ORIENTACIÓ AL BATXILLERAT D'HUMANITATS I CIÈNCIES SOCIALS.
- ORIENTACIÓ AL BATXILLERAT ARTÍSTIC.

Objectius

El crèdit podria tenir **tres objectius** bàsics:

- Donar a conèixer les diferents sortides que pot tenir realitzar els estudis triats (professions, carreres,...), així com els llocs on es poden cursar els CFGM, els PGS i els Cursos de Formació Ocupacional, per tal de poder prendre una decisió.
- Facilitar eines, tècniques i recursos metodològics per a la realització d'aquests estudis.
- Aprofundir, o bé introduir si cal, continguts que es treballaran en els estudis posteriors.

Continguts – Activitats

1. Recursos i tècniques de treball i estudi:

Elaboració d'esquemes i resums.

Preses d'apunts.

Recerca bibliogràfica.

Utilització de recursos: biblioteca, mediateca,...

Ús de la calculadora.

Utilització de fórmules aplicables a Matemàtiques, Física,...

Anàlisi d'errors comesos en els exàmens.

2. Coneixement del Batxillerat.

Modalitats, matèries optatives,...

Oferta del centre.

3. Preses de decisions.

Estudi de casos

Revisió del qüestionari d'Orientació professional realitzat a Tutoria.

...

4. Coneixement de les sortides acadèmiques a Lleida:

Universitat i Cicles Formatius.

5. Conèixer les opinions i vivències de companys i companyes que es troben en cursos superiors.

Realització d'entrevistes.

Taula rodona – xerrada.

6. Estudi de les diferents sortides professionals després dels estudis.

- Entrevista amb professionals.

- Anàlisi d'ofertes de treball a la premsa.

-

ANNEX 4: INDICADORS D'AVUACIÓ DEL CRÈDIT VARIABLE I ACCIÓ ORIENTADORA.

**COL.LEGI L'ANUNCIATA-DOMINIQUES.
LLEIDA**

**4t ESO
Curs 01-02
2n trimestre**

**CRÈDIT VARIABLE
Orientació Batx. Humanitats
Professor:
Alumne:**

CONCEPTES	MB	B↑	B	R	M	M↓
Coneixement del sistema educatiu i el Batxillerat.						
Coneixement de les eines i les tècniques de treball pròpies del Batxillerat Humanístic- CCSS i Artístic.						

PROCEDIMENTS	MB	B↑	B	R	M	M↓
Ús correcte dels recursos i les eines pròpies del Batxillerat Humanístic – CCSS i Artístic. (treballs, esquemes, articles opinió, apunts...).						

ACTITUDS	MB	B↑	B	R	M	M↓
Organització treball. Presentació.						
Treball diari. Deures.						
Comportament a classe.						
Interès i participació.						

VALORACIÓ GLOBAL CRÈDIT	
--------------------------------	--

Observacions

**COL·LEGI L'ANUNCIATA-DOMINIQUES.
LLEIDA****4t ESO
Curs 01-02
2n trimestre****CRÈDIT VARIABLE**
Orientació PGS - CFGM
Professor:
Alumne:

CONCEPTES	MB	B↑	B	R	M	M↓
Característiques bàsiques dels estudis post-obligatoris: Batxillerat, Formació Professional (CFGM, CFGS) i Programes de Garantia Social (PGS).						

PROCEDIMENTS	MB	B↑	B	R	M	M↓
Tècniques de recollida i selecció de la informació (entrevistes, visites, consulta bibliogràfica,...).						
Tècniques de transmissió de la informació: esquemes, resums, textos,...						
Organització del quadern de classe.						

ACTITUDS	MB	B↑	B	R	M	M↓
Organització treball. Presentació.						
Treball diari. Deures.						
Comportament a classe.						
Interès per la matèria treballada.						
Participació en les activitats realitzades dins i fora de l'escola.						

VALORACIÓ GLOBAL CRÈDIT	
--------------------------------	--

Observacions:

.....

L'acció orientadora s'inclou en els informes de preavaluació del 3r trimestre mitjançant una observació des de l'àrea de tutoria. Alguns exemples que la caracteritzen serien els següents:

1. Els resultats obtinguts fins al moment, tot i que han anat millorant en algunes àrees, demanen un esforç extraordinari en el temps que resta de curs per tal de poder assolir els objectius que condueixen a l'obtenció del títol de Graduat en Educació Secundària.
2. Resultat de les diferents accions d'orientació acadèmica i professional realitzades (crèdit variable, tutoria, Junta d'avaluació) i analitzant els resultats acadèmics obtinguts fins al moment, es valora com a molt aconsellable que la Laura iniciï estudis de Batxillerat en la Modalitat de Ciències de la Salut.
3. Resultat de les diferents accions d'orientació acadèmica i professional realitzades (crèdit variable, tutoria, Junta d'avaluació) i analitzant els resultats acadèmics obtinguts fins al moment, es valora que l'Ester pot iniciar el curs vinent estudis de Batxillerat o bé de Formació Professional.
4. Els resultats acadèmics obtinguts per l'Anna són fruit de la seva dedicació al treball.
Caldrà esperar a final de curs per a decidir l'orientació definitiva per al curs vinent; les diferents accions realitzades a nivell d'orientació ens fan proposar-li el seguiment d'estudis de Formació Professional.
5. Resultat de les diferents accions d'orientació acadèmica i professional realitzades (crèdit variable, tutoria, Junta d'avaluació) i analitzant els resultats acadèmics obtinguts fins al moment, considerem que el Ferran pot iniciar estudis de Batxillerat el curs vinent.
6. La situació acadèmica del Miquel el porta necessàriament a realitzar, el curs vinent, un Programa de Garantia Social.
7. La situació acadèmica de la Sandra fins al moment dóna una doble possibilitat: romandre un any més en el cicle o bé cursar un Programa de Garantia Social.
8. El resultat obtingut en la prova d'accés a CFGM determinarà l'orientació a estudis posteriors.

ANNEX 5: ENTREVISTA PROFESSIONAL DE L'E.A.P.

1. Quines són les demandes més freqüents que rebeu per part dels centres de secundària? I respecte a l'orientació acadèmica i professional?
2. Quin seria el protocol d'intervenció de l'EAP en els centres?
3. L'orientació acadèmica i professional s'aborda per l'assessor de manera preventiva o de manera remediadora?
4. Quina metodologia s'utilitza normalment en les intervencions en la recollida d'informació: observació directa, entrevistes, qüestionaris, anàlisi de documents?
5. Com s'actua amb els casos "complicats" acadèmicament i professionalment?
6. Existeix relació entre centres-EAP-món productiu(empresa)-família?
7. Quina és la situació actual de les opcions que existeix a Lleida per després de l'escola obligatòria?
8. Es contempla la formació permanent dels professors-orientadors dels centres? On poden documentar-se?
9. A partir de l'anàlisi de com es porta a terme l'orientació acadèmica i professional en els diferents centres que s'assessora:
 - Tenen elaborats plans d'orientació acadèmica i professional?
 - En quins cursos es porta a terme? En quina situació temporal?
 - Quins professors hi estan implicats'
 - Paper que desenvolupa el departament d'orientació.
 - Porten a terme una intervenció individual o grupal?
 - L'orientació està integrada en el currículum (com si es tractés d'un tema transversal) o té un currículum propi paral·lel al prescriptiu?
10. Quina hauria de ser el tractament que se li hauria de donar a l'orientació acadèmica i professional? Cal contemplar la tendència cap als programes d'educació per la carrera?

1. *Quines són les demandes més freqüents que rebeu per part dels centres de secundària? I respecte a l'orientació acadèmica i professional?*

Les demandes s'han anat modificant. Inicialment quan es va iniciar l'ESO les demandes es centraven amb els professors pel que fa a l'organització de l'etapa i la seva planificació. Val a dir que el professorat de secundària aviat s'engresca a innovar i provar coses noves i busca resultats immediats.

Una vegada implantada la reforma, actualment, les demandes se centren en els alumnes i concretament amb els alumnes amb dèficits cognitius i amb trastorns de conducta.

Pel que fa a l'orientació acadèmica i professional l'EAP s'encarrega individualitzadament de tots els alumnes amb nee als quals es porta a terme un seguiment sistemàtic que en facilita la seva posterior orientació. A la resta d'alumnat també hi porta a terme intervencions juntament amb els tutors dels cursos corresponents i els caps d'estudis. En els IES que es comenta, aquesta orientació es porta a terme amb els alumnes de 4t. d'ESO.

2. *Quin seria el protocol d'intervenció de l'EAP en els centres?*

Es diferencien clarament dues maneres d'actuar: si es tracta de centres públics o centres concertats.

En els **centres públics** existeixen unes directives i unes funcions proposades a nivell de l'administració que cal complir. En aquestes es fonamenten els programes d'intervenció i les actuacions concretes que caldrà realitzar sobretot en els diferents canvis d'etapa (P3, P5, Primària-secundària, finalització de l'etapa obligatòria). Al finalitzar el curs es porta a terme una valoració de la intervenció i al principi del proper curs cal presentar de nou el pla d'actuació de centre detallant tots els programes que s'efectuaran en aquell centre, que una vegada lliurat a la Inspecció, l'ha d'aprovar per iniciar-lo.

En els **centres concertats** la demanda cal fer-la directament a la Inspecció que haurà d'autoritzar-la per a què l'EAP pugui fer la intervenció. Els professionals de l'EAP puntualment també assessoren els caps d'estudi pel que fa a qüestions menys formals, així com elaboren els informes necessaris per a derivar algun alumne de secundària cap a les aules-taller.

3. *L'orientació acadèmica i professional s'aborda per l'assessor de manera preventiva o de manera remediadora?*

Amb els alumnes amb nee al ser casos molt controlats i d'acompanyament sistemàtic es porta a terme una orientació acadèmica i professional més preventiva que remediadora. Ara bé per la resta d'alumnes moltes vegades es cau en l'aspecte reparador i de solució als problemes a mesura que van sorgint. Manifesta una mica la reivindicació de la manca de professionals per poder portar a terme amb garantia el seu treball. Comenta que són els mateixos professionals (psicòlegs, pedagogs i una assistenta social) que quan van començar, i ara, s'ha allargat l'escolaritat tant per baix com per dalt i a més s'ha obert el servei a les escoles concertades.

4. *Quina metodologia s'utilitza normalment en les intervencions en la recollida d'informació: observació directa, entrevistes, qüestionaris, anàlisi de documents?*

Sempre el treball de l'EAP, i en el cas concret de l'orientació acadèmica i professional, es porta a terme atenent a tots els estaments del centre: alumne, professors i famílies.

En la valoració de l'alumne s'elabora un informe on hi figuren el seu nivell de competències, s'esbrinen els seus interessos, els motius de la seva elecció, les expectatives... A partir d'aquí se l'orienta en el desenvolupament del seu pla d'actuació, en els passos que ha de seguir, però sempre sent ell qui pren la decisió.

El treball amb els professors gira al voltant del traspàs d'informació de les diferents opcions que existeixen com a sortida professional; a més també en el suport de la seva funció docent.

Pel que fa a les famílies dels alumnes amb nee, la professional de l'EAP hi manté un contacte periòdic. A la resta de famílies s'hi treballa en la preparació i execució (de la primera part d'introducció de com es porta a terme l'orientació acadèmica i professional al centre i quines són les possibles sortides) de la reunió amb els pares dels alumnes de 4t. d'ESO.

5. *Com s'actua amb els casos "complicats" acadèmicament i professionalment?*

L'orientació acadèmica i professional està força relacionada amb el rendiment. Es parteix de l'informe d'avaluació i a partir d'aquest seguint el que anomena el **principi de realitat** (si aproves què? Però i si no aproves què?) s'intenta dissenyar l'itinerari més adequat a cada alumne individualment. El problema sovint sorgeix amb els alumnes amb problemàtiques conductuals ja que el sistema disposa de poques sortides per a primer cicle. Normalment el que es fa és esgotar a nivell de centre el màxim d'estratègies per poder-lo atendre, però a vegades es fa impossible.

Pel que als alumnes amb nee, com ja s'ha dit, fruit del seu seguiment sistemàtic la seva sortida professional és menys problemàtica.

6. *Existeix relació entre centres-EAP-món productiu(empresa)-família?*

Aquesta relació es redueix a la visita a algunes empreses que faciliten el contacte amb escolars.

7. *Quina és la situació actual de les opcions que existeix a Lleida per després de l'escola obligatòria?*

A partir de 14 anys només existeixen dues sortides: les aules-taller i el CIJCA. A partir de 16 anys es poden seguir diversos itineraris: el món laboral i el portar a terme un PGS que depengui de: benestar social, departament de treball (cursos de formació ocupacional), iniciatives municipals (Institut Salvador Seguí) o iniciatives privades (Prosec o cursos dels diferents gremis). Pels alumnes amb nee tant sols existeix una ESO adaptada de jardineria de l'Institut Salvador Seguí i l'Espai vital del Centre Esperança (tot i que aquest curs han tingut problemes per autoritzar-lo)

8. *Es contempla la formació permanent dels professors-orientadors dels centres? On poden documentar-se?*

A nivell d'EAP hi ha alguns membres que participen en un projecte d'orientació acadèmica i professional juntament amb companys de Barcelona, però que encara no s'està portant a la pràctica. Comenta que tenia coneixement que la Sofia Isus des de la universitat o des de l'ICE també portava un grup d'assessorament a orientadors.

9. *A partir de l'anàlisi de com es porta a terme l'orientació acadèmica i professional en els diferents centres que s'assessora:*

- *Tenen elaborats plans d'orientació acadèmica i professional?*
- *En quins cursos es porta a terme? En quina situació temporal?*
- *Quins professors hi estan implicats?*
- *Paper que desenvolupa el departament d'orientació.*
- *Porten a terme una intervenció individual o grupal?*
- *L'orientació està integrada en el currículum (com si es tractés d'un tema transversal) o té un currículum propi paral·lel al prescriptiu?*

Existeixen centres que si tenen força estructurat el que podria ser un pla d'orientació acadèmica i professional integrat dins del PAT, en canvi n'hi ha d'altres que el tenen força desestructurat i es van fent actuacions a partir de les necessitats que sorgeixen.

Normalment es porta a terme a 4t. ESO, tot i que es partidària d'efectuar-la a tota l'escolaritat. En el cas concret del seu IES es portava a terme de la següent manera: durant el primer trimestre s'efectuava la tutoria d'orientació només a nivell grupal i amb els tutors de curs assessorats pel assessor. El segon trimestre s'iniciava amb la reunió a les famílies informant-los de totes les sortides i possibilitats i a partir d'aquest moment començaven les entrevistes amb els alumnes i amb les famílies; en aquest moment ja intervenia directament l'assessor. En la tutoria grupal es continuaven tractant altres temes lligats o no amb l'orientació. Es procurava que durant tot aquest procés existís en el centre un lloc (un racó) de l'orientació acadèmica i professional, per tal de crear clima. En aquest centre també es portava a terme l'anomenat full de pacte pels alumnes amb alguna problemàtica conductual on hi figuraven una sèrie de preguntes amb positiu: he fet la feina / he arribat puntual / m'he comportat a la classe i que els professors havien de respondre V o F i signar (similar al nostre full de seguiment)

Pel que fa al departament d'orientació, al no estar regulat normativament, hi ha centres que per la seva organització si l'han creat, però n'hi ha d'altres que no el tenen constituït. Comenta que no hi ha cap problema normativa per a constituir-lo; és més, creu que amb la creació s'ajuda a integrar al psicopedagog, mestre de terapèutica i tots aquests professionals dels instituts en l'equip docent.

10. *Quina hauria de ser el tractament que se li hauria de donar a l'orientació acadèmica i professional? Cal contemplar la tendència cap als programes d'educació per la carrera?*

No ha de ser una tasca puntual sinó que ha d'estar integrada en les diferents matèries en funció de les possibilitats de cada centre. S'ha de portar a terme especialment en tots els moments de transició, en els moments terminals d'etapa.

L'orientació acadèmica i professional ha d'abarcàr tota l'escolaritat i sempre cal atendre als alumnes, als professors i a les famílies. Pel que fa a l'alumne mai se li ha d'imposar el que ha de fer, sinó que cal fer-li el traspàs del control de la situació i ser ell qui pel seu propi mitjà decideixi. Comenta el fet que si un alumne té clara una sortida poc adequada i després de tota l'orientació oportuna encara està en la mateixa situació, hem de deixar-lo que faci el que cregui convenient sense influenciar intencionadament.

En aquest punt també es tracta el tema de la poca coherència existent a vegades entre els pares de l'alumne i la manera com influencien en la decisió final les seves expectatives i les seves atribucions. Finalment també surt el tema de la honestat dels certs professors i de la influència directa i indirecta que efectuen alguns en el fet que l'alumne segueixi una modalitat o una altra de batxillerat.

ANNEX 6: QÜESTIONARI ALUMNES.**QÜESTIONARI SOBRE L'ORIENTACIÓ ACADÈMICA I PROFESSIONAL**

Aquest qüestionari pretén conèixer la teva opinió al voltant del procés d'orientació acadèmic i professional que s'està portant a terme. Consta de dues parts:

- a) En la primera (fa referència al crèdit variable d'orientació que has fet en el segon trimestre) has d'encerclar el nombre més adequat a la teva opinió, indicant:
- 1** que estàs completament en desacord.
 - 2** que estàs en desacord.
 - 3** que estàs d'acord.
 - 4** que estàs completament d'acord.
- b) En la segona part (fa referència a l'orientació més en general) cal que contestis el que tu penses a la pregunta que se't planteja.

Gràcies per la teva col·laboració.

Encercla l'opció que indica el crèdit que has fet:

- 1) Orientació als CFGM, PGS i Cursos de Formació Ocupacional.
- 2) Orientació al Batxillerat d'Humanitats i Ciències Socials i Artístic.
- 3) Orientació al Batxillerat Tecnològic.
- 4) Orientació al Batxillerat de Ciències de la Natura i la Salut.

PRIMERA PART.

1. M'ha agradat realitzar aquest crèdit.	1	2	3	4
2. El crèdit m'ha ajudat a decidir el que vull fer el curs vinent.	1	2	3	4
3. M'ha servit per a plantejar-me més seriosament els meus estudis.	1	2	3	4
4. M'ha ajudat a conèixer més coses sobre mi mateix.	1	2	3	4
5. M'ha donat informació sobre les diferents sortides que pot tenir realitzar els estudis triats (professions, carreres,...), així com els llocs on es poden cursar els CFGM, els PGS i els Cursos de Formació Ocupacional, per tal de poder prendre una decisió.	1	2	3	4
6. Se m'han facilitat eines, tècniques i recursos metodològics per a la realització d'aquests estudis triats.	1	2	3	4
7. S'han aprofundit o introduït continguts que es treballaran en els estudis posteriors.	1	2	3	4
8. Les activitats del crèdit m'han semblat interessants.	1	2	3	4
9. Les activitats han seguit una progressió adequada.	1	2	3	4
10. En general, les activitats m'han resultat fàcils de realitzar.	1	2	3	4
11. La realització de les activitats ha fet necessari que m'aturi a reflexionar.	1	2	3	4
12. He sigut conscient dels objectius de cada activitat.	1	2	3	4
13. La documentació proporcionada ha estat útil.	1	2	3	4
14. El llenguatge utilitzat en la documentació ha estat fàcil de comprendre.	1	2	3	4
15. El professor ha explicat amb claredat el que es demanava en cada activitat.	1	2	3	4
16. M'ha agradat la forma d'actuar del professor.	1	2	3	4
17. El professor tenia clar que calia fer en cada activitat.	1	2	3	4
18. El professor m'ha resolt els dubtes i inquietuds que m'anaven sorgint en fer les activitats.	1	2	3	4

SEGONA PART.

1. Trobes necessària l'orientació acadèmica i professional? Per què?
2. Creus que només cal que es porti a terme a 4t d'ESO o en qualsevol altre curs? Per què?
3. Què creus que és més interessant: fer un crèdit variable centrat en l'orientació acadèmica i professional o deixar l'orientació per les sessions de tutoria tant individual com amb el grup classe? Per què?
4. En la teva orientació acadèmica i professional hi participen també els de casa? En cas afirmatiu com ho fan?
5. Trobes interessant el fet d'assistir al Saló de l'Ensenyament? Per què?
6. Has canviat les teves expectatives acadèmico-professionals una vegada finalitzat el crèdit? Per què?
7. Quina és l'activitat que més recordes de totes les que vas fer en el crèdit d'orientació?
8. Quines aportacions faries als teus professors per a poder millorar cara a cursos vinents aquest crèdit variable d'orientació.
9. Com valors, a nivell personal, l'orientació acadèmico i professional que es porta a terme des de la tutoria?

ANNEX 7: QÜESTIONARI PROFESSORS. QÜESTIONARI SOBRE L'ORIENTACIÓ ACADÈMICA I PROFESSIONAL.

Aquest qüestionari pretén conèixer la teva opinió al voltant del procés d'orientació acadèmica i professional que s'està portant a terme. Consta de dues parts: la primera fa referència a l'orientació en general i la segona se centra en activitats concretes dins d'aquest procés com són el crèdit variable d'orientació i la tutoria individual.

Gràcies per la teva col·laboració.

<i>PRIMERA PART.</i>

1. Creus que l'orientació acadèmica i professional només cal que es porti a terme a 4t d'ESO o en qualsevol altre curs? Per què? En quins moments creus que estàs orientant?

2. En el cas de només poder fer una opció quina elegiries i per què?
 - a) crèdit variable d'orientació o orientació integrada en les sessions de tutoria

 - b) Crèdit variable d'orientació en el segon trimestre o crèdit variable d'orientació en el tercer trimestre.

3. Quins agents educatius creus que ha d'estar implicats en l'orientació acadèmica i professional del centre? Per què? Com s'haurien de coordinar?

4. Com valoraries les següents activitats en un programa d'orientació:
 - a) xerrada d'exalumnes d'ESO que estan cursant diversos estudis.

 - b) xerrada de professionals de diversos camps a poder ser pares de l'escola.

 - c) visita a diferents centres on imparteixen estudis que la nostra escola no ofereix.

 - d) assistència al Saló de l'Ensenyament.

 - e) fer una fira de l'orientació entre els mateixos alumnes i obrir-la a tot el centre

5. A partir de la realitat del nostre centre, penses que podria ser viable un model d'orientació integrat en el currículum de totes les àrees, de manera que cada professor dins de la seva àrea inclogués continguts d'orientació acadèmica i professional i com a conseqüència no calgués elaborar un programa d'orientació específic paral·lel al currículum normatiu?

SEGONA PART.

1. Si has impartit el crèdit d'orientació encercla l'opció que et correspongui:
 - 5) Orientació als CFGM, PGS i Cursos de Formació Ocupacional.
 - 6) Orientació al Batxillerat d'Humanitats i Ciències Socials i Artístic.
 - 7) Orientació al Batxillerat Tecnològic.
 - 8) Orientació al Batxillerat de Ciències de la Natura i la Salut.

ANNEX 8: RESULTATS QÜESTIONARIS ALUMNES.

SEGONA PART.**4t. A****4t. B**

1. Trobes necessària l'orientació acadèmica i professional? Per què?
 - si (23) necessitat de resoldre dubtes, de clarificar el futur: sortides, estudis...
 - si (24) pel mateix.
 - no (1) perquè en alguns casos en lloc d'orientar-te t'imposen el que has de fer.

2. Creus que només cal que es porti a terme a 4t d'ESO o en qualsevol altre curs? Per què?
 - principalment a 4t. d'ESO, ja que és el darrer curs i és un moment decisiu. també comenten alguns d'aquests en el batxillerat. hi ha 4 alumnes que també proposen començar a 3r, per fer-ho tranquil·lament.
 - la majoria a 4t. ,alguns (6) a 3r, i hi ha dos alumnes que comenten que caldria que es fes mica a mica durant tota l'ESO.

3. Què creus que és més interessant: fer un crèdit variable centrat en l'orientació acadèmica i professional o deixar l'orientació per les sessions de tutoria tant individual com amb el grup classe? Per què?
 - El crèdit variable l'elegeixen (10) perquè tens més temps d'aprofundir en aquests temes de l'orientació que no pas a tutoria ja que ja hi ha altres temes a tractar. 3 alumnes prefereixen la tutoria i la justifiquen dient que prefereixen una orientació més individualitzada que no pas amb altres companys. Hi ha 5 alumnes que opten per una combinació de les dues ja que així l'orientació és més rica es poden treballar tots els aspectes.
 - 19 alumnes prefereixen el crèdit variable per raons semblants als altres de 4t.A i aquí surt també la idea que el variable es pot compartir inquietuds amb altres companys. Només 2 alumnes diuen que amb la tutoria individual ja n'hi ha prou per orientar. Hi altres 2 alumnes prefereixen la combinació de les dues actuacions

4. En la teva orientació acadèmica i professional hi participen també els de casa? En cas afirmatiu com ho fan?
 - 13 Si els ajuden els de casa. Comenten la majoria que si que donen la seva opinió però deixen que el noi/a elegeixi finalment. N'hi ha quatre que a casa els orienten exclusivament cap al Batxillerat, cap diu res de cicles formatius. 5 alumnes comenten que a casa no participen de la seva orientació. Hi ha un alumne que comenta que " faci el que faci si ho fa bé els seus pares estaran sempre orgullosos".
 - SI (19) amb els mateixos arguments i sobretot deixant clar que finalment han de ser ells els que han de decidir. Hi ha un alumne que comenta que se sent pressionat per que es tregui uns estudis i un posterior treball ben remunerat i diu que els pares no pensen en les seves inquietuds. A casa no participen de l'orientació en 5 casos, d'aquests hi ha un alumne que manifesta "que és ell el que no vol que participin els de casa i no vol que la influenciïn ja que és el seu futur".

5. Trobes interessant el fet d'assistir al Saló de l'Ensenyament? Per què?

Tots troben força interessant l'activitat per la quantitat d'informació que hi havia i pels dubtes que allí els van resoldre. Només un alumne manifesta que no li va agradar ja que troba que estava descol·locat ja que tot eren universitaris.

Tots els alumnes ho valoren força bé, excepte 3 que argumenten que no van trobar la informació que els afectava a ells directament, fins i tot algú comenta que hi havia massa informació i no es va aclarir massa l'altre que com que ja tenia decidit el que faria el proper any, de poc li va servir.

6. Has canviat les teves expectatives acadèmico-professionals una vegada finalitzat el crèdit? Per què?

10 persones han canviat la seva situació inicial, alguns comenten que els ha fet canviar entre una modalitat o altra de batxillerat i un diu que ara beu clar que no està fet per estudiar. 12 persones comenten que no han canviat la seva expectativa perquè ho tenien molt clar abans de fer el crèdit.

10 alumnes comenten que si han canviat la seva elecció inicial, el curiós és que d'aquests, 4 ara després de fer el crèdit i amb tanta informació encara estan més embolicats i ara tenen menys clar el que han de fer. 10 no han canviat les seves expectatives perquè com l'altra classe tenien molt clar el que farien. Una persona comenta que com no tenia cap expectativa no l'han fet canviar.

7. Quina és l'activitat que més recordes de totes les que vas fer en el crèdit d'orientació?

5 alumnes opinen que les sortides a altres centres, 7 els exercicis relacionats amb el batxillerat (exercicis de física, d'estadística...) , la xerrada dels de batxillerat

5 valoren molt positivament les sortides a altres centres. 5 fan menció de l'activitat de redactar un text correctament, els anacoluts, citació bibliogràfica. També comenten altres exercicis específics de matemàtiques, les sortides després de l'ESO...

8. Quines aportacions faries als teus professors per a poder millorar cara a cursos vinents aquest crèdit variable d'orientació.

Més informació sobre les PAAU i sobre carreres, fer més sortides, incorporar alguna tutoria individual dins del variable, que no hi hagués examen, que sigui més orientació i no tant repàs. 9 persones opinen que ja els ha semblat adequat i no canviarien res.

Tractament més ampli de les sortides de batxillerat, fins i tot d'aquell que no correspon al crèdit, parlar més de les universitats, no incorporar tanta teoria, que hi hagués també orientació individual, centrar-ho en les carreres més que no pas en els batxillerats (és el cas d'un alumne que vol fer INEF i es troba descol·locat en els batxillerats), fer més sortides. 3 alumnes opinen que ja els ha semblat bé.

9. Com valores, a nivell personal, l'orientació acadèmico i professional que es porta a terme des de la tutoria?

Fer més tutories individuals (3)

Es positiva (17), fins i tot un comenta que el professors s'impliquen bastant.

6 persones la valoren com a molt bona, 11 persones que és bona i 4 la valoren com a normal. N'hi ha 2 que opinen que és insuficient i que caldria fer-ne més. Una persona opina que com que no n'ha fet gaire ús no la valora, i una altra diu que el

tutor o professor hauria de preguntar a tothom encara que ell es pensi que l'alumne ho té clar, ja que a vegades no és així.

PRIMERA PART.

- 1** que estàs completament en desacord.
2 que estàs en desacord.
3 que estàs d'acord.
4 que estàs completament d'acord.

	1	2	3	4
1. M'ha agradat realitzar aquest crèdit.	1 0	2 2	9 13	11 10
2. El crèdit m'ha ajudat a decidir el que vull fer el curs vinent.	1 4	5 7	10 9	7 5
3. M'ha servit per a plantejar-me més seriosament els meus estudis.	0 0	3 3	12 15	7 7
4. M'ha ajudat a conèixer més coses sobre mi mateix.	1 4	15 14	7 7	1 0
5. M'ha donat informació sobre les diferents sortides que pot tenir realitzar els estudis triats (professions, carreres,...), així com els llocs on es poden cursar els CFGM, els PGS i els Cursos de Formació Ocupacional, per tal de poder prendre una decisió.	0 0	1 1	8 10	14 14
6. Se m'han facilitat eines, tècniques i recursos metodològics per a la realització d'aquests estudis triats.	3 0	3 3	10 18	7 4
7. S'han aprofundit o introduït continguts que es treballaran en els estudis posteriors.	2 1	5 6	11 14	5 5
8. Les activitats del crèdit m'han semblat interessants.	0 1	3 5	16 15	4 4
9. Les activitats han seguit una progressió adequada.	1 0	3 2	17 18	2 5
10. En general, les activitats m'han resultat fàcils de realitzar.	1 0	7 5	12 14	3 4
11. La realització de les activitats ha fet necessari que m'aturi a reflexionar.	2 0	5 2	11 21	5 2
12. He sigut conscient dels objectius de cada activitat.	1 0	1 2	16 21	5 3
13. La documentació proporcionada ha estat útil.	0 1	4 2	14 11	5 11
14. El llenguatge utilitzat en la documentació ha estat fàcil de comprendre.	1 1	1 1	14 14	7 9
15. El professor ha explicat amb claredat el que es demanava en cada activitat.	0 1	3 4	9 9	11 11
16. M'ha agradat la forma d'actuar del professor.	0 2	5 4	8 7	10 12
17. El professor tenia clar que calia fer en cada activitat.	0 2	4 2	10 8	9 12
18. El professor m'ha resolt els dubtes i inquietuds que m'anaven sorgint en fer les activitats.	0 0	6 6	8 9	9 10

